

T.C.
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
GÜZEL SANATLAR ANABİLİM DALI
RESİM İŞ ÖĞRETMENLİĞİ BİLİM DALI

GÖRSEL SANATLAR (1- 8 SINIFLAR) DERSİ
PROGRAMINA YÖNELİK GÖRSEL SANATLAR
ÖĞRETMENLERİNİN GÖRÜŞLERİ VE ÇÖZÜM
ÖNERİLERİ

Makbule ÖZCAN

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Danışman

Yrd. Doç. Dr. Mehmet Ali GENÇ

Konya – 2017

BİLİMSEL ETİK SAYFASI

Öğrencinin	Adı Soyadı	Makbule Özcan
	Numarası	148309031007
	Ana Bilim / Bilim Dalı	Güzel Sanatlar Eğitimi/ Resim İş Eğitimi
	Programı	Tezli Yüksek Lisans
	Tezin Adı	Görsel Sanatlar (1-8 Sınıflar) Dersi Programına Yönelik Görsel Sanatlar Öğretmenlerinin Görüşleri ve Çözüm Önerileri

Bu tezin proje safhasından sonuçlanmasına kadarki bütün süreçlerde bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle riayet edildiğini, tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel kurallara uygun olarak atıf yapıldığını bildiririm.

Öğrencinin imzası
(İmza)

YÜKSEK LİSANS TEZİ KABUL FORMU

Öğrencinin

Adı Soyadı	Makbule Özcan
Numarası	148309031007
Ana Bilim / Bilim Dalı	Güzel Sanatlar Eğitimi/ Resim İş Eğitimi
Programı	Tezli Yüksek Lisans
Tez Danışmanı	Yrd. Doç. Dr. Mehmet Ali Genç
Tezin Adı	Görsel Sanatlar (1-8 Sınıflar) Dersi Programına Yönelik Görsel Sanatlar Öğretmenlerinin Görüşleri ve Çözüm Önerileri

Yukarıda adı geçen öğrenci tarafından hazırlanan “Görsel Sanatlar (1-8 Sınıflar) Dersi Programına Yönelik Görsel Sanatlar Öğretmenlerinin Görüşleri ve Çözüm Önerileri” başlıklı bu çalışma 25/08/2017 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda oybirliği/oyçokluğu ile başarılı bulunarak, jürimiz tarafından yüksek lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Ünvanı, Adı Soyadı

Danışman ve Üyeler

İmza

Yrd. Doç. Dr. Mehmet Ali GENÇ (Danışman)

Prof. Dr. Nelek GÖKAY

(Üye)

Yrd. Doç. Dr. Hülya KARAOĞLU (Üye)

ÖN SÖZ

İnsanlığın yaşamında öğrenme ile başlayan süreç, devamında eğitimi gerektirmektedir. Eğitim, bireyin yaratıcılığının ve yeteneklerinin geliştirilmesinde tartışılmaz bir yere sahiptir. Öğrenme süreci içerisinde güzellikleri, sevinci, hüznü ve heyecanı barındıran sanatı anlamak sanat eğitiminin serüven dolu yolundan geçmekle başlar. İnceleyen, araştıran, sorgulayan, hoşgörülü, toplumsal ve kültürel yaşamda kendine güvenen, katılımcı, sorumluluk sahibi bireylerin yetişmesine katkı sunan sanat eğitimi, eğitim kavram ve uygulamaları içinde önemli bir yer tutmaktadır. Nesilleri yetiştiren ve dönemlerin boyutsuz bir mekânı olan sanat sayesinde birey kendi varlığıyla muhabbetine ve çeşitli kültürlerle olan iletişimine farklı bir anlam katar.

Sanatın insan eğitimi üzerindeki etkisinden yola çıkılarak eğitim ve sanat birlikte ele alınmış ve sanat da öğretim programları içerisinde yer almıştır. Sanat eğitiminin daha kapsamlı ve aktif verilmesi amacıyla ülkemizde de Milli Eğitim Bakanlığı tarafından zaman zaman Görsel Sanatlar eğitim programında revizyona gidilmiştir. Bu tezin amacı da görsel sanatlar öğretmenlerinin yenilenen görsel sanatlar programına yönelik görüşlerini ve varsa çözüm önerilerinin belirlenmesini ortaya koymaktır.

Tezin her aşamasında çalışmalarımı takip eden, bilgi ve fikirleriyle yol gösteren değerli danışmanım kıymetli hocam, Yrd. Doç. Dr. Mehmet Ali Genç'e saygı ve şükranlarımı sunarım.

Aynı zamanda beni daima destekleyen ve sanatın maddi ve manevi ikliminde yol almama imkân sağlayan, değerli aileme teşekkürü borç bilirim.

Makbule ÖZCAN

KONYA 2017

 KONYA	T.C. NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü	 NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
---	---	---

Öğrencinin	Adı Soyadı	Makbule Özcan
	Numarası	148309031007
	Ana Bilim/Bilim Dalı	Güzel Sanatlar Eğitimi Ana Bilim Dalı
	Programı	TEZLİ YÜKSEK LİSANS
	Tez Danışmanı	Yrd. Doç. Mehmet Ali GENÇ
	Tezin Adı	Görsel Sanatlar (1-8 Sınıflar) Dersi Programına Yönelik Görsel Sanatlar Öğretmenlerinin Görüşleri ve Çözüm Önerileri

ÖZET

Eğitim, insanların yaşam şartlarını iyileştiren ve geliştiren gereksinimlerden biridir. Sanatın ön koşulu olan eğitim, her alanda olduğu kadar insanın yetişmesinde de önemli bir yere sahiptir. Sanatın görsel yönünün, günümüze kadar farklı alanlarla birlikte geldiğini tarihi kaynaklardan öğreniyoruz. Sanat eğitiminin amacı, çok yönlü bir oluş içerisinde olan her bireye, sanatı eğitim ile ulaştırmak olmalıdır. Günümüzde teknolojik gelişmelerin bir parçası haline gelen insanın; yaşamın enerji kaynağı olan doğadan, estetik zevkten ve hislerden uzaklaşmaması için sanat ve sanat eğitimiyle meşgul olması gerekmektedir. Bu sebeple “Türk Eğitim Sistemi”nin değişmesi yeni bir yaklaşımla ve yeni bir Görsel Sanatlar dersi programı içeriği hazırlanarak öğrencinin gelişimine yardımcı olan yetilerle donanması önemli amaçlardan biridir. Bu amaçlar başlıca, sanattan zevk alan, sanatı içselleştiren, bilinçli, estetik zevk sahip ve eleştiri yapabilen nesiller yetiştirmektir.

Tarama modelinde olan araştırmanın verileri, nitel araştırma yöntemlerinden olan yarı yapılandırılmış görüşme ile toplanmıştır. Bu görüşmeler 2016/2017 öğretim

yılında Konya’da görev yapan 23 Görsel Sanatlar dersi Öğretmenleri’yle gerçekleştirilmiştir. Öğretmen görüşlerinden toparlanan araştırma verilerin çözümlenmesinde “Betimsel Çözümleme Tekniği” kullanılmıştır. Araştırmanın verileri “Öğretmen Görüşme Formu” kullanılarak toplanmıştır. Elde edilen verilerin analizinde yüzde ve frekans değerleri de alınmıştır. Veri toplama aracı olarak kullanılan Öğretmen Görüşme Formu’nda araştırmanın amacına göre yazılmış 7 soru bulunmaktadır.

Araştırmada elde edilen bulgulara göre Görsel Sanatlar Eğitim Programı sade ve anlaşılır bir yapıdadır. Öğretmenler bu program sayesinde öğrenciler için rehber ve danışman konumundadır. Programın diğer derslerle etkileşimi kolaylaştırdığı, öğrencilerin aktif olması da önem arz ettiği, öğrencinin yaratıcılık, öz güven ve öz disiplinine katkı sağladığı, öğrencide merak ve heyecan duygusu arttırdığı görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Sanat, Eğitim, Sanat Eğitimi, Program, Görsel Sanatlar.

 KONYA	T.C. NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü	 NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
---	---	---

Student's	Name and Surname	Makbule ÖZCAN		
	Student Number	148309031007		
	Department	Güzel Sanatlar Eğitimi Ana Bilim Dalı		
	Study Programme	Master's Degree (M.A.)	X	
		Doctoral Degree		
	Supervisor	Yrd. Doç. Dr. Mehmet Ali GENÇ		
Title of the Thesis/ Dissertation	Opinions And Solution Suggestion of Teachers of Visual Arts Towards The Curriculum of Education Visual Art (1-8 Classes) Program			

ABSTRACT

Education is one of the necessities which improves and develops the life standards of human being. Education which is the prior condition of art and has an important role in training of human being as it is in every spheres. We learn from historical reources that visual aspect of art has come together with the different spheres until today. Aim of art education must reach the art to the individual who is miscellaneous. Today human being, as a part of technological development, must engage in art and education of art not to estrange themselves from emotions and aesthetic pleasure, nature which is the source of energy. For this reason, “ Changing of Turkish Educational System, equipping of the students with the competence helping the development of them, by renewing the learning outcome of curriculum of lesson of the visual art are important aims. Curriculum of the lesson of visual art saims at educating the individuals as a generation which enjoys the art, interiorise the art, conscious, has the aesthetic pleasure and can criticise.

The research was carried out with survey model and semistructured interview which is one of the qualitative research methods . It was carried out with 23 teachers of visual arts works at Konya province in 2016-2017 educaion year. Desriptive analyzing tecnique was used in analyzing research data. Data of the research was collected with the “Teacher Interview Form”. Percent and frequency values are used in analyzing the obtained data. Seven questions ask edaccording to theaim of the research in teacher interview form used as a mean of collecting data.

According to the data obtained in the research; Visual arts education program is simple and understandable. Teachers are guiding and consulting students through this program. It appears that the program interacts with other courses, enables students to become active, contributes to the creativity, self-confidence and self-discipline of the student, and increases the curiosity and enthusiasm of the student.

Keywords: Art, Art education, Program, Visual arts.

İÇİNDEKİLER

	Sayfa No
ÖN SÖZ	İ
ÖZET	İİ
ABSTRACK	İV
İÇİNDEKİLER	Vİ
KISALTMALAR	Vİİİ
TABLolar LİSTESİ	İX
BİRİNCİ BÖLÜM – GİRİŞ	1
1.1. Problem	1
1.2. Problem Cümlesi.....	2
1.3. Araştırmanın Amacı	2
1.4. Araştırmanın Önemi	3
1.5. Araştırmanın Varsayım ve Sınırlılıkları.....	4
1.6. Tanımlar.	4
İKİNCİ BÖLÜM – KAVRAMSAL ÇERÇEVE	5
2.1. Eğitim	5
2.2. Sanat	6
2.3. Sanat Eğitimi ve Öğretimi.....	8
2.4. Türkiye’de Sanat Eğitiminin Gelişimi	13
2.5. Görsel Sanatlar Programında Yapılan Düzenlemeler	15
2.6. İlkokul ve Ortaokul Görsel Sanatlar Dersi Öğretim Programı (1-8. Sınıflar)	18
2.7. İlgili Araştırmalar	24
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM – YÖNTEM	28
3. 1. Araştırmanın Modeli	28
3. 2. Çalışma Grubu	29
3. 3. Veri Toplama Araçları	30
3. 4. Veri ve Analizi	31

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM – BULGULAR VE YORUM	32
4.1. Görsel Sanatlar Dersinin Eğitimdeki Önemine İlişkin Bulgular ve Yorumlar	33
4. 2. Görsel Sanatlar Programının İçeriğine(öğrenme alanı) İlişkin Bulgular ve Yorumlar	35
4. 3. Görsel Sanatlar Dersi Programında Yapılan Değişikliklere İlişkin Bulgular ve Yorumlar	38
4. 4. Görsel Sanatlar Ders Programının Yöntem ve Tekniklerine İlişkin Bulgular ve Yorumlar	40
4.5. Görsel Sanatlar Programının Öğrenci Gelişim Düzeyine (Bilişsel, Psikomotor, Duyuşsal) Yönelik Bulgular ve Yorumlar	43
4. 6. Görsel Sanatlar Programının Uygulanmasında Yaşanan Sorunlara İlişkin Bulgular ve Yorumlar	45
4. 7. Görsel Sanatlar Programının Uygulanmasında Yaşanan Sorunlara Yönelik Çözüm Önerilerine İlişkin Bulgular ve Yorumlar	47
BEŞİNCİ BÖLÜM – TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER	49
5.1.Tartışma	49
5.2. Sonuç	51
5.3. Öneriler	53
5.3.1.Uygulayıcılara Yönelik Öneriler	53
5.3.2.Araştırmacılara Yönelik Öneriler.....	54
KAYNAKÇA	55
EKLER	61
ÖZGEÇMİŞ	90

KISALTMALAR

MEB : Milli Eğitim Bakanlığı

GSD : Görsel Sanatlar Dersi

BEP : Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı

ÇASEY : Çok Alanlı Görsel Sanat Eğitimi Yöntemi

TABLolar LİSTESİSayfa No

Tablo-1: Disiplin Temelli Sanat Eğitiminin Yenilenen Görsel Sanatlar Programı'nın Öğrenme Alanları İçinde Yer Alması.....	17
Tablo-2: Öğretmenlerin Eğitim Durumları ve Hizmet Süreleri.....	26
Tablo-3: Görsel Sanatlar Dersi'nin Eğitimdeki Önemi Hakkında Neler Düşünüyorsunuz? Sorusuna Verilen Cevapların Frekans Dağılımları.....	30
Tablo-4: Yenilenen Görsel Sanatlar Programı'nın İçeriğine (Öğrenme Alanı) İlişkin Düşünceleriniz Nelerdir? Sorusuna Verdikleri Yanıtlar ve Frekans Dağılımları.....	33
Tablo-5: Görsel Sanatlar Dersi Programı'ndaki Yapılan Değişiklikleri Gerekli Görüyor Musunuz?Neden? Sorusuna Verdikleri Yanıtlar ve Frekans Dağılımları.....	36
Tablo-6: Yenilenen Görsel Sanatlar Ders Programı'nın Yöntem ve Tekniklerine İlişkin Verilen Yanıtlar ve Frekans Dağılımları.....	38
Tablo-7: Görsel Sanatlar Programı'nın Öğrenci Gelişim Düzeyine(bilişsel, duygusal, psikomotor yönden)Katkısına Yönelik Yanıtlar ve Frekans Dağılımları.....	41
Tablo-8: Yenilenen Görsel Sanatlar Programı'nın Uygulamada Yaşanan Sorunlara Yönelik Verilen Yanıtlar ve Frekans Dağılımları.....	43
Tablo-9: Uygulanan Programdaki Sorunlara Yönelik Çözüm Önerileri ve Frekans Dağılımları.....	45

BİRİNCİ BÖLÜM - GİRİŞ

Bu bölümde araştırmanın konusunu oluşturan problem, problem cümlesi, araştırmanın amaç ve önemi, varsayım ve sınırlılıklar yer almaktadır.

1.1. Problem

Çağın değişen koşullarına ayak uyduran ve ilerlemenin en önemli araçlarından biri olan eğitim, bireyin yaratıcılığının ve yeteneklerinin geliştirilmesinde tartışılmaz bir role sahiptir. Çağının koşullarına uygun bir hedefle düzenlenen eğitim sistemi ise gelişimsel yaklaşımı barındırmasıyla esnek bir yapıda olma özelliği kazanır ve bu esneklik sayesinde de bireyin kendi kültür bilincine sahip olmasını ve kendini tanımasını sağladığı gibi çeşitli toplumlarla da iletişim kurmasına da yardımcı olur. Eğitimin kültürün taşıyıcısı durumunda olması sayesinde kültür ile iç içe büyüyen sanat da bu yolculuğa dâhil edilmiştir. Aynı zamanda bu durum sanatın eğitim programında bulunmasını gerektirmiştir.

Sanat, insani özelliklerin geliştirilmesinde ve erdemli bireylerin yetiştirilmesinde en temel etkinlik alanlarından biridir. Sanat ve sanatsal eylem insanın hem kendi iç dünyasını hem de çevresini tanımasının, onunla iletişim kurmasının ve ilişkilerini geliştirmesinin, bilimden sonraki bir diğer biçimi, yöntemi ve sürecidir. Bu nedenle sanat eğitimi ya da sanat yoluyla eğitim, sanayi devriminden beri çağdaş eğitimin ayrılmaz bir parçasıdır (MEB,2006: 1). Yaşamımızın büyük bir kısmını oluşturan ve hissettiklerimizi anlatım aracı olarak kullanmamızı sağlayan sanatı anlamak, sanat eğitimi ile mümkün olacaktır. Böylece anlama eğitimle açıklığa kavuşarak farkındalık kazanılmasını sağlayacaktır.

Zamanın gelişmesiyle sürekli değişim halinde olan yaşam şartları ve teknoloji gibi eğitim sistemi de gelişme ihtiyacı içindedir. Bu nedenle Türk Eğitim Sistemi'nde de zaman içinde bazı düzenlemeler yapılmaktadır. Eğitim programları geliştirildikçe yeniden yapılandırılan eğitim sistemimizin öğretim programları kapsamında, Görsel Sanatlar Dersi Öğretim Programı'nın oluşturulmasına ihtiyaç duyulmaktadır. Böylece görsel sanatların diğer dallarıyla da ilgilenen ve öğrenciyi yönlendirebilecek esnekliğe sahip bir program yapılandırılması amaçlanmıştır. Bu

programla sanattan zevk alan, sanatı içselleştiren, bilinçli, estetik zevke sahip ve eleştiri yapabilen nesiller yetiştirilmesi hedeflenmektedir (MEB, 2006: 5).

Görsel Sanatlar Programı'nı değişen şartlara göre yeniden yapılandırılması için 14.07.2005 tarihinde İlköğretim Okulları "Resim-İş" dersi yeniden düzenlenmiş ve "Görsel Sanatlar" dersi adı ile yürürlüğe girmiştir. Akademik eğitim anlayışıyla hazırlanan bu ders, öğrencilerin gelişimini en üst seviyeye çıkarmayı amaçlamaktadır. Yapılandırmacı olarak bilinen tanımlamasıyla "öğrenci merkezli eğitim" in uygulandığı bir modeldir. Günün gereksinimlerine uygun olarak biçimlendirildiğinden ders kazanımları, içeriği, öğrenme öğretme uygulanması ve ölçme değerlendirme yönünden yenilikler getirilmiştir (Kahraman, 2007: 1). Bu program 2013 yılına kadar uygulanmıştır. 2013 tarihinden sonra Temel Eğitim Genel Müdürlüğü İlköğretim Kurumları (İlkokul ve Ortaokul) Görsel Sanatlar Dersi (1-8. Sınıflar) Öğretim Programı'nın, 2014-2015 Öğretim Yılından itibaren uygulanmasına karar vermiştir.

Yapılan bu değişikliklerden dönütler almak ve bu programı uygulayan öğretmenlerin görüşleriyle birlikte varsa sorunlar ve çözüm önerilerini dile getirmeyi amaçladığımız bu çalışmada görsel sanatlar öğretmenleri temel veri kaynağı olmuştur.

1.2. Problem Cümlesi

Araştırmanın problem cümlesi "Görsel Sanatlar Dersi (1-8. Sınıflar) Programı Hakkında Görsel Sanatlar Öğretmenlerinin Görüş ve Çözüm Önerileri Nelerdir?" şeklinde belirlenmiştir.

1.3. Araştırmanın Amacı

Değişen zamana ayak uydurabilmek için bilimde ve sanatta sürekli ilerlemek gerekmektedir. Eğitimdeki rolü ile sanat eğitiminin ehemmiyeti her geçen gün artmakta ve eğitim müfredatı değişikliğiyle birlikte görsel sanatlar eğitim müfredatının değişimi de gündeme gelmektedir.

Bu çalışmada amaç 2013 yılında yenilenen İlkokul ve Ortaokul (1- 8.Sınıflar) Görsel Sanatlar Dersi Öğretim Programı'nın uygulayıcısı olan görsel sanatlar

öğretmenlerinin bu programa yönelik görüşlerinin alınması ve sorumlara karşı çözüm önerilerinin belirlenmesidir. Çalışmada, Görsel Sanatlar programının ve eski programdaki değişikliklere değinilecek ve programla ilgili görsel sanatlar öğretmenlerinin görüşlerine ve programın etkili ya da geliştirilmesi gereken yönüne ilişkin çözüm önerilerine de yer verilecektir.

1.4. Araştırmanın Önemi

İnsanların vazgeçilmez faaliyeti olan eğitim, bireylerin kendi davranışlarında kendi yaşantıları yoluyla değişmeler meydana getirme işlemi olarak görülmektedir (Bloom, 1979: 300). İnsanlardaki davranış değişikliğine olumlu yönde katkı sağlayan sanat eğitimi de eğitim bütünlüğünün ayrılmaz bir parçası sayılmıştır. Bu bütünlük, bilim ve sanatın işbirliğine dayanmaktadır. Bu konuda Yolcu (2007: 91) sanatın duygu ve düşünce arasındaki iç içe geçmiş bağlantısını vurgularken öğrenme ve gelişim sürecinin de etkin bir yardımcısı olduğundan bahsetmektedir.

Sanat eğitiminin insana kazandırdığı özelliklerin maddi yönü kadar manevi yönünün de önemi büyüktür. İyi bir gelecek ve iyi bir nesil sanat ışığının büyümesi ile gerçekleşecektir. Bu sebeple ki bu ışığın başlangıç noktasından geleceğe kadar genişlemesi için iyi planlanmış sanat eğitime ihtiyaç vardır. Kaliteli eğitim, iyi koşullara sahip olan okullar kadar diğer okulların da daha iyi sanat eğitimi vermesi için hazırlanan programın esnek ve kullanışlı olmasından geçer. Çocukların kişisel ve sosyal gereksinimini sağlayan sanat eğitimidir. Sanat eğitiminin; eğitim programı içerisinde yer alması, çocukların sanatı keşfetmesine yardımcı olmuştur. Sanat eğitimi alan çocukların eserleri ile dünya daha renkli ve daha yaşanılabilir bir hal alacaktır. Belirtilen öneminden dolayı sürekli değişim içinde olan sanat eğitimi geliştirilen yeni programlarla eğitim camiasına sunulmaktadır.

Bu çalışmada da İlkokul ve Ortaokul(1- 8.Sınıflar) Görsel Sanatlar Dersi Öğretim Programı ele alınarak görsel sanatlar öğretmenlerine göre ne durumda olduğu belirlenmeye çalışılmaktadır. Program uygulayıcısı olan görsel sanatlar öğretmenlerinin görüşlerini yansıtması bakımından önem taşımaktadır. Ayrıca görsel sanatlar öğretmenleri sorun yaşadıkları yönleri yönelik çözüm önerilerinde bulunmaları çalışmanın önemini daha da artırmaktadır.

1.5. Araştırmanın Varsayım ve Sınırlılıkları

Araştırmaya katılan öğretmenlerin evreni temsili için yeterli olduğu varsayılmıştır.

Veri kaynağı olarak kullanılan “Öğretmen Görüşme Formu’dan” elde edilen verilerin yeterli olduğu varsayılmıştır.

Görüşme yapılan öğretmenlerin görüşme formundaki soruları gönüllü ve samimi bir şekilde cevapladıkları kabul edilmiştir.

Araştırma 2016–2017 eğitim öğretim yılında Konya’nın ilçesi olan Selçuklu ve Meram da görev yapan 23 görsel sanatlar öğretmeni ile sınırlıdır.

Araştırma araştırmacı tarafından hazırlanan “Öğretmen Görüşme Formu’nda” bulunan yedi soru ve her soruda bulunan kodlardan elde edilen veriler ile sınırlıdır.

1.6. Tanımlar

Sanat: İnsanın fizyolojik ve psikolojik yapısındaki boşluğu dolduran bir olgudur (Aktaran: Mercin, 2009).

Sanat eğitimi: 20. yüzyılın başından bu yana sanat eğitimi kavramı, kavramsal ve genel anlamda, sanatların tüm alanlarını ve biçimlerini içine alan, okul içi ve okul dışı yaratıcı sanatsal eğitimi tanımlamaktadır (San, 2010: 17).

Estetik: İnsan tarafından gerçeğin estetik özümsemesinin temel ilkelerini ve kanunlarını inceleyen felsefi bir bilim alanı (Eroğlu, 2006: 144).

Yaratıcılık: Yeni yolların var olabileceği düşüncesini taşıyarak arayışa girme cesaretini gösterebilme, yeniliği benimseme, yaratıcı düşüncenin yeni boyutlarını fark ederek denemeye hazır olma demektir (Öztürk, 2001: 158).

BÖLÜM 2 - KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Eğitim

Eğitim, insanlar için yaşam boyu devam eden, yakınlarından, ailesinden ya da okullardan elde ettiği bilgi ve birikimlerdir. Eğitim planlı gerçekleştiği gibi planlanmadan da gerçekleşebilmektedir. İnsanları vazgeçilmez faaliyeti olan eğitimi Bloom (1979: 300), bireylerin kendi davranışlarında kendi yaşantıları yoluyla olumlu değişiklikler meydana getirme süreci olarak görmektedir. Bir süreç gerektiren eğitim sonunda kişide davranış değişikliği meydana gelir. Bu davranış değişikliği yaşantılar sonucunda oluşmaktadır.

Eğitim faaliyetlerinin kendiliğinden meydana gelmesi informal olarak ifade edilmektedir. İnfomal eğitim, sokakta, pazarda, ailede ya da akran grupları arasında kazanılabilen bir eğitimidir. Bu eğitim sonucunda olumlu davranış değişikliği yanında olumsuz davranış değişiklikleri de edinmek mümkündür. Hızla değişen günümüz şartlarında informal eğitim birey eğitiminde yetersiz kalacağından informal eğitim yanında planlı, programlı eğitim ve öğretim faaliyetleri de okullarda verilmektedir. Bu planlı eğitim programı günün şartları ve birey gereksinimine göre revize edilmekte ya da tümünden değiştirilebilmektedir.

Toplumların ilerlemeleri, bireylerin gelişmelerine bağlıdır. Ülkenin eğitim sisteminden toplumdaki bireylerin yaratıcılıkları, özgün ve farklı çalışmalar gerçekleştirmelerini, kendilerine güvenmelerini, üretken olmalarını, eleştirel ve bilgiye dayalı düşünebilmelerini, kendileri ve çevreleri ile barışık, hoşgörülü ve duyarlı olmalarını, araştırmacı ve sorgulayıcı geliştirmesi beklenmektedir. Böyle bir bireyin yetişmesi de geleneksel yöntemlerle mümkün değildir. Çünkü geleneksel eğitimde eğitim sürecinden ziyade, eğitim sonucunda elde edilen verilere daha çok ilgi gösterilir. Günümüzde geçerli olan sürece yönelik eğitimde ise çocukların nasıl öğrendikleri üzerinde durulur. Bu tür eğitim yönteminde, materyallerin keşfedici düzeyde sunulmasını gerektirir. Sürece yönelik eğitim örüntüsünde öğretim yöntemi ve müfredat programı her bir öğrenciye göre ayrı ayrı belirlenmekte (Davasligil, 2004: 289) ve öğrencinin yaratıcı olması sağlanmaktadır.

2.2. Sanat

Sanat insanın duygu ve düşünce ile içselleştirdiklerini dışsal olmaya çağırıldığı bir sesleniş gibidir. Sanat, kâinattaki keşfedilmeyenleri keşfetmeye yakın bir eylem içerisinde bulunarak insanın kendini anlama yolunu bulması ve yeni şeylerin farklı yollarla anlatılmasıdır. Bu yol resim, müzik, edebiyat ve diğer alanlarla anlam kazanır. Hayatımızın her köşesinde estetik bir güzellik içerisinde de yer almıştır. Geçmişten bu yana gelişerek değişen bir süreci izleyen sanat; kişiden kişiye, toplumdan topluma farklı anlamlar kazanarak adını duyurma çabasında olmuştur.

Bu sebeple de sanatın birey ve toplumlar tarafından kabul görmesini sağlayan etkenler arasında onun insana haz vermesi, insanı eğlendirmesi ve oyalanmasını sağlayarak, bireyin yaşamdan ders çıkarmasını sağlaması yatmaktadır (Mercin ve Alakuş,2007: 15). Birey yaşam hakkında çıkarımda bulunmak için bir arayış içerisinde. Bu arayışı karamsarlık ve belirsizlikle insanı yalıtın, hareketsiz ve önemsiz hale getiren durumdan öte olmalıdır.

Sanatçı eser oluşturarak an'ı yaşarken sanatçı olmayan izlenimci ise an'ı unutuyor. Bu pasif izlenimciliği yok etmek için sürece dâhil olmak gerekir. Bu süreçte de kimileri için amaç olan sanat kimileri için ise araç niteliğindedir. Örneğin; “Güneybatı Afrika’da yaşayan San halkı devekuşu yumurtalarını kap olarak kullanır, bu kapları güzel şekillerle süsler. Bir kap su taşıma amacıyla yapılır çöllerde kaplı bir çevrede son derece pratik değeri olan bir işlev ama San halkı kısmen böylesi süslemelerin bu kapların kullanılmasını kendi başına doyurucu kıldığı için kendilerini bu kapları süsleme işine verirler” (Sartwell, 2000: 29). Kültürümüzde ise süslemede kullanılan ağaç ve taş oymalarındaki motiflerin kapılarda ve pencerelerde ritimsel dolaşması, bizde hoş izlenimler uyandırır. Halılarımızda, künde kari ile süslenen masalarımızda, kuş yuvalarında kısacası tarihimizin ardından bize bıraktığı güzel eşyalar kadar düşüncelerdeki derinlik ve estetik yaşayan sanatın emarelerinden bazılarıdır diyebiliriz. Sokaklarında tarih kokan yerler, sözlerinde ve resimlerinde sanatı barındıran eserler bir izlenim olarak düşüncelerimizde yer ettiği kadar yaşantımızı etkileyen davranışlar yapmamıza da örnek olmuştur. Kalıcılığa ve özgünlüğe sahip olan eserler kendisini zamana esir bırakmadığı gibi dimağımızda da nefis izler bırakmaya devam edecektir. Bu bağlamda, Albert Dürer “Sanat doğanın

içinde gizlidir, onu çıkarabilen sanatçıdır” derken Goethe “Sanatta tıpkı hayat gibi, içine daldığı oranda genişliyor, enginleşiyor” (Artut, 2006: 50) diyerek sanat ve sanat uğraşısının sıradan bir iş olmadığını belirtmektedir.

İlk zamanlardan bu yana anlatım aracı olan sanat; bu güne kadar doğayla, toplumların yaşayış şekilleriyle, kültürel düzenle ve hayatı idame ettiren koşullarla iletişim halinde varlığını sürdürmüştür. Artut’a göre (2006: 96), sanatı anlamak, sanatsal etkinliklerde bulunmak, sanata ilgi duymak her birey için gereksinimdir. Sanat ise gerçek dünyayı anlamanın, anlamlandırmanın, yorumlamanın bir yoludur. Bu bağlamda sanat ve tasarım yoluyla kurduğumuz iletişim onun dili ve alfabesi olan görsel tasarım öge ve ilkeleriyle gerçekleşir. Görsel tasarımlar bu dille iletişimi sağlarlar (Ayaydın ve Özsoy, 2015: 3). Bu oluşan dil, görme ile başlayan sanat süreci başlatarak bizi çevremize meraklı kılmıştır. Sanat; kâinattaki en ufak noktaları, çizgileri, dokuları, kurumuş yaprakları duyularla görmenin yolunu açarak yeni kavramlara ulaşmamızı sağlamak için ortamlar hazırlamaktadır. Bu kavramları oluştururken sanatın ilke ve elemanları (leke, çizgi, doku, nokta, form, mekân v.s) bir diğer adı ile görsel tasarım elemanları olan sanatsal anlatım aracını kullanırız.

Croce ise (Yılmaz,2009: 38) sanatsal anlatımı, yoğun duygulanım ve duyguların lirik sezgisi hakkındaki görüşlerini daha da açmaya özen göstermiştir. Bu türden duygulanımlar deneyci felsefe ile değil, ancak ve ancak bütünüyle imgelerden meydana gelen yeni bir dille anlatılabilir.

Bilgilerin sistematik olarak anlamlandırılması bilimselliğin içerisinde olduğu gibi bilgileri imgelerle, sezgilerle anlamlandırmak da sanatsal ifade gerektirecektir. Doğal olarak ussal-duyuşsal olan ve uyumlu bir birlik gösteren dille oluşan sanat eseri, insan için söz konusu uyumu sağlamaya ve geliştirmeye yöneliktir. Sanatla uğraşarak insan bu uyumu gerçekleştirebilmektedir.

Sanat eğitiminin, insanın kendisini ve doğasını farkındalıkla anlaması ve olumsuzluk durumunda çıkmaza çıkmaması için sanatın ruhsal besin kaynağı olan yönünü de değerlendirmek ve uygulamak gerekir. Bu yönden sanatı sadece eser verme olarak değil de zihnin görebilmesi ve davranışın şekillenmesi olarak görmek sanat eğitimi açısından önemli bir vasıf olacaktır.

Sanatın işlevi sadece insanların sanat üretmesi ya da onu izleyerek ondan zevk alması değildir. Sanat yoluyla insanların eğitilmesini öngörülmektedir (San, 2010: 56). Sanatın bir eğitim aracı olacağından hareketle günümüzde sanat eğitim programları sık sık gündeme gelmekte ve gerekli değişiklikler yapılmaktadır.

2.3. Sanat Eğitimi ve Öğretimi

Sanat eğitimi için farklı tanımlar yapılmıştır. 20.yüzyıldan günümüze kadar sanat eğitimi, kavramsal ve genel anlamda, sanatın tüm alanlarını ve biçimlerini içine alan, okul içi ve okul dışı yaratıcı sanatsal eğitimi kapsamaktadır. Dar anlamda ise okullarda sınıflardaki ve ilgili bölümlerdeki bu alana ilişkin olarak verilen dersleri tanımlamaktadır (San, 2010: 17). Bir başka tanımda sanat eğitimi Uçan (2002: 2-3), insanların kendi yaşantılarını amaçlı ve yöntemli olarak olumlu yönde değiştirme, dönüştürme, geliştirme süreci olarak tanımlamaktadır.

Sanat eğitimindeki eğitim sürecinin başarılı gerçekleşebilmesi için eğitimin her kademesinde, kesintisiz bir şekilde öğrenci seviyesine uygun programlarla gerçekleşmesi önemlidir. Teknolojinin hızla ilerlediği, günümüzde bireye kendini farklı sanatsal yollarla ifade edebilme olanağı sunmanın gerekliliği artmıştır (Buyurgan ve Buyurgan, 2007: 5).

Sanat eğitimindeki amaçları gerçekleştirmek için sanat eğitiminde uygulama, kuram ile üretici ve tüketici süreçler bir arada yer almaktadır. Sanat eğitimindeki bu alanlarda, sanat tarihi, sanat sosyolojisi, sanat felsefesi, estetik, sanat kuramları ve eleştirisi gibi dersler kuramsal yapıyı, teknik beceriye ilişkin dersler de uygulama alanlarını oluşturmaktadır (San, 2003: 20). Sanat eğitiminde kuramsal yapı ile teknik yapının birlikteliği üretim ve öğrenme açısından önemli olduğundan etkili bir sanat eğitimi için disiplin temelli sanat eğitimi gündeme gelmiştir. Diğer ismi Çok Alanlı Sanat Eğitimi Yöntemi (ÇASEY) olan bu yöntemde dört disiplin olan sanat tarihi, sanat eleştirisi, estetik ve sanat eleştirisini içerisinde barındırmaktadır. Tam bir sanat eğitiminin sağlanabilmesi için sanat eğitiminin kapsamında sanat tarihi, sanat eleştirisi, sanat üretimi ve estetiğin olması gerektiği belirtilmektedir (Clark ve Zimmerman, 2004: 102). 2007 ile 2013 yılları arasında Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) Görsel Sanatlar Öğretiminde de bu alanlara yer vermiştir.

Hızla değişen dünyanın dinamik yapısına ayak uydurabilmek, bireylerde yaratıcı becerilerle donanmış bir kişilik geliştirmekle mümkündür. Başka bir deyişle insanın yaratıcı güçlerini ortaya çıkartmasına yardımcı olacak koşulları hazırlayan ve bireyin kişilik kazanmasını sağlayan sanat eğitimi gereklidir. Sanat yaratıcı düşünceyi, anında ve yerinde karar vermeyi, değerlendirme ve hemen sonuç alma yeteneğini geliştirir (Özsoy, 2003: 155). Benzer şekilde Artut da (2002: 105) sanat eğitimi yoluyla birey yeteneklerini işletip yaratıcı ve üretken birey olmalarının sağlanabileceğini belirtmektedir.

Eğitim yaşantıları sürecinde yaratıcı düşüncenin sanatsal etkinlikler yoluyla somutlaşması diğer bir ifadeyle dışavurumu mümkündür. Yani sanat etkinlikleri ile desteklenmiş eğitim yaşantıları yaratıcılığın, becerilerin, algının ve kapasitenin gelişmesini sağlamaktadır (Erol, 2016: 1419). Bu kapasitenin geliştirilmesi sadece akıl ve belleğin eğitilmesi ile değil bütün zihinsel süreçlerin bir arada eğitilmesiyle mümkündür. Böylece yaratıcılık becerisinin geliştirilmesi, farklı bir anlatım dili kazanmada önemli bir rol oynamaktadır. Bu anlatım dili, ayrıntıları görme, olaylara farklı bakabilme ve duyuların hissiyatını daha iyi fark edebilme ile başlayacaktır. Fark edilmeyenler bakışlarda kalıp görünmeyenlerdir. Bu bakışların görme noktasına gelebilmesi için sanat eğitiminin duyguları ve düşünceleri geliştirmesine ihtiyaç duyulur. Öğrenci kendine özgü iyi, güzel, serbest biçimler ve renklerle sözel ve sayısal yönden farklı bir anlatım aracı bulacaktır. İçsel ve dışsal anlatım aracı olan sanat sayesinde öğrenci, dışarıyı yani çevresini kendine özgü yorumlamalar yaparak izleyecektir. Bu bağlamda sanat dersleri diğer derslere oranla kendi başına farklılık gösterir diyebiliriz. Çünkü çocuk, öğrenirken eğlenir, yeni bir şeyler üretirken anlamlandırma yoluna gider, gözlemler ve bilgiyi anlamakla kalmaz bilgiyi yaşayarak uygular. Bu noktada sanat eğitimcisine düşen önemli bir rol ise çocuğun yaratıcı düşünme, yansıtıcı düşünme becerisi ile gözleme ve görme yönünü geliştirmektir. Sanat eğitimi sayesinde çevresiyle bağ kurarak, öğrenmeleri yaşanılır hale getirir. Çünkü sanatın kaynağını aldığı ahenkli doğa, insandaki kaynak olan düşünce gücü ve duygusal his birleşerek özgün eserler oluşturmaya yardımcı olur. Böylece sanat eğitimi öğrenme biçimleri olan; bilişsel, görsel, duyuşsal ve kinestetik öğrenmeyi

destekleyecektir. Birçok öğrenme biçiminin bütüncül olarak birbiriyle etkileşimi öğrenmeyi daha etkin ve hızlı kılmada önemli bir etkindir.

Herkes sanatçı olamaz. Ancak, her insanın kazanabileceği bir sanat kişiliği vardır. Eğitimin görevi de bu kişiliğin gelişmesi için gerekli olan ortamı düzenlemektir. Gençlere sanat kişiliği kazandırabilmek için sanattan zevk alınan, takdir edilen ortamlar yaratmak gerekmektedir (Dikici ve Tezci, 2002: 1). Bu sebeple ki sanat eğitimi, içerisinde barındırdığı estetik ve birçok düşünce becerileri ile istenilen, arzu edilen ortamın koşullarını sağlaması kadar kişinin kendini anlaması için gerekli olan duygusal şartların oluşması bakımından da önemlidir. Bir diğer önemli nokta ise sanat eğitiminin, değişen zamanın ve dönemin koşullarına uyması açısından yenilikler istemesidir. Bu yenilikler de eğitim programında günün şartlarına göre değişikliklere gitmesini gerektirecektir.

Kişilik eğitimi ya da özgün kişilik eğitimi derken, bağımsız karar vermeyi, üretici güçlerin uyarılmasını ve duyarlı tavır yoluyla ahlaki bilince ulaşmayı anlamak gerekir. Goethe, eğitilmişliği ‘bağımsız yaşam’ olarak nitelerken en değerli kişilik eğitimi yolunun sanat olduğunu vurgulamaktadır. Bundan dolayı kişilik eğitimi ve olgunluk bakımından sanat eğitiminin gerekliliği apaçık ortadadır (Emir, 2009: 14). Sanat davranışların ürünüdür. Davranış denildiğinde de akla psikoloji gelmektedir. Bu nedenle insanın psikolojik yapısı ile onun estetik algılayışı arasında anlamlı bir ilişkiden söz edilebilir (Gürsu, 2015: 1). Estetik algılayış da yaşam alanımızın büyük bir kısmında, seçimlerimizde, beğenilerimizde dikkate aldığımız yaklaşımlarımızın yönünü ortaya koyar. Bu yönü, eğitimi ve sanatsal öğrenme ile şekillendirerek davranışta değişiklik sağlanabilir. Bundan kasıt herkes sanatçı olabilir değil, herkes yaptığı şeyleri güzel yapabilme, güzel görebilme davranışını öğrenebilmesidir.

Böylece estetik bakış açısı oluşturulan çocukta hayat disiplini kazandırılır. Çünkü estetik duygular güzeli hatırlatır ve hazırlar. Estetik farkındalık olarak da tanımlanan doğal ve yapay çevredeki ayrıntıları fark edebilme becerisi, çocukların ayrıntılar üzerinde çalışmaya yönlendirilmesiyle kazandırılır (Gültekin, 2011: 1).

Görmeye dayalı ihtiyaçların yanında zihinsel gelişimi sağlayan bir araç olarak sanat eğitimi, bireylerin sadece yaratıcılıklarını ortaya çıkartmaz, o aynı zamanda bireyin ruhsal yönünün de doyurulmasına yardım eder ve bu yönü ile genel eğitim

bütünlüğünün ayrılmaz bir parçasıdır (Mercin ve Alakuş, 2007: 19). Öğrencilerin sanatsal ifade yeterliliklerini geliştiren, öğrenmeyi kolaylaştıran, kaygıyı azaltan, özgüven duygusunu geliştirerek ben duygusu yerine biz duygusunun gelişmesine yardımcı olan sanat eğitimi, yardımlaşma, paylaşma, sorumluluk alma ve işbirliği yapma gibi sosyal becerilerin ve insani vasıfların gelişmesine yardımcı olmaktadır (Yılmaz, 2007: 752).

Sanat, bireyin yaşamının hemen hemen her anında onun ayrılmaz bir parçasıdır. Sanat eğitimi, eğer zamanında verilmezse, bireyin estetik duyarlılık, karşı görüşlere saygı, farklı kültürlere değer verme, sanat eserlerini koruma bilinci kazanma ve evrensel ortak bir değeri paylaşma vb. gibi davranışları kazanamamasına yol açabilmektedir (Mercin ve Alakuş, 2007: 15). Eğitim sürecinde; beynin sol yarım küresinin aktif olduğu düşünme biçimleri ağırlıkta verildiğinde, bu durum çocukların ve gençlerin yetişmesinde ve yaratıcılıklarının gelişmesinde yeterli olmadığı görülmüştür. Bu sebeple, beynin sağ yarım küresini de aktif kılan ve geliştiren eğitim süreci de gereklidir (Buyurgan ve Buyurgan, 2007). Bunun gerçekleşmesi yani insanın dengeli yetişmesi sanat eğitimi ile mümkün olabilmektedir. Kırışoğlu (2002: 47) da bireyin çok yönlü gelişiminde sanatın aracı bir işlev gördüğünden söz etmektedir. Bundan hareketle sanat eğitiminin bireydeki zihinsel yetilerin yanında duygu eğitimini de gerçekleştirmek suretiyle eğitimde denge sağlayıcı olarak vazife gördüğü söylenebilmektedir.

Sanat eğitimi sayesinde çocuğun iç dünyası ve duygularını dışa yansıtması sağlanır. Herbert Read; küçük yaşlarda yanlış bilgi baskısından kurtarılmış çocuk, simgesel bir anlatımı, fantezi ve duyguları ile birleştiren, iç dünyasını göze getiren bir “ekspresyonist”(dışavurumcu) olmaktadır der (Kehnemuyi, 2006: 18-19). Öğrencinin sanatsal ifade yeterliliklerini geliştiren, öğrenmeyi kolaylaştıran, kaygıyı azaltan, özgüven duygusunu geliştirerek ben duygusu yerine biz duygusunun gelişmesine yardımcı olan sanat eğitimi yardımlaşma, paylaşma, sorumluluk alma ve işbirliği yapma gibi sosyal becerilerin ve insani vasıfların gelişmesine yardımcı olmaktadır (Yılmaz, 2007: 752). Öğrenci, dünyayı kendi duyguları ve zekâsıyla algılaması ve yeniden keşfetmesine olanak sağlamanın (Balamir, 1999: 42) yanında sanat elemanlarını, sanat ilkeleri doğrultusunda ele alıp üstün seviyede bir bütünlüğe

ulaştırması sonunda sanatsal bir sorun da çözmüş olacaktır (Yolcu, 2007: 191). Böylelikle öğrenci çatışma ve sürtüşmelerden, mutluluk, tutku ve coşkularından kaynaklanan kaygılara sanat yoluyla çözüm arama veya cevap vermeyi öğrenmiş olur (Yolcu, 2007: 187).

Sanatsal yaratı için aramak, çabalamak ve araştırmak gereklidir. Sanat etkinlikleri esnasında öğrencilere, araç-gereçler ve öğrenme materyalleri ile öğrenmeye kendi istekleri doğrultusunda yön vermeleri için fırsat verilir (Yılmaz, 2007:749). Sanat eğitimi alan öğrencinin duyguları, estetik değerlerin hazzıyla beslendiğinden öğrencinin etik değerlerden uzaklaşması zorlaşır (Mercin ve Alakuş, 2007: 18). Sanatın bu yönünden faydalanarak bireyde değerler sisteminin oluşmasına yardımcı olunur. Sanat eleştirisi, eleştirel düşüncenin gelişmesine, bir sanat yapıtını yorumlamaya, sanatın ve eserin dilini öğrenmeye yardımcı olmaktadır. Özgün düşünmenin temelini oluşturan eleştirel düşünme sentez ve yorum yapmayı birlikte getirmektedir (Mercin ve Alakuş, 2007: 19).

Baltacıoğlu “bir ulusun sanat geleneklerinin incelenmesi, onu tanımanın, tanıtmmanın en kestirme yoludur.” der. Sanat eseri incelenirken eserin taşıdığı estetik değer ne olduğu, hangi toplum kaynaklarından geldiğini anlamak gerekir. Çünkü sanat tarihi teknik tarihi değil, değer tarihidir. Sanat tarihini böyle anlayarak sanat eserleri için bir değerler basamağı yapmak faydalı olacaktır. Tarih boyunca gelmiş geçmiş olan milletlerin sanat eserlerine hep aynı değeri verme yerine hakkı olan değer basamaklarına koymak gerekir (Baltacıoğlu, 1971: 35).

Sanat eğitiminin amacı sanatsal biçimlendirme eylemine rol oynamayı gerçekleştirmektir. Sanat eğitiminde biçimsel anlatımla ilgili teknik bilgi ve becerileri kazanan öğrenciler, kendi dünyalarını tanıyarak yaratıcı güçlerini geliştirirken plastik sanatların temel unsurlarını (nokta, çizgi, koyu-açık, leke, biçim, doku, boşluk-doluluk, renk) ve estetik ilkeleri (kompozisyon, ritim, denge, ışık-gölge, perspektif, armoni) kavrayacaklardır (Balamir, 1999: 5). Bu süreçte öğrenci uygun bir ortamda çevresinde gördüğü birçok elemanı, anlamlı bir bütünlüğe dönüştürür. Şuur altında yaşamakta olan türlü duyular ve duyguların şuur üstüne çıkması sağlanır (Baltacıoğlu, 1971: 38). Öğrencinin çalışmalarını bağımsız yapabildiği bu aşamada sanatsal yaratıcılığını kullanarak sanat eseri üretebilme

güven ve yeterliliğini kazanmaları sağlanır. Kişisel etkenleri, bilinç öncesi ve hatta bilinçaltı kimi süreçleri, zihinsel yetileri, duyu, duyum ve duygular ile izlenimleri içeren tüm duygusal sistemleri ve yaratıcı zekâ, yaratıcı sezgi, algı, bilgi, usavurma, denetleme, yargılama, değerlendirme gibi tüm bilişsel alanları ve en sonunda değişik düşünme basamak ve biçimlerini içeren sanatsal yaratma süreci, bir ürünle son bularak büyük bir zenginlik ortaya çıkmaktadır (San, 1985: 51). Öğrenci bu zenginliği sergileyerek çevresiyle paylaşmanın haklı gururunu yaşamaktadır.

2.4. Türkiye’de Sanat Eğitiminin Gelişimi

Eğitim insanlığın doğuşundan bu yana var olmuş bir kavramdır. Demirel (1993: 36) eğitimi tanımlarken bireylerin davranışında kendi yaşantısı yoluyla ve kasıtlı olarak istenilen değişimi meydana getirme sürecidir der. Ve böylece sadece günlük hayatta yapılan eğitim istendik bir süreç için plana dâhil edilerek okullarda da yerini alır. Bu bağlamda da eğitimin önemli dallarından biri olan sanat eğitimi gündeme gelmiştir.

Türkiye’ de genel olarak sanat eğitimi yüzünü batıya dönme gereği duyan Osmanlının Batılılaşma ve modernleşme sürecine girmesiyle başlamıştır. Derin kültür değişimlerinin yaşandığı 18. ve 19. yüzyıllar sanatın her alanında değişik tekniklerin denendiği, yeni sanat dallarının ortaya çıktığı ve sanat eğitiminin böylece kurumsallaştığı dönemlerdir (Boduroğlu,2010: 13).

Görsel Sanatlar eğitimi, 18. yüzyılda, Osmanlı İmparatorluğu’nun çöküşünü durdurmak amacıyla askeri ve eğitim alanında gerçekleştirilen yenilikler sonucu, önce askeri sonra sivil okulların programlarına dâhil edilmiştir. İlk Türk ressamları da Mühendishane ve Harbiye’de eğitim görmüş subaylar arasından çıkmıştır. Bu okullar Türkiye’de ‘Resim Öğretmeni yetiştiren ilk kurumlar olmaları açısından Resim Eğitim ve Öğretiminde etkili olmuş önemli eğitim kurumlarıdır. Daha sonraları Osmanlı’da sanat eğitimi veren ilk sanat eğitim kurumu olan Sanayi-i Nefise Mekteb-i Âlisi bu dönemde açılmış ve sanatçı öğretmenler yetişmiştir (Şırlakoğlu, 2004: 14).

Cumhuriyetle birlikte eğitimde, kültürde, sanatta çok yönlü bir gelişmeyi hedefleyen Türkiye, yurt dışından birçok eğitim uzmanı getirtmiştir. Bunlardan J.

Dewey'nin raporu 1926 yılında uygulamaya koyulmuştur. Bu raporda sanat eğitimi açısından şu görüşlere yer verilmiştir. Okullarda, bütün donanımlarıyla birlikte resim ve iş atölyelerinin kurulması söylenmiştir. Yüksek öğrenime devam etmeyecek kişiler için, kendilerine bilgi ve beceri kazandıracak uygulamalı çalışmalara özellikle de el işlerine önem verilmesi gerektiği belirtilmiştir (Emir, 2009:108).

Cumhuriyet'in ilanından sonra, her alanda batıyı örnek alan bir tutum sergilenmiştir. Sanat eğitimi alanında kurulmuş olan Sanayi-i Nefise Mektebi, "Devlet Güzel Sanatlar Akademisi" adını almış ve 1926'da Namık İsmail, kurumun müdürlüğüne atanmıştır. Cumhuriyetin ilk yıllarında, okullarda çok sesli müzik, resim, Batı edebiyatına önem verilmiştir (Boduroğlu, 2010: 16).

Ortaöğretim kurumlarında resim dersleri başlamış ve 1949 tarihine kadar ortaöğretimde resim dersi bir saat olarak devam etmiştir. Ortaöğretimin ikinci devresi olan liselerde 1952 yılına kadar, sanat eğitimi ile ilgili ders görülmemektedir (Altinkurt, 2015: 5). 1940'larda kurulan Köy Enstitüleri'ndeki sanat çalışmaları önemli gelişmelerdendir. 1952 yılında resim dersi ilk defa lise kurumlarında seçmeli ders olarak programa girmiştir (Ünver, 2002: 20). Köy enstitülerinde yaparak-yaşayarak öğrenmeye yönelik tutumlar sayesinde bu okullarda yetişen öğretmenlerin ülkenin kalkınmasında önemli rolleri olmuştur (Uçan, 2004: 19). 1991'den sonra ülkemizde hazırlanan ilk ve orta öğretim resim dersleri müfredat programlarında resim dışında diğer plastik sanatlar tasarımı alanlarını kapsayan çalışmalara yer verilmiştir (Altinkurt, 2015: 7). Sanat eğitiminin gelişim sürecinde lise düzeyinde en önemli gelişmenin 1989-1990 öğretim yıllarda açılan Güzel Sanatlar Liseleri olduğu görülmektedir. Bu okulların açılması ile ilgili kanunun 1973 yılında Milli Eğitim Temel kanununun 33. maddesinde yayınlandığını fakat uygulamaya geçilmediğini belirtmek gerekir. Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri özel yetenek sınavı ile öğrenci almakta ve bu okullar üniversitenin sanat eğitimi veren bölümlerine kaynak oluşturmaktadır (Türe, 2007: 37).

Öğretmen yetiştiren MEB'e bağlı tüm kurumlar 1982'de üniversitelere bağlanmış, "Yüksek Öğretmen Okulları" fakülte haline gelmiş, iki yıllık Eğitim Enstitüleri, yüksekokula dönüşmüş, üniversiteler de köklü dönüşüm başlamıştır. Bu yapılanma genellikle "1982 Yapılanması" olarak adlandırılmaktadır (Uçan, 2004:

19). Enstitüler eğitim fakültelerine dönüştürülünce bölümler de “Resim-İş Eğitimi Bölümü” adını almıştır. İlk kez 1974-1975 öğretim yılında Gazi Eğitim Enstitüsü’nde uygulanmaya başlayan 4 yıllık yükseköğretim süreci, bazı gerekçelerle bir yıl sonra eski yapısına döndürülmüştür (Uçan, 2002: 10-11).

2.5. Görsel Sanatlar Programında Yapılan Düzenlemeler

Dönemin koşulları ve şartları değiştikçe eğitimdeki ihtiyaçlarda bulunduğu zamanın şartlarına uyum sağlamak için değişiklik gösterecektir. Bireyin kendiliğinden yeni bir davranışa sahip olması ya da var olan davranışını geliştireceği faaliyeti öğrenmenin gerçekleştiğini göstermektedir. Bu eğitim her zaman kendiliğinden gerçekleşme şansına sahip değildir. Bunun için okuldaki eğitim programlarının öğrencilere göre geliştirilmesi gerekmektedir.

Sanat eğitim programı hazırlanırken sağlıklı sonuçlara varmak için şu hususlara dikkat edilmelidir: Her çocuğun yaratıcı olduğu unutulmamalıdır, bireysel farklılıklar göz önünde tutulmalıdır. Amaç, çocuğa beceri kazandırmak değil,

- Yaratıcılığa yöneltmek olmalıdır,
- Dersler ilgi çekici duruma getirilmelidir,
- Görsel sanatlar dersi öğrenciye göre olmalıdır.
- Kuramsal bilgiler verme yerine yaratıcı çalışmalar yaptırılmalıdır.
- Değerlendirmede gelişme süreci göz önünde tutulmalı ve sergilemeye önem verilmelidir (Gençaydın, 1987: 47).

Okuldaki öğrenme etkinlikleri öğrenci merkezli olmalıdır. Çocuğun bilişsel, duyuşsal ve görsel gelişiminin araştırılması sonucunda uygun öğrenme programları geliştirilmesi gerekmektedir. John Dewey, başarılı bir öğretim sürecini kişi ile çevresi arasındaki bir etkileşim süreci olarak görür. Ona göre kişinin kendi yaşam ve deneyimleri eğitimin temelini oluşturur (Ataünal, 2000: 12). Uzun yıllar boyunca sanat öğretiminde sadece uygulama yapıldı. Bu yolla kişinin beğenisinin ve eleştirel bakış açısının geliştirilebileceği düşünüldü. Oysaki etkili bir sanat eğitimi için bireyin eleştirel, kültürel, uygulamalı ve estetik boyutlarda yeterli bilgi ve deneyim kazanması gerekmektedir (Kırıñoğlu, 2002: 121).

Eğitim hedeflerinin toplumun kültürüne ve yapısına öğrencilerin eğitim ihtiyaçları uygun olması gerekir. Öğrencilerin eğitim ihtiyaçları buldukları sınıfa ve eğitim düzeyine göre değişmektedir. Ayrıca hedefler konu alanının tüm önemli bilgilerini de kapsamalıdır (Fidan ve Erden, 1994: 63). Nitelikli sanat programı öğrencilerin düşünce, heyecan ve değerlerini görsel biçimde ifade etmede sanat ilke ve elemanlarını nasıl kullanacaklarını ğretir. Ayrıca başka sanatçıların eserlerinde ifade ettikleri fikir, değer ve heyecanlarını anlamada sanat ilke ve elemanlarını nasıl okuyacaklarını öğretir. Öğrenciler, sanatçıların biçimsel nitelikleri nasıl kullandıklarını öğrenirler. Bu ğrenme onların eser üretmede karşılaştıkları problemleri çözümlemede yardımcı olur (Boydaş ve Balcı, 2007: 11).

Eğitim programları bilginin kolay anlaşılması ve kavranmasında en önemli araçlardan biridir. Öğrenmenin kolayca gerçekleşmesini sağlarken odaklanma ve daha iyi algılaman sürecini dinamik tutar. Bu amaçla Türkiye’de değerşen şartlara göre görsel sanatlar eğitim programı zamanı geldiğinde değerştirilmiş ve ğretmen ve öğrencilerin hizmetine sunulmuştur.

1992 yılında uygulamaya giren Resim-iş dersi programı; 2006-2007 yılına kadar hiç bir değerşikliğe uğramadan ilköğretim kurumlarında uygulanmıştır. 2006-2007 ğretim yılında isim değerşikliğine gidilerek resim-iş dersi adı, görsel sanatlar dersi olarak değerştirilmiştir. Görsel sanatlar derslerinde öğrencilere sanat eğitimi verilerek geleceğe hazırlanmaktadır (Korana, 2010: 8).Ağiek, Gökalp ve Yazar (2013:60) ise bu isim değerşikliğine değerinmiş ve bu durum 2006 ğretim programında dersin adı ‘‘Görsel Sanatlar’’ şeklinde değerştirilerek kısmen çözümlenmiş ancak, ‘‘Tasarım ve Teknoloji’’nin ihmal edildiğinden bahsetmişlerdir.

1992 Öğretim programında 2 boyutlu çalışmalar; (izgisel ve renkli), 3 boyutlu çalışmalar; modelaj, heykel, tasarım ve eser incelemeleri olmak üzere 3 bölüm yer almıştır. 2006 ğretim programında müze bilincine çok yer verilirken, 1992 ğretim programında bu alan kısıtlı kalmıştır. Çocukların yaşamında yaparak ve yaşayarak öğrenme hakkındaki müze eğitimi önemlidir. 1992 ğretim programından farklı olarak 2006 ğretim programında sanatçılara daha çok yer verilmiş ve öğretilmiştir.Ağiek, Gökalp ve Yazar,2013:60).

Görsel Sanatlar Eğitimi, resim, heykel, mimarlık, grafik sanatlar, endüstri tasarımı, uygulamalı sanatlar, sinematografi, fotoğrafı, moda tasarımı gibi alanları kapsayan okul öncesinden başlayıp yükseköğretime kadar verilen sanat eğitimi ve öğretimi ile ilgili kurumsal ve uygulamalı çalışmalara verilen addır. Farklı sanat dallarını ve bu sanatların birbirleriyle ilişkilerini sanatçı, izleyici, toplum, kültür ve eğitim bağlamında izleyen kurumsal çalışmalara da “Güzel Sanatlar Eğitimi” denilebilmektedir (Kırışoğlu, 2002: 2-3).

2006 yılında İlköğretim Genel Müdürlüğünün "İlköğretim Görsel Sanatlar (1-8. Sınıflar) Dersi Öğretim Programı'nın, 2006-2007 öğretim yılından itibaren 1, 2, 3, 4, 5 ve 6. sınıflardan başlamak ve kademeli olarak uygulanmak üzere kabul etmiştir (MEB, 2006: 1).Programda, öğrencilere kazandırılması hedeflenen temel beceriler; kendini ifade etme, eleştirel düşünme, yaratıcı düşünme, sanat aracılığı ile iletişim kurma, problem çözme, araştırma, karar verme, bilgi teknolojilerini kullanma, girişimcilik, sorumluluk alma, görsel okuma, kişisel ve sosyal değerlere önem verme, estetik bilinç kazanma, estetik algının geliştirilmesi, estetik yaşam kültürü edinme, çevre ve doğa bilinci kazanma, milli, manevi ve evrensel değerlere duyarlı olma olarak belirlenmiştir (MEB, 2006: 10-11).

Bir amacı da, yaratma yeteneğini geliştirmek, olan sanat eğitiminin yaratıcılığı destekleyen bir yapı kazanması, onun araştırmaya yönelik ve deneysel bir yapıda olmasına bağlıdır. Nevin Gökaydın (1998: 3), denemeye dayalı sanat eğitimi programlarına Batılı ülkelerde geniş yer verildiği ve bu alanda şaşırtıcı deneyler ve araştırmalar yaptırıldığını belirterek sanat eğitiminin temelde, çocuğu görmeye, aramaya, sormaya, denemeye ve sonuçlandırmaya alıştırmaları gerektiğini de ifade etmektedir. Sanat eğitimi, rastlantısal olarak kimi ilgileri, kimi yetileri ortaya çıkarabilir. Fakat bu tür bir eğitimin esas amacı bunları saptamak ya da saptatmak değil, yaşamı değerli kılmak, yasamdan zevk almayı sağlatmaktır (Erinç, 2004: 32).

2013 yılına gelindiğinde Temel Eğitim Genel Müdürlüğü İlköğretim Kurumları (İlkokul ve Ortaokul) Görsel Sanatlar Dersi (1-8. Sınıflar) Öğretim Programı'nın, 2014-2015 Öğretim Yılından itibaren 1 ve 5. sınıflardan başlamak ve kademeli olarak uygulanmak üzere kabul etmiştir (MEB, 2013: 1). Programın değiştirilmesindeki gerekçeler ortaöğretimde 4+4+4 şeklinde olan eğitim sistemine

geçilmesi, yeni programda sadelik, kolaylık, anlaşılabilirlik ve uygulamada öğretmene esneklik sunan bir yapıda tasarlanma ihtiyacı şeklinde sıralanmaktadır (Genç, 2015).

Bu programda “Görsel Sanatlarda İletişim ve Biçimlendirme”, “Sanat Eleştirisi ve Estetik” ve “Kültürel Miras” şeklinde üç öğrenme alanına ayrılmıştır. Bir önceki programda içerik adı ile bilinen yeni adıyla öğrenme alanı olan Müze bilinci yeni programda Kültürel Miras içerisinde ve Görsel Sanat Kültürü ise yeni programda Sanat eleştirisi ve Estetik öğrenme alanı içerisinde düzenlenmiştir. Aktif öğrenme, öğrenci merkezli ve yapılandırmacı anlayış ise önemini korumuş ve eski ve yeni programda da gerçekleştirilmeye çalışılmıştır. Bir başka düzenleme ise kazanımlardaki anlam kapalılığından dolayı ortaya çıkan eksikliklerdir. Örneğin; ‘Doğayı, doğal yaşamı sevmenin, ona saygı duymanın önemini ifade eder’ kazanımının yerini ‘Doğayı sevmeyi ve ona saygı duymayı görsel olarak ifade eder’ kazanımı olarak açık olarak görselliği belirtmiştir.

Kazanımlar sınıf seviyesine göre numaralandırılmıştır ve numaralandırma sisteminde öncelikle sınıf düzeyi, ardından temel öğrenme alanı (Görsel İletişim ve Biçimlendirme, Kültürel Miras, Sanat Eleştirisi, Estetik) ve sonunda ise kazanım numarasına yer verilmiştir.

Kazanımlar; karışık olarak, belli bir sıra ve önem gözetmeden, bütünlük içerisinde, birbiri ile ilişkili olması önceki programda da yer alır. Birinci kazanımın, sekizinci kazanımdan daha önemli ve öncelikli bir kazanım olduğu anlamına gelmemektedir. Bu duruma örnek verecek olursak; 1. Sınıf öğrenme alanı olan görsel sanatlarda biçimlendirmeye 2 konu için 8 kazanım verilmiştir. Gökyüzündeki uçurtmalar konusunun kazanımları 2,5 ve 7. kazanım maddesini vermeyi amaçlar ise bir başka konu olan Kukla tiyatrosu ise 1 ve 7. kazanımı amaç edinmiş olabilir.

Böylece programın sade ve anlaşılır hale getirilmesi, öğretmene öğrencilerin seviyelerine göre yönlendirici olabilmesini sağlamış ve esneklik tanıyarak öğrenmeyi kolaylaştırıcı bir yön sunmuştur.

2.6. İlkokul ve Ortaokul Görsel Sanatlar (1-8. Sınıflar) Dersi Öğretim Programı

İlkokul ve Ortaokul Görsel Sanatlar (1 - 8. Sınıflar) Dersi Öğretim Programı
Temel Eğitim Genel Müdürlüğünün 24.09.2013 tarihli ve 43769797/101.01/2643510

sayılı yazısı 2014-2015 öğretim yılından itibaren 1 ve 5. sınıflardan başlamak ve kademeli olarak uygulanmak üzere kabul edilmiştir. 11.09.2006 tarihli ve 351 sayılı kararı ile kabul edilen “İlköğretim Görsel Sanatlar (1-8. Sınıflar) Dersi Öğretim Programı’nın ise 2014-2015 Öğretim yılından itibaren 1 ve 5. sınıflardan başlamak üzere kademeli olarak uygulamadan kaldırılması kararlaştırılmıştır (MEB, 2013: 1).

Program; sekiz yıllık görsel sanatlar eğitimini kapsamakta ve ilköğretim kurumlarının yapısı ve ilköğretim çağı çocuğunun sanatsal gelişimi göz önünde bulundurularak, Birinci kademe ilköğretim (1.2.3.4 sınıf), İkinci kademe ilköğretim (5. 6. 7. 8.sınıf) olmak üzere birbirini izleyen iki aşamadan oluşmaktadır. Programda Birinci devre görsel sanatlar derslerini sınıf öğretmenleri, İkinci devre görsel sanatlar derslerinin görsel sanatlar öğretmenleri verilmesi esas alınmıştır. Üçüncü aşamayı ise ortaöğretim (lise eğitimi) oluşturur.

Üç öğrenme alanına sahip olan görsel sanatlar öğretim programı uygulamalı çalışmalar, sanat eleştirisi, estetik, sanat tarih gibi basamakları olan disiplin temelli sanat eğitimine uygun düzenlenmiştir. Tablo-1 de belirtildiği gibi üç temel öğrenme alanına sahip olan programda sanat eleştirisi ve estetik öğrenme alanı içerisine disiplin odaklı eğitimin sanat eleştirisi ve estetik öğrenme alanları girmiştir. Sanat tarihi kültürel miras uygulamalı çalışmalar ise görsel iletişim ve biçimlendirme içinde yer almıştır.

Tablo-1: Disiplin Temelli Sanat Eğitiminin Yenilenen Görsel Sanatlar Programının Öğrenme Alanları İçinde Yer Alması

Hazırlanan görsel sanatlar öğretim programında 1-4. sınıfları için hedefteki amaçta; duygu ve düşüncelerin sanat yoluyla nasıl ifade edilebildiği, sanatın değerli

olduğu, sanat eserlerinin tanınması; Türk kültüründen ve farklı kültürlerden esinlenilerek yeni fikirler oluşturulması, fikirleri uygulamak için sanat malzemelerinin ve tekniklerinin kullanılması; oyun ve sorgulama yoluyla öğrenmenin gerçekleşmesi, sanata karşı duyarlı olunması ve geçmiş dönemlerde yapılmış sanat eserlerinin günümüz sanatına etkisinin üzerinde yoğunlaşmıştır. 5-8. sınıflar için ise edinilen bilgilerin özümsemesi, sanat çalışması oluşturmada ve sanatı takdir etmede kişisel değer ve fikirlerin iletimi; sanatçıların formları, materyalleri ve sembolleri eserlerinde nasıl kullandıklarının analiz edilmesi ve değerlendirilmesi; yaratıcı sürecin analizi ve keşfi, sanat elemanları ve tasarım ilkeleri doğrultusunda geleneksel ve çağdaş sanat materyallerinin kullanılarak tasarım yapılması, görsel sanat dilinin geliştirilmesi, sanatın anlamının ve değerinin araştırılması; görsel sanat çalışması oluşturulurken farklı tekniklerin bir arada kullanılması üzerine odaklanılmıştır (MEB,2013: 2).

Milli Eğitim Bakanlığı'nın yayınladığı Görsel Sanatlar Eğitimi programında da genel amaçlardan biri 'her alanda kullanılabilir davranışlar geliştirebilmektir'. Şu durumda sağlanmaya çalışılan şey öğrenciye resim yapma yeteneği kazandırmaktan daha ileri boyuttur (Baş, 2009: 4). Program uygulanırken esas alınan temel anlayışlar ve bu anlayışların hareket noktaları arasında programın plastik sanat eğitimi boyutlarını kapsamaması, ölçme ve değerlendirmede yapılandırıcı öğrenme teorisine dayanan alternatif değerlendirme yaklaşımlarını esas alması, öğrencilerin zihinsel ve fiziksel gelişim seviyelerinin gözetilmesi, programın diğer derslerin programlarıyla paralelliği ve bütünlüğünün gözetilmesi bulunmaktadır (Dursin, 2010: 442).

Hazırlanan öğretim programının temel hedefleri;

- Görsel okuryazarlık, algı ve estetik bilincine sahip,
- Görsel sanatlar alanındaki temel kavram ve uygulamalar konusunda bilgi, beceri ve anlayışa sahip,
- Görsel sanatlar ile ilgili tartışmalara etkin olarak katılan ve bu tartışmaları değerlendiren,
- Görsel sanatların doğası ve kökenini inceleyen, değerini sorgulayan,
- Güncel kültür-sanat nesnelerini bilinçli olarak izleyen,

- Görsel sanatlara ait kültürel mirasın değerini anlayan ve onları koruyan,
- Görsel sanat çalışmalarında bilgi, malzeme, beceri, teknik ile teknolojiyi etkin ve güvenli bir şekilde kullanarak düşüncelerini ifade eden,
- Görsel sanatları diğer disiplinlerle ilişkilendiren,
- Sanat alanında etik davranış gösteren,
- Sanat alanıyla ilgili meslekleri tanıyan,
- Çevresini inceleyen, ondan esinlenen ve onu gelecek nesillere aktaran,
- Görsel sanatları öğrenmeye ve uygulamaya istekli bireyler yetiştirmektir (MEB, 2013: 1).

Görsel Sanatlar Programı içerik olarak görsel iletişim ve biçimlendirme, kültürel miras (sanat tarihi ve müze bilinci), sanat eleştirisi ve estetik olmak üzere üç öğrenme alanında eğitim ve öğretim yapmayı hedeflemektedir.

a) Görsel İletişim ve Biçimlendirme

“Öğrencilerin; Hayallerini, duygularını ve düşüncelerini biçimlendirerek görsel iletişim kurmaları, biçimlendirmede görsel iletişimin sağlanması için sanatın dilini kullanmaları yanında onu destekleyen yazılı ve sözlü ifadeler oluşturmaları, sanat çalışmalarında sanat elemanları (renk, çizgi, biçim, form, doku, mekân/uzam) ve tasarım ilkelerini (ritim, denge, oran-orantı, vurgu, birlik, çeşitlilik, hareket, zıtlık) kullanmaları, sanat eserlerinin anlamını ve değerini kavrayarak kendisinin ve akranlarının oluşturduğu görsel sanat çalışmalarına saygı duymayı öğrenmeleri, görsel sanat çalışmalarını oluştururken öğretim materyallerini kullanabilmeleri ve teknik uygulamaları gerçekleştirmeleri, malzeme ve gereçlerini gereksiz yere harcamadan aile ekonomisini düşünerek kullanmaları ve görsel sanat çalışmalarını oluştururken telif hakları gibi konulara ilişkin etik davranışlar göstermeleri ve gerekli güvenlik tedbirlerini dikkate almaları amaçlanmıştır (MEB, 2013: 2-3).

b) Kültürel Miras

Bu alanda öğrencilerin; tarihî süreç içerisinde Türk kültürü başta olmak üzere farklı toplum ve kültürlerde ortaya konulan sanat eserleri ile sanatçıları, görsel sanatların tarihsel sürecini ve müze, ören yerleri, tarihî mekânlar, sanat galerisi,

sanatçı atölyeleri ve bunun gibi yerlerdeki kültür-sanat eserlerini incelemeleri, sanat ile kültürün birbirini şekillendirdiğini ve yansıttığını kavramaları, sanatın farklı duygu, düşünce ve inanışları iletmede bir araç olduğunu anlamaları, görsel sanatların geçmiş ile gelecek arasında köprü vazifesi gören araçlardan biri olduğunu kavramaları, müzeler ile görsel sanatları ilişkilendirmeleri, kültür-sanat örneklerini incelemeleri, analiz etmeleri ve yorumlamaları amaçlanmıştır (MEB, 2013:3).

c) Sanat Eleştirisi ve Estetik

Bu alanda ise öğrencilerin; sanat eserlerini incelemeyi basitten karmaşığa doğru eleştirme yöntemini yapabilmeleri ve sanat eserlerinin duygu ve düşünceleri ifade etmedeki gücün kavrayabilmeleri sağlanmıştır eserleri analiz etmelerini ve aynı zamanda sanat eserleri hakkında düşüncelerin farklı olabileceğini görmeleri amaçlanmıştır (MEB, 2013: 3).

Sanat eleştirisi ile öğrenciler, sanatı ve sanat olaylarını tartışmada görsel kavramları ve terimleri kullanır. Öğrenciler için bir eseri anlamak, gördükleri üzerinde doğrudan algıladıklarını ifade etmek anlamına gelmektedir. Hâlbuki sanat eserinde bunun yanında kavranması ve öğrenilmesi gerekenler de vardır. Öğrencilere sanat eserlerini eleştirmenin basamakları öğretilebilir. Disiplin Temelli Sanat Eğitimi yönteminde belirlenen bu dört basamak, betimleme-çözümleme, yorumlama ve yargıdır. Böylece öğrenciler sanat hakkında konuşmayı ve yazmayı öğrenebilirler (Aykut, 2006: 39).

Görsel Sanatlar Dersi Öğretim Programı'nda öğrenme süreci ise; öğrencinin öğrenmeye aktif olarak katıldığı, mevcut bilgi ve beceri yapısının; sorgulama ve araştırmanın temel alındığı; birincil kaynaklardan olan müze, sanat galerisi, öğrenme yerleri vb. ortamlarda inceleme, gözlem ve uygulama yapıldığı; disiplinler arası ilişkilendirme yapma, oyunlaştırma, eleştirel düşünme, iş birliğine bağlı olarak gruplarla birlikte veya bireysel uygulama çalışması yapmanın esas olduğu; öğretmen ve çevre ile etkileşim içinde gerçekleşen; öğrencinin sosyal gelişimini destekleyecek şekilde kazanılan bilgi, beceri ve deneyimlerin kullanılabilirdiği bir süreci ifade etmektedir (MEB, 2013: 4).

Bu sebeple estetik eğitim ve sanat eğitimiyle beraber yapma, görme, algılama, estetik duyarlılık ürün üzerinde tartışarak düşünme hem öğrenme hem de değerlendirme sürecinin evrelerini oluşturur (Gültekin, 2011: 4).

“Görsel sanatlar dersinde ölçme ve değerlendirme süreci ise, öğrenci merkezli ele alınır. Ölçme ve değerlendirme, öğretim sürecinin tamamını içerdiği gibi sürekli ve çok yönlü de olabilir. Görsel sanatlar dersinde ölçme ve değerlendirme, süreç ve görsel sanat çalışması odaklı olduğundan ilk dersten son derse kadar düzenli olarak gerçekleştirilir. Öğrencilerin hazırbulunuşluk düzeyi, gelişim süreci, edindiği kazanımların birbirinden farklı olabileceği göz önünde bulundurulduğunda süreç ve sonuçtaki düzeylerinin farklılık gösterebileceği dikkate alınmalıdır. Bu nedenle ölçme ve değerlendirme sürecinde her öğrenci kendi başlangıç ve gelişim düzeylerine göre değerlendirilmelidir” (MEB, 2013: 4).

Derya Kahraman’ın (2014: 235) yüksek lisans tezinde yer vermiş olduğu gibi görsel sanatlar dersinin öğrenme öğretme sürecinde yapılan etkinliklere ilişkin olarak öğretmenlerin tamamına yakını boya etkinlikleri yaptıklarını, yaklaşık dörtte üçü ise renk çalışmalarına yer verdiklerini dile getirmişlerdir. Aynı zamanda öğretmenlerin, çizgi leke desen çalışmalarına, araç gereç kullanımı ile ilgili etkinlikler ile hayal gücü ve yaratıcılığı geliştirici etkinliklere yer verdiklerini dile getirmişlerdir. Kendileriyle görüşme yapılan öğretmenlerin öğrenme alanlarından lavi, baskı, mürekkep, guaj boya, natürmort ve vitray ilgili etkinliklerin tam bilinmediği saptanmış ayrıca yeni programın etkinliklerinin yoğun olmasına rağmen ders saatinin az olduğu yönündeki düşünceleri de ortak sorun olarak tespit edilmiştir.

Bir başka durum ise programın öğretim ilkelerinin yerinde ve genel öğretim ilkelerine uygun olmasına karşılık uygulanmasında bazı güçlükler yaşanmasıdır. İdeal olarak belirlenen bu ilkelerin uygulanabilmesi için her şeyden önce sınıf mevcutlarının kalabalık olmaması gerekmektedir. Öğrencilerin tanınması ve onların bireysel ayrılıklarına uygun bir öğretim ortamı yaratılması için bu zorunludur (Aşılıoğlu,2012: 236).

Ayrıca öğretmenler ve öğrenciler güvenli ve düzenli bir ortamda çalışma yapabilmeleri için kurallara uymalıdır. Görsel sanatlar dersinde güvenlik ve temizlik koşullarına da değinecek olursak;

- Araç gereç ve malzemeler güvenli bir şekilde kullanılmalı, öğrencilerin çeşitli sağlık sorunları (alerji, astım, bronşit vb.) dikkate alınmalıdır.
- Öğretmenler öğrencileri, bazı araçların (makas, maket bıçağı vb.) kullanımı konusunda uyarmalıdır.
- Evde ve okulda kullanılan araç-gereç ve malzemelerin zehirli madde (sprey boya vb.) içermemesine dikkat edilmelidir.
- Öğrenciler, Görsel Sanatlar dersinde kullandıkları araç gereç ve malzemeleri bir sonraki uygulamaya hazır hâle getirmelidirler. Boya, tutkal veya öteki gereçleri kullandıktan sonra öğrencilerin ellerini yıkamaları gerektiği belirtilmelidir. Sergileme Öğrencileri motive ettiği için çalışmaların sergilenmesine fırsat sunulmalı ve sergilerin düzenlenmesinde öğrencilere aktif rol verilmelidir (MEB, 2013: 7).

2.7. İlgili Araştırmalar

A. Ebru Metan'ın (2007) "Öğretmenlerin müzeleri görsel sanatlar eğitimi dersinde kullanmalarına yönelik görüşleri" konulu araştırması Ankara ili, Çankaya merkez ilçesinde bulunan 5 ilköğretim okulu ve Ankara ili Çankaya merkez ilçesinde ilköğretim okulu birinci kademedeki görevli bulunan 60 sınıf öğretmeni ile sınırlıdır. Sınıf öğretmenlerinin 4/3 ü müze eğitiminde kullanılan yeni uygulama ve metotları yeterince tanımadıklarını belirtmişlerdir. Çoğunluk yani % 89,6; MEB tarafından müze eğitimi için yeterince materyal geliştirilmediği görüşündedir. Metan'ın bu tespitlerinden araştırma esnasında görüştüğümüz öğretmenlerin bir kısmı benzer sorun olarak bahsetmişlerdir. Bu sorun müze bilincini yerleştirmesinde düzenlenen gezilerin ailelerin izin konusundaki olumsuz düşünceleri ve çocukların güvenliği niteliğindedir.

Baş (2009) çalışmasında "Yeni Görsel Sanatlar Dersi Öğretim Programına İlişkin Öğretmen Görüşlerinin Tespit Edilmesi" araştırmasında öğretmenlerin yeni GSD programının içerik ögesi kapsamındaki 'Müze Bilinci'ne, başlıca bir öğrenme alanı olarak yer verilmesinin, öğrencilerin görsel sanat öğrenmeleri için önemli bir yenilik oluşturulduğuyla ilgili görüşlere ulaşarak bulgular kısmında yer vermiştir.

Kahraman'ın (2007) “Sınıf Öğretmenlerinin Görsel Sanatlar Dersi Programının Uygulanmasında Karşılaşılan Sorunlara İlişkin Görüşleri ve Çözüm Önerileri” çalışması Afyon Millî Eğitim Müdürlüğü'ne bağlı 12 ilköğretim kurumunda görev yapan 22 öğretmen araştırmanın örneklemini oluşturmuştur. Kendileriyle görüşme yapılan öğretmenlerden yarısı programın öğrenme alanlarının zor ve ayrıntılı olduğunu ve öğrenme alanlarının öğrencilerin seviyesine uygun biçimde düzenlenmesi gerektiğini dile getirmişleridir. Öğretmenlerin öğrenme alanları konusunda en çok tekrarladıkları görüşleri ise programın hayal gücünü geliştirmeye uygun olduğu ve ayrıca programın renklerle ilgili konuları kavratma konusunda yeterli olduğu yönündedir. Kahraman'ın araştırmasında belirttiği, programın öğrenme alanlarının zor olması ve öğrenci seviyesine uygun biçimde düzenlenmesi gerektiği bulgusu hazırlanan yeni programda daha anlaşılır ve sınıf düzeylerine göre uygulanabilir hale gelmiştir.

Batur (2010)'un “İlköğretim 1.kademe Görsel Sanatlar Dersi Öğretim Programı'nın Kazanımlar Ögesinin Öğretmen Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi” adlı çalışması Ankara ilindeki 59 İlköğretim okulunda görev yapan 59 öğretmen oluşturmaktadır. Ulaştığı sonuç ise; sanat eğitimi düzeyinden, okullarda Görsel Sanatlar derslerinde öğretilenler, öğretmenlerin yeterlilikleri, ders saati süresinin azlığı, araç gereç yetersizliği, kısıtlı çalışma mekânları, maddi sorunlar, derse gereken önemin verilmemesi, yeteneğin ön plana çıkarılmaması ve öğretimin yalnız yetenekli öğrencilere özgü olması gibi Görsel Sanatlar Eğitimi olumsuz yönde etkileyen ilkesel sorunlar ortaya çıkmıştır.

Ertürk (2013)'ün “İlköğretim 2. kademe Görsel Sanatlar Eğitimi Dersi Öğretim Programının Öğretmen Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi” çalışması ise Bursa ilinin merkez üç ilçesinde (Osmangazi, Nilüfer, Yıldırım) resmi 30 ilköğretim okulunda görev yapan 39 Görsel Sanatlar dersi öğretmeni ile yapılan anket sonucunda elde edilen bulguların bir bölümünü oluşturmaktadır. Araştırma sonucunda elde edilen bulgulara göre, Görsel Sanatlar dersi öğretmenlerinin yeni programı eskisine kıyasla daha iyi buldukları fakat uygulama sırasında sıkıntı yaşadıkları belirlenmiştir. Yaşanan sıkıntıların öncelikle fiziki altyapının yetersizliğine dayandığı görülmüştür. Ayrıca öğretmenler, hizmet içi eğitimlerin

yetersiz olması, değerlendirme formlarının işlevini yerine getirememesi, dört sanat disiplininde yer alan etkinliklerin uygulanamaması gibi sorunları belirtmişlerdir.

Yaklaşık olarak bu araştırmada da Batur ve Ertürk'ün yaptığı araştırmalardaki gibi benzer bulgulara ulaşılmıştır. Düzenlenen yeni Görsel Sanatlar programının önemli katkılarından biri olan programın esnek yapıda olması, sınıf seviyesine göre ve kazanımların birbiri ile etkileşimli olarak hazırlanması programın uygulanabilirliğini kolaylaştırmıştır.

Göksu (2006), “İlköğretim Okulu Görsel Sanatlar Dersi Öğretmenlerinin Görsel Sanatlar Dersini Değerlendirmeye Yönelik Görüşleri” konulu çalışmasını, Ankara ili merkezinde bulunan ilköğretim okullarında görev yapan görsel sanatlar öğretmenleriyle yürütmüştür. Elde edilen bulgularda, okullarda görsel sanatlar eğitimi derslerinde öğretilenler, öğretmelerin yeterlilikleri, ders saati süresinin azlığı, araç gereç yetersizliği, kısıtlı çalışma mekânları, maddi sorunlar, derse gereken önemin verilmemesi, yeteneğin ön plana çıkarılmaması ve öğretimin yalnız yetenekli öğrencilere özgü olması gibi görsel sanatlar eğitimini olumsuz yönde etkileyen ilkesel sorunların olduğu görülmüştür.

Oğuz (2006) yüksek lisans tezinde, “1992 yılı Resim-iş Öğretim Programı ile 2006 yılı Görsel Sanatlar Dersi Öğretim Programının Karşılaştırılması” başlıklı araştırma kapsamında iki program arasındaki öğeler (amaçlar, içerik, öğrenme-öğretme süreci, ölçme ve değerlendirme) bakımından benzerlikleri ve farklılıkları belirlemeye çalışmıştır. Araştırmada 2006 İlköğretim Görsel Sanatlar Dersi (1-8. Sınıflar) Öğretim Programı ve Kılavuzu ile 1992 İlköğretim Kurumları Resim-iş Dersi Öğretim Programı arasında program öğeleri bakımından benzerlikler ve farklılıklar tarama modeline göre karşılaştırılarak incelendiğinden evren ve örneklem tayinine gidilmemiştir. Bu araştırmada yer alan veriler doküman incelemesi yöntemiyle, öğretim programlarının incelenmesi, alan yazın taraması yolu ve genel ağdan elde edilen bilgilerden sağlanmıştır. Araştırmada, 2006 İlköğretim Görsel Sanatlar Dersi (1-8. Sınıflar) Öğretim Programı ve Kılavuzunun, 1992 İlköğretim Kurumları Resim-iş Dersi Öğretim Programı ile program öğeleri (amaçlar, içerik, öğrenme-öğretme süreci, ölçme ve değerlendirme) bakımından benzerlikleri ve farklılıkları belirlenmiştir.

Yeşilyurt (2009), “İlköğretim Okullarında Görev Yapan Görsel Sanatlar Öğretmenlerinin Ders programının İşlenişinde Karşılaştıkları Temel Sorunları Tespit Etmek ve Bu Doğrultuda Çözüm Önerileri Geliştirmek” konulu yüksek lisans tezini hazırlamıştır. Dersin işleniş amaçlarına dair bilgi yetersizlikleri, sosyo-kültürel ortam, araç gereç ve donanım bakımından yoksun okulların durumuyla birleşince Görsel Sanatlar dersi öğretmenleri, programı uygularken çeşitli problemlerle karşılaşmaktadır. Ankette karşılaşılan bu problemlere ilişkin 63 görüş yer almaktadır. Öğretmenlerin bu görüşlere katılma dereceleri sorgulanmaktadır. Araştırma verilerinden elde edilen bulgulara göre ilköğretim okullarında görevli Görsel Sanatlar dersi öğretmenlerinin hedeflenen amaç ve davranışları kazandırmalarını engelleyecek pek çok problem ortaya çıkmıştır.

Yükselgün (2010), “İlköğretim Görsel Sanatlar Dersi Öğretim Programındaki “Görsel Sanatlar Kültürü” Öğrenme Alanının Uygulanmasına Yönelik Sınıf Öğretmenlerinin Görüşleri” konulu yüksek lisans tezinde sınıf öğretmenlerinin, görüşlerini belirlemek ve bu öğrenme alanına yönelik uygulamada neler yaptıkları ve ne tür zorluklarla karşılaştıklarını ortaya koymayı amaçlamıştır. Araştırmanın sonucunda elde edilen bulgulara göre; yenilenen Görsel Sanatlar Dersi Öğretim Programına ilişkin sınıf öğretmenlerinin tamamına yakını eskiye kıyasla programın daha kapsamlı ve ayrıntılı olmasının yanı sıra, sanatın farklı boyutlarının da ele alınması yönünden daha iyi bulduklarını ifade etmişlerdir. Programdaki öğrenme alanlarına ilişkin olarak, öğrenme alanlarının, programı daha nitelikli, kapsamlı ve kolay anlaşılabilir bir program olmasını sağladığı için faydalı bulduklarını ifade etmişlerdir. Öğretmenlerin öğrenme alanlarından görsel sanat kültürü öğrenmeye yönelik genel görüşlerinde ise, çoğunluğu tarafından ortak olarak vurgulanan görüş; görsel sanat kültürü öğrenme alanının kişileri ve toplumu olumlu yönde geliştirmeye ve değiştirmeye katkı sağladığı, kültürlü ve kaliteli insan yetiştirmede önemli olduğudur. Görsel sanat kültürü öğrenme alanının uygulanmasında öğretmenlerce dile getirilen başlıca sorunlar, öğretmenlerin görsel sanat kültürüne yönelik eğitim eksikliği ve yetersizliği, sınıfların kalabalık olması, öğretmenlerin programı ve etkinliklerin amacını anlamada hangi sanat disiplinine yönelik olduğunu anlamakta zorluklar yaşamalarıdır. Bu sorunların çözümüne yönelik öğretmenlerce dile getirilen

çözüm önerileri ise; öğretmenlerin sanat tarihi, estetik ve sanat eleştirisi disiplinlerine yönelik eğitim görmesi, değişen program hakkında öğretmenlere daha ayrıntılı bilgi verilmesi yönündedir.

Ertemin (1997), ilköğretim okullarında resim-iş öğretim programı uygulamalarına ilişkin olarak, resim-iş öğretmenleri ile resim-iş dersini okutan sınıf öğretmenlerinin görüş ve önerileri ortaya koymayı amaç edinen bir araştırma gerçekleştirmiştir. Araştırma için veri toplama amaçlı bir anket geliştirilmiş ve Eskişehir il merkezinde 24 ilköğretim okulunda görev yapan resim-iş öğretmenleri ile resim-iş dersini okutan sınıf öğretmenlerine uygulanmıştır. Araştırmanın bulguları sonucunda, ilköğretim okullarında uygulanmakta olan resim-iş öğretim programının her iki öğretmen grubu tarafından “genelde yararlı ve başarılı” bulunduğu yargısına varılmıştır.

Sanatta yeni anlatım yollarının meydana çıkması, araştırmacıları sanat eğitiminde de bilginin nasıl öğretilmesi gerektiğine değin yeni yollar araştırmalarına sevk edecektir. Teknolojinin görselliğini arttırdığı bu zamanda Uysal (2011: 26) çalışmasında, görsel kültürün-görüntü teknolojilerinin öğrencilerin resimlerindeki imgelere önemli etkileri olduğu sonucuna ulaşıldığı görülmektedir. Bu araştırma sonuçlarından hareketle, görsel kültür alanının hem kuramsal olarak hem de uygulamalı olarak sanat ve sanat eğitimi veren kurumlarda çalışılması ve tartışılması gerekliliği önemle vurgulamaktadır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM - YÖNTEM

Araştırmanın bu bölümünde araştırmanın modeli, araştırmanın çalışma grubu, araştırmanın veri toplama araçları, araştırmanın veri ve analizleri, araştırmanın varsayım ve sınırlılıkları bulunmaktadır.

3.1. Araştırmanın Modeli

Tarama modelinde nitel olan bu çalışma görsel sanatlar öğretmenleriyle yapılan görüşme sonuçlarının analizine dayalıdır. Yıldırım ve Şimşek (2000: 19-38) nitel araştırmanın algı ve olayların doğal bir ortamda bütün ve gerçek bir şekilde ortaya konmasına imkân verdiğini belirtmektedir. Tarama modeli ise birey ya da

nesneleri değiştirme ve etkileme içerisine girmeden onları kendi koşullarına göre betimlemeyi amaçlayan bir araştırma şeklidir (Karasar, 1999: 77).

Yaptığımız araştırma kaynak taraması, görüşme formunun hazırlanması, görüşme formunun uzman görüşüne sunulması ve denenmesi, verilerin düzenlenmesi ve analizi, araştırma sonuçları ve raporunun yazılması şeklinde özetlenebilmektedir.

3.2. Çalışma Grubu

Araştırmacının Konya Selçuklu ilçesinde çalışıyor olmasından amaçlı örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Kolay ulaşılabilir olan bu durum örnekleme sayesinde araştırmacı yakın olduğu Konya ilinin Selçuklu ve Meram ilçesinde görev yapan toplam 23 öğretmenle ile görüşme gerçekleştirilmiştir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin kod isimi, eğitim durumu ve hizmet süresi gibi özellikler izelge-2’de gösterilmiştir.

Tablo-2: Öğretmenlerin Eğitim Durumları ve Hizmet Süreleri

Kod isim	Eğitim Durumu	Hizmet Sresi
Mehmet	Eğitim Fakültesi	21
Derya	Eğitim Fakültesi	15
Arda	Eğitim Fakültesi	16
Ersan	Eğitim Fakültesi	20
Mustafa	Güzel Sanatlar	21
Zeynep	Eğitim Fakültesi	5
Saliha	Eğitim Fakültesi	5
Tuğba	Eğitim Fakültesi	5
Dursun	Eğitim Fakültesi	15
Emel	Eğitim Fakültesi	20
Emre	Eğitim Fakültesi	5
Leyla	Eğitim Fakültesi	16
Ezgi	Eğitim Fakültesi	5
Elif	Eğitim Fakültesi	5
Yeşim	Eğitim Fakültesi	5

Esmâ	Eğitim Fakóltesi	5
Aylin	Eğitim Fakóltesi	5
Emine	Eğitim Fakóltesi	5
Hakan	Eğitim Fakóltesi	16
Dilek	Eğitim Fakóltesi	15
Özlem	Eğitim Fakóltesi	5
Ayşe	Eğitim Fakóltesi	8
Suna	Eğitim Fakóltesi	16

Tablo-2’de görüldüğü gibi araştırmaya katılan 23 öğretmenden 22’si Eğitim Fakóltesi, 1’i Güzel Sanatlar Fakóltesi programı mezunudur. Araştırmaya katılan öğretmenlerin 16’i kadın, 7’ü ise erkektir. Öğretmenlerin hizmet süreleri ise, 5 yıl ile 24 yıl arasında değişmektedir.

3.3. Veri Toplama Araçları

Verilerin toplanması için yarı yapılandırılmış görüŖme tekniğinin kullanılması kararlaŖtırıldıktan sonra araştırmacı tarafından “Öğretmen GörüŖme Formu” geliŖtirilmiŖtir. Öğretmen görüŖme formunun hazırlanmasında 2006 MEB Görsel Sanatlar Dersi Kılavuz Kitabı ve 2013 MEB İlkokul ve Ortaokul Görsel Sanatlar Dersi Öğretim Programından faydalanılmıŖtır.

Araştırmada kullanılacak olan görüŖme formunun kapsam geçerliliğini saptamak için hazırlanan görüŖme formu Görsel Sanatlar alanında 3 uzmana sunulmuŖtur. Soruların açık ve anlaşılır olması, kapsam ve öğrenci düzeyine uygunluk boyutları ile incelemiŖlerdir. Uzmanlardan alınan geri bildirimler doğrultusunda formlarda düzeltmeler yapılmıŖ, öğretmenler ile bir denemesi yapıldıktan sonra formların uygulanabileceğine karar verilmiŖtir.

“Öğretmen GörüŖme Formu” açık uçlu yedi sorudan oluŖmaktadır. Formda yer alan sorular aŖađıda belirtilmiŖtir:

1. Görsel Sanatlar dersinin eğitimdeki önemi hakkında neler düşünüyorsunuz?
2. Yeni hazırlanan Görsel Sanatlar programının içeriğine iliŖkin düşünceleriniz nelerdir?

3. Görsel Sanatlar ders programındaki yapılan değişiklikleri gerekli görüyor musunuz? Neden?
4. Yeni Görsel Sanatlar ders programının yöntem ve tekniklerine ilişkin görüşleriniz nelerdir?
5. Görsel Sanatlar programının öğrenci gelişim düzeyine(bilişsel, duygusal, psikomotor yönden) katkısı hakkında ne düşünüyorsunuz?
6. Yeni Görsel Sanatlar programında karşılaştığınız sorunlar nelerdir?
7. Uygulanan programdaki sorunlara yönelik çözüm önerileriniz nelerdir?

Görüşme formunda yukarıda belirtilen sorulara ek olarak her soru için kodlar belirtilmiş ve bu kodlar öğretmenlerin anlayamadıkları soru maddelerinde görüşme esnasında açıklanmıştır. “Öğretmen Görüşme Formu Kodları” Ek-4’te verilmiştir. Görüşmenin başlangıcında araştırmacı, araştırmanın amacını ve nasıl yürütüleceğini, verilerin güvenilir bir biçimde nasıl elde edilebileceği için öğretmenlere açıklamıştır. Görüşme tamamlandıktan sonra öğretmenlerin görüşme sorularına verdiği yanıtlar çözümlenerek dökümü alınmıştır.

3.4. Veri ve Analizi

Araştırmada “Öğretmen Görüşme Formu”ndan elde edilen veriler kullanılmıştır. Görüşme temel veri toplama araçlarından biridir. İnsanların gerçeğe ilişkin algılarına, tanımlarına gerçeğe vakıf olmalarının iyi bir yoludur (Punch, 2005: 165). “Öğretmen Görüşme Formu” kullanılarak elde edilen verilerin çözümlenmesinde betimsel ve içerik analizi birlikte kullanılmıştır.

Analiz işleminde öncelikle “Öğretmen Görüşme Formu”ndan elde edilen veriler bilgisayar ortamına aktarılmış, ardından verilerin içerik analizine geçilmiştir. Yıldırım ve Şimşek (2000: 162), içerik analizinde yapılan işlemi, birbirine benzeyen verilerin, belirli temalar ve kavramlar içerisinde bir araya getirme ve bunların anlaşılabilir bir biçimde organize ederek yorumlama olduğunu belirtmektedir. İçerik analizi yapılırken “Öğretmen Görüşme Formu”nun sorularında önceden belirlenmiş kodlar kullanılmıştır. Punch (2005: 194), kodlamanın verileri düzene sokma işlemi olduğunu belirtmektedir.

Betimsel analizde ise veriler özetlenir, yorumlanır. Ayrıca görüşlerin çarpıcı bir biçimde yansıtılması amacıyla doğrudan alıntılara sık sık başvurulur (Yıldırım ve Şimşek, 2000: 162). Yaptığımız bu çalışmada da “Öğretmen Görüşme Formu”ndan elde edilmiş cevapların anlamlı bir şekilde bir araya gelmesine çalışılmış, Görsel Sanatlar öğretmenlerin görüşlerini etkili bir biçimde yansıtmak amacıyla, doğrudan alıntılara sık sık başvurulmuştur. Doğrudan alıntılarla desteklenen bulgular açıklanmış ve yorumlanmaya çalışılmıştır.

Araştırmanın iç güvenilirliği için çalışma yöntemi, veri kaynağı, veri toplama ve analiz gibi süreçler ayrıntılı bir biçimde tamamlanmıştır. Çalışma belirlenen plân çerçevesinde yürütülmüştür. Yapılan çalışmanın güvenilirlik ve geçerlik konusunda toplanan verilerin doğru olarak rapor edilmesi, araştırmanın sonuçlara nasıl ulaşıldığının belirtilmesi, görüşme yapılan bireylerden alıntılarla yapmak ve alıntılardan yola çıkarak sonuçlara varmak önemlidir (Yıldırım ve Şimşek, 2000: 78). Tarafımızdan yapılan bu çalışmada verilerin analizi ve yorumlanmasında nesnel davranılmaya çalışılmıştır. Açık ve anlaşılır görünmeyen, tutarlılık göstermeyen veriler çalışma kapsamından çıkarılmıştır.

Öğretmenlerin çalışma temposu ve süre kısıtlılığı göz önünde bulundurularak yazılı görüşme tercih edilmiştir. Yıldırım ve Şimşek (2000: 77), araştırmayı yapan bireyin araştırma sürecinde gerekli gördüğünde görüşmeye yeni sorular ekleyebileceğini daha önce planlanmayan yeni görüşmeler yapabileceğini belirtmektedir. Bu çalışmada öğretmenlerle yazılı görüşmenin yanı sıra yüz yüze görüşme yapılarak da öğretmenlerden cevaplar alınmaya çalışılmıştır.

BÖLÜM 4- BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde kendileriyle görüşme yapılan Görsel Sanatlar öğretmenlerin görüşme sorularına verdikleri yanıtlardan elde edilen bulgulara ve yorumlara yer verilmiştir.

4.1. Görsel Sanatlar Dersinin Eğitimdeki Öneme İlişkin Bulgular ve Yorum

Görsel Sanatlar dersinin eğitimdeki önemi hakkında neler düşünüyorsunuz? sorusu yöneltilmiştir. Öğretmenlerin bu soruya verdikleri yanıtlar ve frekans dağılımları Tablo-3'te gösterilmiştir.

Tablo-3:Görsel Sanatlar Dersinin Eğitimdeki Önemi Hakkında Neler Düşünüyorsunuz? Sorusuna Verilen Cevapların Frekans Dağılımları

Görsel Sanatlar Dersinin Eğitimdeki Önemi	F
Öğrencilerin dersi sevmesini sağlar	1
Öğrencide estetik duyarlılık geliştirir	6
Dört disiplini geliştirir (sanat tarihi, sanat eleştirisi, estetik, uygulama)	14
Hayal gücünü ve çizme yeteneğini geliştirmeye katkı sağlar	11
Diğer derslere yardımcı olur	1
Toplam	33

Tablo-3 incelendiğinde görsel sanatlar öğretmenlerinin önemli bir bölümü (f=14) dört disiplinin kazanım alanın içerisinde yer verilmesinin önemli bir katkı sağladığını vurgulamakta, diğer önemli bir bölüm ise (f=11) hayal gücünü ve çizme yeteneğini geliştirdiğini belirtmektedir. Diğer görüşler ise büyük frekanstan küçük frekansa doğru öğrencide estetik duyarlılık geliştirmesi (f= 6), öğrencilerin dersi sevmesini sağlaması (f=1) ve diğer derslere yardımcı olur (f=1) şeklinde sıralanmaktadır.

Dört disiplinin kazanım alanın içerisinde yer verilmesinin önemli bir katkı sağladığını vurgulayan Görsel Sanatlar öğretmenleri, disiplin temelli sanat eğitimine dikkat çekmişlerdir. Burada öğretmenler sanat tarihi, sanat eleştirisi, estetik ve uygulamadan oluşan dört disiplinin birbiriyle etkileşiminin sanat eğitimini daha verimli hale getirdiğinden bahsetmektedirler. Görsel Sanatlar öğretmenlerinin konuyla ilgili görüşlerinden bazıları şunlardır:

“Sanat eserini tanımayı, incelemeyi, sanatı anlamayı sağlamakla birlikte sanatsal uygulamalarla da dört disiplinin kazanılacağına inanıyorum” (Leyla öğretmen).

“Dört disiplinin de kazanımlarda bir olarak verilmesi yani sadece biçimlendirme de kalmaması açısından zengin bir anlatım sağladığını düşünüyorum” (Mustafa öğretmen).

“Dört disiplin ile ressamı ve eserlerini tanıyarak, eserler hakkında görüş sahibi olmalarını sağlanmıştır” (Mehmet Öğretmen).

“Dört disiplin alanlarından biri olan sanat eleştirisinin yöntemlerinden olan, betimleme, çözümlenme, yargı ve yorum bir nevi araştırma, inceleme, sentez gibi nitelik taşımaktadır. Bu da bilgiyi öğrenme için olumlu bir katkıdır diye düşünüyorum” (Aylin Öğretmen) diyerek görüşünü belirtmiştir.

Görsel Sanatlar öğretmenleri, Görsel Sanatlar programının disiplin temelli sanat eğitimini sağladığını belirterek olumlu karşıladıkları yukarıdaki görüşleri literatür tarafından da desteklenmektedir. Sanat eğitimi için literatürde, sanat eğitiminin çok yönlü öğretilmesi gerekliliğinden hareketle, disiplin temelli sanat eğitimi anlayışı gündeme geldiğinden bahsedilmektedir (Uysal, 2007: 702).

Görsel Sanatlar programına ilişkin olarak hayal gücünü ve çizme yeteneğini geliştirdiğini belirten Görsel Sanatlar öğretmenleri disiplin temelli sanat eğitiminin uygulama bölümüne vurgu yapmışlardır. Görsel Sanatlar öğretmenlerinin konuyla ilgili görüşlerinden bazıları şunlardır:

“Görsel Sanatlar dersi hayal gücünü geliştirdiği gibi derste elde edilen kazanımlar öğrencinin diğer derslerdeki başarılarını arttırıcı yönde katkı sağlar” (Suna Öğretmen).

“Sanatın insanın düşüncesinde bıraktığı izlerden beğenme, izleme, hissetme duygusunu kazanarak özgün eserler yapmada çaba harcar” (Özlem Öğretmen).

“Görsel Sanatlar dersi hayal gücünü geliştirdiği gibi derste elde edilen kazanımlar diğer derslerdeki başarılarını arttırıcı yönde katkı sağlar” (Suna Öğretmen).

“Eser üretme sürecinde hem fiziksel hem de zihinsel olarak rahatlamayı sağlar” (Tuğba Öğretmen).

Görsel Sanatlar programına ilişkin olarak Görsel Sanatlar öğretmenlerinin diğer frekanslara ilişkin görüşlerinde öğrencilerin estetik duygularının gelişimine katkı sağladığı, Görsel Sanatlar dersinin öğrenciler tarafından sevilmesine yardımcı olduğu, bu dersin diğer derslere katkı sunduğu şeklindedir. Bu frekanslara ilişkin öğretmen görüşlerinden bazıları şunlardır:

“Görsel Sanatlar dersindeki etkinliklerin eğlendirici ve merak uyandırıcı olması öğrencide dersi sevmeye yönelik bir tutum geliştirebileceği söyleyebilirim” (Emre öğretmen).

“Temel sanat ilkelerindeki çizginin, rengin uyumunu çalışmasında uyguladığı gibi estetik anlayışını da olumlu yönde etkiler” (Yeşim Öğretmen).

“Sınıf ortamının ve resim panosunun güzel düzenlenmesi kadar yaşam alanlarının da güzel düzenlenmesine yönelik farklı çalışmalar yapar” (Ersan Öğretmen).

“Güzel ile çirkin olanın uyumunu estetik duyarlılık sayesinde fark eder” (Emine Öğretmen) biçiminde görüş bildirmiştir.

Sanat eğitiminin yadsınamayacak nitelikte olması, farklı değerleri içermesi ve sadece eser üretmekten öte olmamasından ibarettir. Nasıl ki okumayı öğrenirken harflerden ve seslerden başlanıyor ise sanat eğitimi ile de gözün görmesi ile başlayan süreç, zihnin düşünme becerisi gelişecektir. Görsel Sanatlar öğretmenlerinin “Görsel Sanatlar dersinin eğitimdeki önemi hakkında neler düşünüyorsunuz?” sorusuna genel olarak bakıldığında verilen cevapların programın disiplin temelli sanat eğitimine odaklandığı bu yönü olumlu gördükleri, öğrencinin hayal gücünü ve çizme yeteneğini geliştirdiği, öğrencilerin estetik duyarlılığını geliştirdiği belirtilmektedirler.

4.2. Görsel Sanatlar Programının İçeriğine İlişkin Bulgular ve Yorum

Görsel Sanatlar öğretmenlerine öğretmen görüşme formunda “Yeni Hazırlanan Görsel Sanatlar programının içeriğine ilişkin düşünceleriniz nelerdir?” sorusu yöneltilmiştir. Bu soruya verdikleri cevaplar ve frekansları Tablo-4’te gösterilmiştir.

Tablo-4: Yenilenen Görsel Sanatlar Programının İçeriğine (Öğrenme Alanı) İlişkin Düşünceleriniz Nelerdir? Sorusuna Verdikleri Yanıtlar ve Frekans Dağılımları

Görsel Sanatlar programının içeriğine (öğrenme alanı) ilişkin düşünceler	F
Sade ve anlaşılır olması gerekir	16
Öğretmen rehber ve danışman konumunda olmalıdır	9
Farklı materyaller kullanmayı desteklemelidir	2
Grup ve bireysel çalışmaya imkân vermesi istenir	2
Dört disiplini (sanat tarihi,sanateleştiris,i,estetik,uygulama) kazandırır	14
Zaman yönetimi açısından ekonomik değildir	11
Karmaşık ve ayrıntılı olmasıdır	1
Toplam	55

Tablo-4 incelendiğinde frekansı en yüksek (f=16) görüş olarak mevcut programın bir önceki programa göre kazanımlardaki anlam kapalılığının giderilmesiyle programın daha sade ve anlaşılır olduğunu vurgulamıştır. İkinci büyüklükteki frekansta ise (f=14) yeni programın sanat tarihi, sanat eleştirisi, estetik, uygulama gibi içeriği olan dört disipline göre şekillendiğini belirtmektedir. Bir sonraki frekansta (f=11) sanat eğitiminin geniş alana yayılmasıyla sanatı, sanatçıyı ve sanat eserlerini anlama açısından olumlu olduğunu fakat derse ayrılan sürenin az olmasından dolayı zaman yönetiminin ekonomik olmamasına vurgu yapmışlardır. Ayrıca kazanımların yeteri kadar verilememesi ve dersin değerlendirilme sürecini de olumsuz etkilemesine neden olduğunu ifade etmişlerdir. Diğer görüşler ise büyük frekanstan küçük frekansa doğru öğretmen rehber ve danışman konumundadır (f=9), farklı materyaller kullanmayı destekler (f=2), grup ve bireysel çalışmaya imkân vermesi (f=2) ve karmaşık ve ayrıntılı olması (f=1) şeklindedir.

Programın esnek, sade ve anlaşılır şekilde hazırlanması çevrenin, okulun ve öğrenci düzeyinin değişken yapısının neden olduğu olumsuzlukları giderebilme yönünü arttırdığını belirtmişlerdir. Programın esnek, sade ve anlaşılır olmasının, kazanımların öğrenci seviyesine göre yer değiştirebilmesine izin vermesi açısından önemli olduğunu belirtmişlerdir. Bu konudaki öğretmen görüşlerinden bazıları şu şekildedir:

“Programın sade ve esnek olmasının öğretmene dersini işlemede kolaylık sağladığını düşünüyorum” (Derya öğretmen).

“Program diğer programa göre anlaşılır fakat ayrıntılı tutulmuş; örneğin Türk Sanatlarına yer verilmesi güzel ama süre açısından uzun tutulmuş” (Orhan Öğretmen).

“Programın esnek yapıda hazırlanmasının, kazanımların öğrenci seviyesine göre yer değiştirebilmesine izin vermesi açısından olumlu buluyorum” (Zeynep öğretmen).

Program içeriğinin disiplin temelli olarak yapılandırılmasının önemli olduğunu belirten öğretmen görüşü şöyledir:

“Görsel Sanatlar dersinin alanının (sanat eleştirisi ve estetik) gelişmesi açısından olumlu görüyorum. Görsel iletişim ve biçimlendirme ve kültürel miras konularının sadece biçimlendirmeye bağlı kalmadan değişik programların uygulamaları açısından da kazançlı görüyorum” (Esmâ öğretmen).

Zaman kavramı, zamanı verimli kullanmayı da beraberinde getirir. Dersin anlaşılmasında ve derse yönelik etkinliklerin, uygulamaların yapılmasında zaman unsurunun büyük bir payı vardır. Bu sebeple ki araştırmanın programa ilişkin sorunlar kısmında da zamana yönelik görüşler önemli bir yer teşkil etmektedir. Öğretmenlerin çoğuna yakını programın yeteri kadar tanıtılmadığını belirtmiş olacağı gibi program hakkında bilgisi olanlar ise düzenlemenin sade ve anlaşılır olduğunu belirtmişlerdir. Bu konu Ertürk (2013: 90)’ün“öğretmenlerinin çoğunluğunun, yeni programı eskisine kıyasla daha iyi buldukları ve dersin adının değişmesine olumlu yaklaştıkları anket sonuçlarından anlaşılmaktadır” bulgusu ile paralellik göstermektedir. Zaman yönetiminin ekonomik kullanılmamasına yönelik bir öğretmen görüşü şu şekildedir:

“Bazı konuların süreç istemesi sebebiyle ders saati açısından zamanı ekonomik kullanamıyorum bu da dersin verimini azaltıyor” (Arda öğretmen).

Görsel Sanatlar programına ilişkin olarak Görsel Sanatlar öğretmenlerinin diğer frekanslara ilişkin görüşlerinde öğretmenin rehber ve danışman konumunda olması, programın farklı materyaller kullanmayı desteklemesi, grup ve bireysel çalışmaya imkân vermesi şeklindedir. Ayrıca ders için ayrılan sürenin az olmasının

bireysel çalışmada öğrenciyi olumsuz etkilediğini belirten bir olumsuz görüşte bulunmaktadır. Konuyla ilgili öğretmen görüşleri şunlardır:

“İçeriğin kazanımlardaki etkinlikler ile öğretmene alternatif yöntemler sunmada kolaylık sağlamış, bu şekilde program rehber konumunda olarak öğretilene yardımcı olmuştur”(Mustafa öğretmen).

“Kazanımların zorunlu bir sıra izlememesi sayesinde sınıfın durumuna göre dersimi işleyebilmem açısından yol gösterici olduğunun kanısındayım”(Aylin öğretmen).

“Konuların çeşitli olması (üç boyutlu tasarımlar vs.) nedeniyle uygulama aşamasında farklı materyallerin kullanılmasına olanak sağladığını söyleyebilirim” (Mehmet öğretmen).

“Sınıfların kalabalık olması, grup çalışmasını ve sürenin az olması ise bireysel çalışmada öğrenciyle ilgilenmemizi yetersiz kılıyor” (Ersan öğretmen).

Genel olarak Görsel Sanatlar öğretmenlerinin “Yeni hazırlanan Görsel Sanatlar programının içeriğine ilişkin düşünceleriniz nelerdir?” sorusunda programın sade ve anlaşılır olduğunu, sanat tarihi, sanat eleştirisi, estetik, uygulama içeren dört disipline göre hazırlandığını, öğretmenin bu program sayesinde rehber ve danışman konumunda olduğunu belirtmişlerdir. Az sayıdaki görüşlerde ise programın farklı materyaller kullanmayı elverişli olduğu ve grup ile bireysel çalışmalara imkan verdiğini belirtmişlerdir. Görsel Sanatlar öğretmenleri olumlu düşüncelerin yanında az da olsa olumsuz görüşlerini de ifade etmişlerdir bu da program için okullarda sunulan sürenin yetersizliği şeklindedir.

4.3. Görsel Sanatlar Dersi Programında Yapılan Değişikliklere İlişkin Bulgular ve Yorum

Görsel Sanatlar öğretmenlerine öğretmen görüşme formunda üçüncü olarak “Görsel Sanatlar dersi programındaki yapılan değişiklikleri gerekli görüyor musunuz?” sorusu yöneltilmiştir. Bu soruya verdikleri cevaplar ve frekansları Tablo-5’te gösterilmiştir.

Tablo-5: Görsel Sanatlar Dersi Programındaki Yapılan Değişiklikleri Gerekli Görüyor Musunuz, Neden? Sorusuna Verdikleri Yanıtlar ve Frekans Dağılımları

Görsel Sanatlar Dersi programındaki değişiklikler hakkında	F
Evet, çünkü önceki ders programına göre aydınlatıcı ve faydalıdır	10
Evet, çünkü kazanımların daha anlaşılır hale gelmiştir	15
Evet, çünkü derslerin sınıf düzeylerine göre belirlenmiştir	7
Hayır, çünkü önceki program ile arasında bir fark yok	4
Toplam	36

Tablo-5 incelendiğinde Görsel Sanatlar öğretmenleri en yüksek frekansla (f=15) yeni programın kazanımlarının daha anlaşılır hale geldiği belirtilmiştir. Öğretmenlerin önemli bir bölümü ise (f=10) yeni programın bir önceki programa göre daha aydınlatıcı ve faydalı söylemişlerdir. Bir kısım öğretmen ise (f=7) derslerin sınıf düzeyine göre belirlenmesinin olumlu olduğunu dile getirmiştir. Az da olsa bir kısım öğretmen (f=4) müze bilincinin kültürel miras adı altında verildiğini aslında farklı bir değişim olmadığını, Türk resim sanatının uzun tutulması ve kazanımlardaki kapalılığın giderilmediğinden bahsederek bu programın önceki programdan farklı bir yanını olmadığını belirtmişlerdir.

Görsel Sanatlar dersi programında yapılan değişikliklere yönelik Görsel Sanatlar öğretmenleri Görsel Sanatlar alanının ve kazanımların daha anlaşılır hale geldiğini belirtmişlerdir. Ayrıca Görsel Sanatlar öğretmenleri programdaki değişiklikleri gerekli gördüklerini, eğitim ihtiyaçları göz önünde bulundurduğu için önceki programa göre aydınlatıcı ve faydalı bulduklarını belirtmişlerdir. Bu konudaki öğretmen görüşlerinden bazıları şunlardır:

“Kazanımların açık anlamda ifade edilmesi, Görsel Sanatlar dersine ilişkin istenilen becerilen daha iyi kazanılmasını sağladığının kanısındayım” (Emel öğretmen).

“Önceki programa göre kazanımlara yer vermesinin ve hazırlanan etkinliklerde sadece bir kazanıma yer vermemekle kalmayıp birkaç kazanımı da dâhil etmenin öğrenme düzeyine fayda sağlandığını düşünüyorum”(Mehmet Öğretmen).

“Kazanımlar anlaşılır ve daha açık halde fakat eski kazanımlar ise daha geniş bir alana hitap ediyordu”(Ersan öğretmen).

“Programdaki değişiklikleri gerekli görüyorum, eksiklikler için programlamanın düzenlenmesi kadar zamanın ihtiyaçlarını da göz önünde bulundurduğu için önceki programa göre aydınlatıcı”(Zeynep öğretmen).

Derslerin sınıf düzeylerine göre belirlenmesini önemli olduğunu belirten görüşlerin yanında 2013 programı ile 2001 Görsel Sanatlar eğitim programı arasında fark göremeyen öğretmenler de bulunmaktadır. Konu ile ilgili yapılan doğrudan alıntılardan bazıları şöyledir:

“Programın esnek yapıda olmasında kazanımların sınıf düzeyine göre hazırlanmasının faydalı olduğunu düşünüyorum” (Tuğba öğretmen).

“Kültürel Miras dışında önceki programa göre herhangi belirgin bir farklılık olmadığını düşünüyorum” (Elif öğretmen).

“Öğrenci merkezli bir yaklaşımı ele alması faydalı fakat sınıf kalabalığı bu faydayı kazanmamızda engel teşkil ediyor” (Dursun Öğretmen).

Genel olarak bakıldığında Görsel Sanatlar öğretmenlerinin yenilenen Görsel Sanatlar dersi program kazanımlarının daha anlaşılır olduğunu, programdaki değişikliklerin eğitim ihtiyaçlarına yönelik olduğunu, önceki programa göre aydınlatıcı ve faydalı bulduklarını, programın sınıf düzeylerine göre belirlenmesinin önemli olduğunu belirtmişlerdir. Olumsuz görüş olarak bir önceki programla kıyaslandığında fazla fark görülmediği de belirtilmektedir.

4.4. Görsel Sanatlar Ders Programının Yöntem ve Tekniklerine İlişkin Bulgular ve Yorum

Görsel Sanatlar öğretmenlerine “Yenilenen Görsel Sanatlar dersi programının yöntem ve tekniklerine ilişkin görüşleriniz nelerdir? sorusu yöneltilmiştir. Öğretmenlerin bu soruya verdikleri cevaplar ve frekansları Tablo-6’da gösterilmiştir.

Tablo-6: Yenilenen Görsel Sanatlar Ders Programının Yöntem ve Tekniklerine İlişkin Verilen Yanıtlar ve Frekans Dağılımları

Görsel Sanatlar ders programının yöntem ve teknikleri hakkında görüşleriniz	F
Aktif olmayı sağlayan teknik ve yöntemlerdir	13
Yetenek ve ilgiye uygun yöntem ve teknik ve yöntemlerdir	1
Çoklu zekâya uygun tekniklerdir	8
Sınıf ortamına uygun teknik ve yöntemlerdir	2
Diğer derslerle etkileşimli teknik ve yöntemlerdir	16
Toplam	40

Tablo-6 incelendiğinde Görsel Sanatlar öğretmenlerinin önemli bir bölümü($f=16$) Görsel Sanatlar programında kullanılan teknik ve yöntemlerin diğer derslerle etkileşimli olduğunu belirtmişlerdir. Öğretmenlerin ikinci önemli bir bölümü ise ($f=13$) programda kullanılan teknik ve yöntemlerin öğrencilerin aktif olmasını sağladığını söylemektedir. Küçük bir bölüm ise ($f=8$) programın çoklu zekâya uygun teknikler olduğunu belirtmektedir. Daha küçük frekanslar ise büyük frekanstan küçük frekansa doğru çoklu zekâya uygun teknikler sınıf ortamı, ekonomiye uygun teknik ve yöntemler ($f=2$) ve yetenek ve ilgiye uygun yöntem ve teknik ve yöntemler ($f=1$) biçimindedir.

Görsel Sanatlar dersi programı, Milli Eğitim Bakanlığı'nın amaçları ve çağdaş eğitim felsefesiyle birçok yaklaşımları uygulamaya koymayı amaç edinmiştir. Görsel Sanatlar öğretmenleri bu yaklaşımların öğrenci merkezli bir yönde gelişmeyi ve diğer derslerle etkileşimi sayesinde duyuların daha fazla katılmasına katkı sağladığının üzerinde durmuşlardır. Disiplinler arası yaklaşımda etkinliklerin önemine değinen Genç (2013: 1) araştırmasında, öğrencilerde yaratıcı düşünme ve problem çözme becerilerinin gelişimine katkı sunan disiplinler arası etkinliklerin,

öğrencilerin uygulama becerilerine olumlu etki sağladığı ve etkinlik yönteminin diğer disiplinlerde de uygulanmasının faydalı olacağı sonucuna varmıştır.

Görsel Sanatlar öğretmenlerinin programda diğer derslerle etkileşimli teknik ve yöntemlerin kullanıldığını belirten görüşleri şu şekildedir:

“Disiplinler arası yaklaşım ile diğer derslerle bağlantı kurabiliyoruz” (Ezgi öğretmen).

“Programda yer alan sanat eleştirisi, sanat tarihi, estetik ve uygulamalarının dersin niteliğini zenginleştirdiğini düşünüyorum” (Aylin öğretmen).

“Diğer derslerle etkileşimli olan teknikler var fakat öğretmenler birbirleri ile ya da dersler arasında bağlantı oluşturmuyor, zaman alıcı ve zaman kısıtlı” (Suna öğretmen).

“İçerisinde bulunduğumuz toplum ve toplumların kültürel özelliklerini tanımamızı sağlayan tarih dersi ile görsel sanatın birleşmesi, öğrencilere sıkıcı gelen sözel anlatımın renklenmesi hali gibidir” (Yeşim Öğretmen).

“Biçimler, formlarla, parçaların alan hesaplaması ile oluşturulan kolaj tekniği ile geometriksel düzenlemeler dersi etkili kılan bir durumdur, bu disiplin yer alması olumlu fakat bu konuda sözel yapılan araştırmalar kadar uygulamaya yönelik yapılan çalışmalar ayrıntılı yapılırsa daha aydınlatıcı olur diye düşünüyorum” (Emre öğretmen).

Yeni Görsel Sanatlar ders programının yöntem ve tekniklerine ilişkin aktif olmayı sağlayan teknik ve yöntemler, çoklu zekâyâ uygun teknikler, sınıf ortamı, ekonomiye uygun teknik ve yöntemler hakkındaki öğretmen görüşleri şöyledir:

“Bazı konularda iş birliği ile çalışma becerileri, bilgiyi araştırması ve yeni bir eser oluşturması aktif olarak katılmalarını sağlamıştır” (Ezgi öğretmen).

“Öğrenciyi araştırmaya sevk etmesi bakımından olumlu fakat malzeme konusundan yeteri kadar çeşitliliğe sahip olmamak, yapılandırmacı yaklaşımın koşulu olan aktifliği de sınırladığını düşünüyorum” (Emine öğretmen).

“Yeteri kadar aktiflik sağlayan yöntem ve teknikler var fakat süre, mekân açısından ekonomik değil, burada öğretmen kendi deneyimlerini kullanıyor” (Tuğba öğretmen).

“Öğretmenin program ve ders anlatış tekniği hakkında bilgisi ile öğrencinin becerisine (sözel, görsel, işitsel, mantıksal gibi) göre şekillenmesinde kazanımların büyük payı vardı”(Dilek Öğretmen).

“Programda yöntem ve teknikler yerinde; sadece yeterli zamanın olmaması sorun oluşturuyor, öğrencilerin, tartışması, anlatım v.b bittikten sonra uygulamaya gelince 10-15 dakika zaman kalıyor. Genellikle soru-cevap kısmını kısaltıp, uygulamaya düşen süreyi arttırmanın yollarını arıyoruz”(Orhan öğretmen).

“Öğrencinin malzeme konusunda disiplinsizliğinden dolayı işbirlikçi öğretim yönteminin sınıf ortamında uygulama açısından yeterli olmadığını söyleyebilirim”(Elif Öğretmen).

Sonuç olarak görsel sanatlar öğretmenleri yenilenen Görsel Sanatlar ders programının yöntem ve tekniklerinin diğer derslerle etkileşimli sağladığını, kullanılan yöntem ve tekniklerinin öğrencilerin aktif olmasını sağladığını ve çoklu zekâya uygun olduğunu açıklamışlardır.

4.5. Görsel Sanatlar Programının Öğrenci Gelişim Düzeyine (bilişsel, duygusal, psikomotor yönden) Katkısına Yönelik Bulgular ve Yorum

Görsel Sanatlar öğretmenlerinin “Görsel Sanatlar programının öğrenci gelişim düzeyine (bilişsel, duygusal, psikomotor yönden) katkısı hakkında ne düşünüyorsunuz?” sorusuna verdikleri cevaplar ve frekansları Tablo-7’de gösterilmiştir.

Tablo-7: Görsel Sanatlar Programının Öğrenci Gelişim Düzeyine (bilişsel, duygusal, psikomotor yönden)Katkısına Yönelik Yanıtlar ve Frekans Dağılımları

Görsel Sanatlar ders programının öğrenci gelişim düzeyine katkısı	F
Yaratıcılığı geliştirir	19
Öz güveni, öz denetimi ve öz disiplini pekiştirir	11
Öğrencinin çevresine ve olaylara daha duyarlı bakmasını sağlar	18
Kültürel eğitime katkı sağlar	2
Öğrencinin araştırmacı ve bilgiye ulaşmasını kolaylaştırır	1

Merak ve heyecan duygusu arttırması	10
Toplam	61

Yenilenen Görsel Sanatlar programının öğrenci gelişim düzeyine (bilişsel, duygusal, psikomotor yönden) katkısı yönünden en büyük frekansla(f=19) yeni programın yaratıcılığı geliştirmesi şeklindedir. İkinci büyük frekans olarak (f=18) bu program sayesinde öğrencinin çevresine ve olaylara daha duyarlı bakması şeklinde görülmektedir. Diğer frekanslar büyükten küçüğe doğru öz güven ve öz disiplini sağlama(f=11),merak ve heyecan duygusu arttırma (f=10), kültürel eğitime katkı sağlama (f=2) ve öğrencinin araştırmacı olmasını ve bilgiye ulaşmasını sağlama (f=1) şeklindedir.

Görsel Sanatlar programının öğrenci gelişim düzeyine (bilişsel, duygusal, psikomotor yönden) katkısı üzerinde Görsel Sanatlar öğretmenleri yaratıcılığın önemli bir etkisi olduğunun üzerinde durmuşlardır. Yaratıcılığın kazandırdığı farklı bakışın öğrenci duyarlılığını arttırdığını belirtmişlerdir. Öğrencilerin her yaş döneminde bireysel özgünlükle çizdikleri, renklendirerek ya da boyutlandırarak yaptıkları çalışmalar kendilerini yansıttıklarını gösterir niteliktedir. Görsel Sanatlar öğretmenlerinin konuyla ilgili görüşlerinden bazıları şunlardır:

“Farklı düşünebilme becerisi sayesinde yaratıcılığı geliştiriyor” (Emre Öğretmen).

“Yaratıcılık becerisiyle gelen özgün eser yapabilme sayesinde çocukta öz güven, tertip ve düzen ile de öz disiplinin kazanılmasını sağlıyor” (Saliha öğretmen).

“Dışarıyı gözlemleme, bitkileri inceleme açısından ve incelediğini, gördüğünü çizme açısından araştırmacı bir tutum kazanmayı da sağladığının düşüncesindeyim”(Ersan öğretmen).

Yaratıcılığı esas alarak yapılan öğretim, toplumun geleceğini büyük ölçüde etkileyecektir. Yaratıcılık insanların belirli alanlardaki yeteneğini ifade etmektedir. Yaratıcılığa ilişkin tanımlama, genellikle insanların yaratıcı yönlerinin yanı sıra bilgisel, eğitimsel, düşünsel(zekâ) kişiliği, yoğunlaşmıştır (Artut,2004: 154). Yaratıcılığı geliştirmeye dair Görsel Sanatlar öğretmenleri, sanat eğitimi sayesinde

yaratıcı düşünce becerisi kadar yansıtıcı düşünce becerisini de geliştirdiği ve yansıtıcı düşüncenin de insanın duygularındaki hassasiyeti yani duyarlılığı arttığını belirtmek istemişlerdir. Program sayesinde öğrencilerin çevresine ve olaylara daha duyarlı baktığı şeklindeki öğretmen görüşlerinden bazıları şunlardır:

“Öğrencinin hayata, eğitime bakış açısı değişiyor ve sanat konusunda, emek konusunda daha dikkatli ve hassas bireyler haline geliyorlar”(Orhan öğretmen).

“Bilgiyi sözel olduğu kadar görsel ifadelerle anlatarak araştırmacı olmayı sağlıyor, olaylara daha duyarlı ve merakla, heyecanla bakabilmeyi sağlıyor”(Mustafa öğretmen).

“Sanat tarihi, estetik ve sanat eleştirisi ile kültürel bilgiye sahip olmasını sağladığını düşünüyorum”(Yeşim öğretmen).

Görsel Sanatlar öğretmenlerinin Görsel Sanatlar programının öğrenci gelişim düzeyine (bilişsel, duygusal, psikomotor yönden) katkısına yönelik olarak yaratıcılığı geliştirdiği, öğrencinin çevresine ve olaylara daha duyarlı bakmasını sağladığını, öz güven, öz denetim ve öz disiplin sağladığı, öğrencide merak ve heyecan duygusu arttırdığını belirtmişlerdir.

4.6. Görsel Sanatlar Programının Uygulanmasında Yaşanan Sorunlara İlişkin Bulgular ve Yorum

Görsel Sanatlar öğretmenlerine “Yeni Görsel Sanatlar programını uygulamada yaşadığınız sorunlar nelerdir?” şeklinde soru yöneltilmiştir. Öğretmenlerin bu soruya verdikleri cevap ve frekanslar Tablo-8’de gösterilmiştir.

Tablo-8:Yenilenen Görsel Sanatlar Programının Uygulamada Yaşanan Sorunlara Yönelik Verilen Yanıtlar ve Frekans Dağılımları

Yenilenen Görsel Sanatlar programının uygulanmasında yaşanan sorunlar	F
Öğretmenin sürekli aktif olmasını gerektirmesi	1
Etkinliklerin sınıf seviyesine uygun olmaması	2
Dersin masraflı araç gereç gerektirmesi	18
Konuların kavranması için yeterli sürenin bulunmaması	19

Derse ilişkin uygun mekânın olmaması	18
Sınıfın kalabalığı sebebiyle grup çalışmasının yapılamaması	19
Öğretmenlerin program hakkında yeterli bilgi sahibi olmaması	13
Toplam	90

Tabloya bakıldığında Görsel Sanatlar öğretmenlerinin en yüksek frekanslardan birinin konuların kavranması için yeterli sürenin bulunmaması (f=19) diğerinin ise sınıfın kalabalığı sebebiyle grup çalışmasının yapılamaması (f=19) şeklindedir. Diğer iki önemli fenalardan biri dersin masraflı araç gereç gerektirmesi (f=18) diğeri ise derse ilişkin uygun mekânın olmaması (f=18) şeklindedir. Diğer önemli frekans (f=13) ise öğretmenlerin program hakkında yeterli bilgi sahibi olmaması şeklindedir. Diğer görüşler ise büyük frekanstan küçük frekansa doğru etkinlikleri sınıf seviyesine uygun olmaması (f=2) programın öğretmeni sürekli aktif olmasını gerektirmesi (f=1) şeklindedir.

Görsel Sanatlar öğretmenleri programı uygulamada yaşadıkları sorunlar hakkındaki görüşleri yaklaşık olarak birbirine benzerdir. Programın içeriğine dair görüşlerin birkaçı birbirinden farklıyken programı uygulamakta zorlaştıran durumunlar ise birbirine benzerdir. Genel olarak önemli kısmı zaman azlığı, mekân yetersizliği şeklindedir. Bu frekanstaki öğretmen görüşlerinde bazıları şunlardır:

“Zaman faktörü anlatılan konunun kavranılmasına ve uygulama yapmaya imkân vermemektedir” (Tuğba Öğretmen).

“Çalışma ortamının yokluğu, materyal eksikliği, verilen sürenin azlığı, dersin amacının kazanılmasına engel olmaktadır” (Hakan öğretmen).

“Ayrıca zamanın yetersizliği, çağdaş öğrenme yaklaşımlarını (yapılandırmacı, öğrenci merkezli, disiplinler arası yöntem) uygulanmasını da zorlaştırıyor, kimi zaman öğrencileri bireysel olarak takip edemiyoruz” (Mustafa öğretmen).

“Sınıftaki çocukların farklı gelirde aileye sahip olması bazı sebeplerden öğrencilerin derse malzemesiz gelmesi neden oluyor” (Orhan Öğretmen).

“Ailelerdeki ekonomik farklılıktan dolayı malzemesiz gelme ders sürecinde sıkılmaya ve derse olan ilgiyi azaltılmasına sebep oluyor” (Emre öğretmen).

“Mekân konusunda okulunun atölye ortamı oluşturması bakımından şanslıyım fakat önceki okulumu kıyaslarsam çocuklara örnek oluşturabilecek resimlerin, maketlerin olmadığı ve rahat hareket alanı sağlayamayan bir ortam dersin amacını kısıtlar” (Özlem öğretmen).

Yenilenen programın uygulanmasına ilişkin olarak ders öğretmenin sürekli aktif olmasını gerektirmektedir. Çünkü bu program kazanımları vererek bu kazanımlara ulaşmayı öğretmene bırakmakta ve öğretmenin yaratıcılığı devreye girmektedir. Bu durum öğretmeni sürekli aktif kılmaktadır.

Programın yeteli şekilde tanıtılmaması da ayrı bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır konuyla ilgili görüşlerden bazıları şunlardır:

“Programın yeteri kadar tanıtılmaması ve meslektaşlarımdan programı tanımada ve uygulamada eksikliği olduğunu düşünüyorum” (Saliha öğretmen).

“Hizmet içi seminerlerde yapılan bilgilendirmeler az sayıda öğretmenlere yapılıyor ve yeteri kadar duyulmuyor” (Mustafa öğretmen).

Görsel Sanatlar öğretmenlerinin yenilenen Görsel Sanatlar programının uygulanmasında yaşanan sorunlara yönelik konuların kavranması için yeterli sürenin bulunmaması, öğrenci kalabalığı sebebiyle grup çalışmasının yapılamaması, derse ilişkin uygun mekânların bulunmaması ve öğretmenlerin program hakkında yeterli bilgi sahibi olmaması şeklinde özetlenebilmektedir.

4.7. Görsel Sanatlar Programının Uygulanmasında Yaşanan Sorunlara Yönelik Çözüm Önerilerine İlişkin Bulgular ve Yorum

Görsel Sanatlar öğretmenlerine uygulanan programdaki sorunlara yönelik çözüm önerileriniz nelerdir? sorusu yöneltilmiştir. Bu soruya öğretmenlerin verdikleri cevap ve frekanslar Tablo-9’da gösterilmiştir.

Tablo-9: Uygulanan Programdaki Sorunlara Yönelik Çözüm Önerileri ve Frekans Dağılımları

Uygulanan programdaki sorunlara yönelik çözüm önerileri	F
Programın öğretmenlere daha iyi tanıtılmalı	17
Ders için uygun mekân sağlanmalı	14
Görsel Sanatlar ders saatinin arttırılmalı	19

Malzeme, araç ve gereç yetersizliğinin giderilmeli	19
Sergilere ve yarışmalara ağırlık verilmeli	15
Derse gereken ilgi arttırılmalı	19
Toplam	122

Tabloya bakıldığında Görsel Sanatlar öğretmenlerinin programa yönelik çözüm önerileri için cevapladıkları en yüksek frekanslara sahip üç kodun bulunduğu görülmektedir. Bunlardan birincisi (f=19) görsel sanatlar ders saatinin arttırılması, ikincisi (f=19) malzeme, araç ve gereç yetersizliğinin giderilmesi, üçüncüsü ise (f=19) derse gereken ilginin arttırılması şeklindedir. Diğer frekanslar ise büyükten küçüğe doğru programın öğretmenlere daha iyi tanıtılması (f=17) sergilere ve yarışmalara ağırlık verilmesi (f=15) ve ders için uygun mekân sağlanması (f=14) şeklindedir.

Görsel Sanatlar öğretmenleri ders için yeterli sürenin verilmesi, dersin işlenebileceği uygun mekânların oluşturulması ve derse öğrenci ilgisinin çekilmesinin sağlanması ilginin ve ekonomik urumun iyileştirilmesi şeklinde çözüm önerilerinde bulunmuşlardır. Bu yöndeki öğretmen görüşlerinden bazıları şunlardır:

Sanatsal bilgi öğretmek ve sanatsal uygulama yapabilmek için ders saatinin bir kısmı anlatıma, uygulamaya hazırlık bir kısmı da tamamen uygulamaya ayrılmak üzere ders süresi arttırılmalıdır” (Ayşe Öğretmen).

“Zamanın kısa olması nedeniyle çocuğun derse olan konsantrasyonunun azalması önlemek gerekmektedir. Sanatsal üretmenin de ortaya çıkabilmesi için düşünmeye ve uygulamaya zaman kalması açısından süre uzatılmalıdır” (Emel Öğretmen).

“Okulların çevre şartları ve velinin ekonomik durumları göz önünde bulundurularak öğrencilere malzeme temininde kullanılmak üzere okul idaresine ders için kullanılmak amacıyla fon ayırarak öğrencilere maddi yardım sağlanmalıdır” (Tuğba öğretmen).

“Grupsal çalışmaya, rahat hareket edebilmeye ve sanatsal faaliyetlerde birbirlerini izleyebilmelerine olanak sağlayan atölye ortamı oluşturulmalıdır” (Ezgi Öğretmen).

Programın öğretmenlere daha iyi tanıtılması ve bunun ancak hizmet içi eğitimle olacağı, yararlanılacak kaynakların bulunması gerektiği, değerlendirmelerin not odaklı olarak yapılması gerektiği şeklinde öğretmen önerileri bulunmaktadır. Bu konudaki öğretmen görüşlerinden bazıları şunlardır:

“Alternatif yöntem bulmaya çalışıyorum, bazen atık kâğıtlar ve boyalar ya da sınıfın tümüne ait boyalar kendi sınıfım için uyguladığım çözüm” (Özlem Öğretmen).

“İlaveten bilgisayarda basit çizim ve şekillerin de gösterilebileceği 1-2 konu olmasını isterdim, bu sebepten EBA(Eğitim Bilişim Ağı)’ya gerekli materyal eklenmeli” (Mehmet öğretmen).

“Değerlendirmeler not olarak değil, sürece odaklanan ürün dosyalarıyla belirlenmelidir. Bu değerlendirmelere yardımcı olarak verilen sunum dosyası, eskiz defteri gibi ölçme araçlarını kullanılması açısından esnek bir program diye düşünüyorum”(Dursun öğrenmen).

Görsel Sanatlar öğretmenlerinin programdaki sorunlara yönelik çözüm önerileri Görsel Sanatlar dersi için sürenin artırılması, araç ve gereç yetersizliğinin giderilmesi, programda derse gereken ilginin artırılması, programın öğretmenlere daha iyi tanıtılması, sanatsal faaliyetlerin artırılması, ders için uygun mekânların sağlanması şeklinde özetlenebilmektedir.

BÖLÜM V - TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

5.1. Tartışma

Araştırmada Görsel Sanatlar öğretmenleri Görsel Sanatlar dersinin estetik duyarlılığı ve hayal gücünü geliştirmesi ve dört disipline yer verilmesiyle birlikte sanat dersinin içeriğinin çeşitlendiğini belirtmişlerdir. Hayal gücü ile yaratıcılık arasındaki ortak bağ ise özgün olmasından geçer. Bu özgünlük yeniliği barındırmaktadır. İlgili literatürde Elif Mamur (2002: 16),yepyeni ilişkilerin kurulması, bilinenden bilinmeyen yeni sonuçların, yeni düşüncelerin, yeni yaşantıların ve ürünlerin ortaya çıkarılması olarak tanımlanan ürün, bir öncekinden ayrı olmalıdır der. Öğretmen görüşlerine bakıldığında programın dört disiplini (sanat eleştirisi, estetik, sanat tarihi, uygulama) sağladığı hakkındadır. Daha çok görselliğin

sözel ve inceleme, eleştirme boyutunu içeren dört disiplin sanat eğitiminde yer verilmesi sayesinde sanatın tarihsel oluşumlarını ve günümüzün sanatsal bilgisini kavramada olumlu bir katkı sağladığı düşünülmektedir. Aygül Aykut (2006: 39) ise çalışmasında çok az öğrenci Görsel Sanatlar dersi için sanatı neden yaptıklarına ilişkin değer yargısına sahiptirler ve bunun nedenini sanat ve estetik hakkında bilgiye sahip olmayışlarını belirtir. Bu bağlamda dört disiplinin sanat eğitimine kattığı değer önemli olduğunu söyleyebiliriz.

Görsel Sanatlar programının içeriğine ilişkin yanıtlarda öğretmenler MEB'in programı esnek yapıda hazırlaması, hazırlanan öğretim programının temel hedefleri ve kullanılmasındaki genel esasların açık olması sayesinde sade ve anlaşılır bulmuşlardır. Sade ve anlaşılır olmasında en önemli payı programdaki kazanım sıralarının zorunlu gidişatta verilmemesi, sıranın değişebilmesinde ve kazanımların anlaşılır olmasında bulabiliriz.

Görsel Sanatlar ders programındaki yapılan değişikliklere ilişkin olarak Görsel Sanatlar öğretmenleri gelişen teknoloji ve değişen koşullar açısından programdaki değişikliklerin olmasını kaçınılmaz görmüşlerdir. Programın yöntem ve teknikleri öğretmenleri aktif olmayı ve Görsel Sanatlar dersini de diğer derslerle etkileşimli olmaya zorlamıştır. Bu durum Görsel Sanatların yanında tüm eğitim sisteminde istenen bir özelliktir. Konuyla ilgili olarak Yıldırım (1996: 89), disiplinler arası öğretim süreci, hem belirli disiplinlere ait bilgi ve becerilerin öğrenilmesine hem de bunların anlamlı bir biçimde bir araya getirilerek kullanılmasına yardımcı olmaktadır.

Görsel Sanatlar görmeyle birlikte gördüğünü resmetmeyi gerektirir. Sanatın uygulama yönü hareketsel beceriyi gerektirdiği gibi zihinsel, duygusal yönünü de geliştirir. Öğretmenler Görsel Sanatlar programının öz güven, yaratıcılık ve çevresine duyarlı bakabilme becerileri kazandırdığını belirtmişlerdir. Mesela okul öncesi dönemindeki çocukların ince motor kaslarını geliştirmeye yönelik mandala çizimleri gibi ve ayrıca özgün şekiller oluşturma küçük-büyük kasları koordineli olarak kullanabilmeyi sağlayabilir. Öğretmenlerin belirttiği diğer bir husus ise kademe kademe, aşamalı ve basitten zora doğru verilen iyi bir sanat eğitimi çocuğun psikomotor gelişim görevi kadar duyuşsal yönünün de gelişeceği yönündedir. Görsel

Sanatlar programında öğretmenlerin en çok sorun olarak gördükleri ders saatinin azlığı, ders hakkındaki olumsuz yargı, program hakkında öğretmenlerin yeterli bilgiye sahip olmaması şeklindedir. Bir başka sorun ise derse gerekli değer verilmemesidir. Mesleki davranış kazanmak mesleğini sevmekten geçer. Bu sebeple iyi kazanılmamış davranış hedeften ödün vermektir. Görsel Sanatlar dersinin boş zaman aracı olarak algılanması ise bu ödünlere sadece biridir.

Uygulanan programdaki sorunlara yönelik olarak Görsel Sanatlar öğretmenleri Görsel Sanatlar dersi için sürenin artırılmasını önermişlerdir. Yeni programın zaman ve mekân sınırlamasına gitmemesi ve bu işi öğretmenlere vermesi kimi öğretmen için sorun teşkil edebilmektedir. Çözüm olarak öğretmenlerin araç ve gereç yetersizliğinin giderilmesi gerektiğini belirtmişlerdir. Ancak kazanımlara göre derslerin planlaması çok farklı araç gerektireceğinden ve bu durumun okuldan okula ve ilden ile değişeceği göz önüne alındığında birbirinden çok farklı araç gereçler gerekmektedir. Bunu temin yolunun öğretmenin kendi imkân ve kabiliyetine göre araç gereç temin etmesi ya da temin edebileceği araç gereçlere göre ders planlaması yapmasının uygun olacağı düşünülmektedir. Yenilenen programın öğretmenlere daha iyi tanıtılması ve ders için uygun mekânların sağlanması da öneriler içindedir. Yapılan programın öğretmenlere tanıtılması önemli konular arasındadır çünkü bu program bir önceki programa göre köklü değişiklikler getirmektedir. Bunlardan en önemlisi de öğretmene sorumluluk vermesi ve öğretmeni sürekli aktif tutmasıdır. Bunun için programın öğretmenlere iyi tanıtılması gerekmektedir.

5.2. Sonuç

Dersin kolay anlaşılması ve kavranmasında en önemli araçlardan biri de eğitim programlarıdır. Sanat eğitimi, bireylerin sadece yaratıcılıklarını ortaya çıkartmaz, o aynı zamanda bireyin ruhsal yönünün de doyurulmasına yardım eder ve bu yönü ile genel eğitim bütünlüğünün ayrılmaz bir parçasıdır (Mercin ve Alakuş, 2007: 19). Bu amaçla Türkiye’de değişen şartlara göre Görsel Sanatlar eğitim programı zamanı geldiğinde değiştirilmiş öğretmen ve öğrencilerin hizmetine sunulmuştur. Türkiye’de resim-iş dersi programı 1992 yılında uygulamaya girmiş ve 2006-2007 yılına kadar hiç bir değişikliğe uğramadan uygulanmıştır. 2006-2007 öğretim yılında isim

değişikliğine gidilerek Resim-iş dersi adı, Görsel Sanatlar dersi olarak değiştirilmiştir.

2006 yılında İlköğretim Genel Müdürlüğünün "İlköğretim Görsel Sanatlar (1-8. Sınıflar) Dersi Öğretim Programı'nda köklü değişiklikler yapmıştır. Örneğin 2006 yılında başlayıp sonrası öğretim programı değişiklikleri de etkileyen eleştirel düşünme eğitimin güçlü yönlerinden olmuştur. 2013 yılına gelindiğinde ortaöğretimin 4+4+4 şeklinde düzenlenmesi, programda sadelik, kolaylık ve uygulamada öğretmene esneklik sunan bir yapıda tasarlanma ihtiyacı gibi nedenlerle Temel Eğitim Genel Müdürlüğü ilköğretim kurumları (ilkokul ve ortaokul) Görsel Sanatlar dersi (1-8. sınıflar) öğretim programını yeniden düzelmemiş ve yürürlüğe koymuştur. 2013 yılına yürürlüğe giren ilkokul ve ortaokul Görsel Sanatlar dersi programının sanat tarihi, sanat eleştirisi, estetik, uygulamadan oluşan disiplin temelli sanat eğitimine odaklanmıştır. Program öğrencinin hayal gücünü ve çizme yeteneğini geliştirme yanında öğrencilerin estetik duyarlılığına da katkı sunmaktadır.

Program, sade ve anlaşılır bir yapıdadır. Öğretmenler bu program sayesinde öğrencilere rehber ve danışman konumunda olmaktadır. Program kazanımlarının daha anlaşılır olduğu, programdaki değişikliklerin eğitim ihtiyaçlarına yönelik olduğu, önceki programa göre daha aydınlatıcı ve faydalı olduğu, programın sınıf seviyesine göre belirlenmesinin önemli olduğunu görülmektedir. Yenilenen Görsel Sanatlar ders programının yöntem ve tekniklerinin diğer derslerle etkileşimli sağladığı, kullanılan yöntem ve tekniklerinin öğrencilerin aktif olmasını sağladığı ve çoklu zekâya uygun olduğu görülmektedir. Programının öğrencideki yaratıcılığın gelişimine katkı sunduğu düşünülmekte, öğrencilerin çevresine ve olaylara daha duyarlı bakmasını sağlamakta, öğrencinin öz güven ve öz disiplinine katkı sunduğu bilinmekte, öğrencide merak ve heyecan duygusu arttırdığı görülmektedir.

Görsel Sanatlar programında olumlu yanlarının yanında az da olsa olumsuz yanlar da bulunmaktadır. Konuların kavranması için yeterli sürenin bulunmaması, öğrenci kalabalığı sebebiyle grup çalışmasının yapılamaması, derse ilişkin uygun mekânların bulunmaması ve öğretmenlerin program hakkında yeterli bilgi sahibi olmaması yaşanan sorunlar arasındadır. Programda yaşanan sorunlara yönelik çözüm önerileri; Görsel Sanatlar dersi için sürenin artırılması, araç ve gereç yetersizliğinin

giderilmesi, programda derse gereken ilginin artırılması, programın öğretmenlere daha iyi tanıtılması, sanatsal faaliyetlerin artırılması, ders için uygun mekânların sağlanması şeklindedir.

5.3. Öneriler

Araştırmanın bulguları doğrultusunda geliştirilen öneriler, uygulayıcılara ve araştırmacılara yönelik olarak yer verilmiştir.

5.3.1. Uygulayıcılara Yönelik Öneriler

Yapılan program değişiklikleri Görsel Sanatlarda Disiplin Temelli Eğitim olan sanat tarihi, sanat eleştirisi, estetik ve uygulama gibi disiplinlerin birlikteliğine uygun olarak oluşturulmuştur. Eğitimcilerin sanat tarihi, sanat eleştirisi, estetik ve uygulamanın hangi öğrenme alanı içerisinde bulunduğunu göz önüne bulundurarak programdaki öğrenme alanlarının birbirinin üstünlüğünün olmadığı bilinci ile, hareket etmesi önerilmektedir.

Programla ilgili olarak öğretmenlerin yeterli bilgi sahibi olmadıkları görülmektedir. Bu aksaklıktan hareketle MEB Görsel Sanatlar dersi uygulamalarıyla ilgili olarak kapsamlı bir şekilde hizmet içi eğitim seminerleri düzenlemesi önerilmektedir.

Yapılan program değişikliklerinde öğretmen yetiştiren kurumlarda dâhil edilmeli böylece yeni yetişen öğretmen adaylarının da değişikliklerden haberdar edilmesi önerilmektedir.

Maliyeti fazla olmayan kitap şeklinde, sanat tarihi, sanat eleştirisi, estetik ve ressamın hayatlarına ait çalışma, soru ve oyun bölümleri olan kapsamlı, öz ve küçük kitaplar okullara sağlanarak bir nebze de olsa materyal ihtiyacının giderilmesi ve teknolojinin görselliğini arttırmasıyla birlikte görsel kültür bilgisini arttıran interaktif-etkileşimli video, sinema, film gibi hareket ve seslerin sanatsal amaçlı kullanımı sağlanabilir.

Programın olumlu yanları ile aksayan yanları iyi bir şekilde analiz edilerek programda ileride yapılacak muhtemel bir revizyonda göz önünde bulundurulması önerilmektedir.

5.3.2. Araştırmacılara Yönelik Öneriler

Bu araştırma sadece nitel verilere dayalı olarak yürütölmüştür. Aynı çalışma nitel ve nicel verilerin birbirlerini desteklemesi şeklinde gerçekteştirilebilir.

Öğretmen görüşlerine göre yürütölen bu çalışmada programın olumlu yönleri yanında olumsuz yönleri de ortaya çıkarılmıştır. Programın sadece aksayan yanlarının yeni bir çalışmaya konu edilmesi ve bu yönde çözümler önerileri geliştirilmesi sağlanabilir.

Görsel Sanatlar dersi öğretmenlerin görüşlerine göre yürütölen bu çalışmanın, öğretmen ve veli görüşleri de dâhil edilerek yeni bir araştırma yapılabilir.

Yeni programa eklenen ve temel felsefe içeriğinde bulunan ‘Değerler Eğitimi’ne yönelik etkinlik çalışmaları yapılabilir.

Estetik eğitimin geliştirdiği eleştirel düşünmeye örnekler teşkil edebilecek çalışmalar yapılabilir.

KAYNAKÇA

- Ağçıçek, Murat, Gökalp, Murat ve Yazar, Tarık. (2013). İlköğretim Kurumları 1992 Resim-iş Eğitimi Dersi Öğretim Programı İle 2006 Görsel Sanatlar Dersi Öğretim Programlarının İncelenmesi, *Zeitschrift für die Welt der Türken Journal of World of Turks*, Vol. 5, No. 2.
- Altinkurt, Lale. (2015). Türkiye'de Sanat Eğitiminin Gelişimi. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 12(12), 1-13.
- Artut, Kazım. (2002). *Sanat Eğitimi Kuramları ve Yöntemleri* (2.Baskı). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Artut, Kazım. (2004). *Sanat Eğitimi Kuramları ve Yöntemleri* (4.Baskı). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Artut, Kazım. (2006). *Sanat eğitimi Kuramları ve Yöntemleri* (4.Baskı). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Aşılıoğlu, Emre. (2012). İlköğretim İkinci Kademe Görsel Sanatlar Dersi Programının Sanat Eğitimi İlkelerinin İncelenmesi, Görsel Sanatlar Dersi Programının Uygulanılmasında Karşılaşılan Başlıca Güçlükler. *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 11, 231-240.
- Ataünal, Ayduğan. (2000). *Nasıl Bir İnsan ve Öğretmenlik Mesleğine Giriş*. Ankara: 20 Mayıs Eğitim Kültür ve Sosyal Dayanışma Vakfı Yayını.
- Aykut, Aygül. (2006). Günümüzde Görsel Sanatlar Eğitiminde Kullanılan Yöntemler. *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 21 (2), 33-42.
- Balamir, Bünyamin. (1999). *Sanat Eğitiminde Özgürlük ve Özgünlük*. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.
- Baltacıoğlu, İsmail, Hakkı. (1971). *Türk Plastik Sanatları*. Ankara: Milli Eğitim Basımevi.
- Baş, Şenay. (2009). *Yeni Görsel Sanatlar Dersi Öğretim Programına İlişkin Öğretmen Görüşlerinin Tespit Edilmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı Resim iş Öğretmenliği Programı, Trabzon.

- Batur, Meral. (2010). *İlköğretim Birinci Kademe Görsel Sanatlar Dersi Öğretim Programı'nın Kazanımlar Ögesinin Öğretmen Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı Resim iş Öğretmenliği Programı, Çanakkale.
- Bloom, Benjamin. (1979). *İnsan Nitelikleri ve Okulda Öğrenme* (birinci baskı). (Çeviri: D. A. Özçelik), Ankara: Milli Eğitim Basımevi.
- Boduroğlu, Semavat. (2010). *Sanat Eğitimi*. Yüksek Lisans Tezi, Eskişehir Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı Resim iş Öğretmenliği Programı, Eskişehir.
- Boydaş, Nihat ve Balcı, Y. (1997). *Eğitim-Sanat İlişkisi: Sanat eğitimi, Eğitim Bilimine Giriş*. Ankara: Gazi Kitabevi.
- Buyurgan, Serap ve Buyurgan, Ufuk. (2007). *Sanat Eğitimi ve Öğretimi*, Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Clark, Gilbert ve Zimmerman, Enid. (2004). *Teaching Talented Art Students Principles and Practices*. Columbia: Teachers College Press.
- Demirel, Özcan (1993) *Eğitim Terimleri Sözlüğü*. Ankara: Usem Yayınları.
- Dikici, Ayhan ve Tezci, Erdoğan. (2002). İsmail Hakkı Baltıcioğlu'nun Sanat Eğitimi ve Milli Sanat Hakkındaki Düşünceleri, *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 12, (2), 235-244.
- Dursin, Gürdal A. (11-13 November 2010). Görsel Sanatlar Dersinde Yapılandırmacı Yaklaşım ve Öğretmen Görüşleri, Görsel Sanatlar Eğitimi ve Yapılandırmacı Yaklaşım. *International Conference on New Trends in Education and Their Implications*, Antalya-Turkey, <http://www.iconte.org>.
- Emir, Demet. (2009). *Köy İlköğretim Okullarında Sanat Eğitimi Uygulamaları, Cumhuriyet Sonrası Dönem*. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı, Ankara.
- Erinç, M. Sıtkı. (2004). *Sanat Psikolojisine Giriş* (2. baskı). Ankara: Ütopya Yayınevi.
- Eroğlu, Özkan. (2006). *Resim Sanatı Sözlüğü* (2. Baskı). Bursa: Nelli Yayınları.
- Erol, Çelebi C. (2016). Sanat Eğitimi Ortamlarında Yaratıcı Düşünce Olanakları. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 9 (43).

- Ertemin, Burçin. (1997). *İlköğretim Okulları Resim–iş Öğretim Programının değerlendirilmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Anadolu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü. Eskişehir.
- Ertürk, Murat. (January 2013). İlköğretim 2. Kademe Görsel Sanatlar Eğitimi Dersi Öğretim Programının Öğretmen Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi. *Anadolu Journal of Educational Sciences International*, 3(1), 78-94.
- Fidan, Nurettin ve Erden, Münire. (1994). *Eğitime Giriş*. Ankara: Meteksan Yayınları.
- Genç, Mehmet Ali. (2013). Üstün Yetenekli Öğrencilerin Görsel Sanatlar Eğitiminde Disiplinler arası Öğretim Etkinliklerinin Değerlendirilmesi (Konya bilsen örneği). Doktora Tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı, Resim- iş Eğitimi Bilim Dalı, Konya.
- Genç, Mehmet Ali. (2015). Yenilenen Öğretim Programının Tanıtımı Kursu Ders Notları. Hizmet içi Eğitim Enstitüsü, Aksaray.
- Gençaydın, Zafer. (1987). *Güzel Sanatlar Eğitimi. Anadolu Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesi Ön lisans Programı Ders Kitabı*. Ankara: Güzel Sanatlar Yayınları.
- Gültekin, Tuba. (2011). Sanat Eğitiminde Estetik Değerlerin Gelişimi Sürecinde Çocuk ve İletişim. *Akademik Bakış Dergisi*, 24, 1-14.
- Gökaydın, Nevin. (1998). *Eğitimde Tasarım ve Görsel Algı*. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.
- Göksu, Erhan. (2006). *İlköğretim Okulu Görsel Sanatlar Dersi Öğretmenlerinin Görsel Sanatlar Dersini Değerlendirmeye Yönelik Görüşleri*. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Güzel Sanatlar Eğitimi, Ankara.
- Gürsu, Orhan. (2015). Sanat ve Psikoloji Etkileşimi: Geleneksel Türk- İslam Sanatları Merkezli Bir Okuma Denemesi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 8(38), 1028-1039.
- Kahraman, Derya. (2007). *Sınıf Öğretmenlerinin Görsel Sanatlar Dersi Programının Uygulanmasında Karşılaşılan Sorunlara İlişkin Görüşleri ve Çözüm Önerileri*, Yüksek Lisans Tezi, Anadolu Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.

- Kırıoğlu, Tekin O. (2002). *Sanatta Eğitim: Görmek, Öğrenmek, Yaratmak*. Ankara: Pegem A yayıncılık.
- Korana, Olcay. (2010). *Türkiye'deki Sanat Eğitiminin Bir Yansıması Olarak 1977-2009 Yılları Arasında Gerçekleşen Sempozyum ve Kongrelerin Tespiti, Tarihsel Koşulları İçerisinde Türkiye'deki Sanat Eğitiminin Gelişimi*. Yüksek Lisans Tezi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı Resim-İş Eğitimi Bilim Dalı, Çanakkale.
- Mamur, Elif. (2002). *MEB'in Yürürlükteki Sanat (Resim-iş) Öğretimi Programı ile Kaynaştırılmış Sanat Öğretimi Programı'nın İlköğretim Çocuğunun Yaratıcılığına Etkisi*. Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Güzel Grafik Ana Sanat Dalı, Bolu.
- MEB (Milli Eğitim Bakanlığı). (2006). *Görsel Sanatlar Dersi Öğretim Programı (1-8. sınıflar)*. Ankara: Milli Eğitim Basımevi.
- MEB (Milli Eğitim Bakanlığı). (2013). *İlkokul ve Ortaokul Görsel Sanatlar Dersi Öğretim Programı (1 - 8. sınıflar)*. Ankara: Milli Eğitim Basımevi.
- Mercin, Levent ve Alakuş, Ali O. (2007). Birey ve Toplum için Sanat Eğitiminin Gerekliliği. *D.Ü. Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9, 14-20.
- Mercin, Levent. (2009). *Sanat Nedir*. (Ed.) Osman Alakuş, Levent Mercin). Sanat Eğitimi ve Görsel Sanatlar Öğretimi (Birinci Baskı), Ankara: Pegem Akademi.
- Metan, Ebru A. (2007). *İlköğretim Okullarının Birinci Kademesinde Görevli Sınıf Öğretmenlerinin Müzeleri Görsel Sanatlar Eğitimi Dersinde Kullanmalarına Yönelik Görüşleri (Ankara ili Çankaya ilçesi örneği)*. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Resim-iş Öğretmenliği Ana Bilim Dalı, Ankara.
- Oğuz, Ayşegül. (2009). *1992 Yılı Resim-iş Dersi Öğretim Programı İle 2006 Yılı Görsel Sanatlar Dersi Öğretim Programının Karşılaştırılması*. Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İlköğretim Bölümü, Ankara.
- Özsoy, Vedat. (2003). *Görsel Sanatlar Eğitimi- Resim-iş Eğitiminin Tarihsel ve Düşünsel Temelleri*. Ankara: Gündüz Eğitim ve Yayıncılık.
- Özsoy, Vedat ve Ayaydın, Abdullah. (2015). *Görsel Tasarım Öge ve İlkeleri*. Ankara: Pegem Akademi.

- Öztürk,Ertürk. (2001). Yaratıcılık ve Eğitim, *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1,158-164.
- Punch, Keith F. (2005). *Sosyal Araştırmalara Giriş*, (Çevirenler: Dursun Bayrak, H. Bader Arslan, Zeynep Akyüz). Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Sartwell, Crispin. (2000). *Yaşama Sanatı* (Birinci Basım). İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- San, İnci. (1985). *Sanat ve Eğitim*. Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları.
- San, İnci. (2003). *Sanat Eğitim Kuramları*. Ankara: Ütopya Yayınevi.
- San, İnci. (2010). *Sanat Eğitimi Kuramları* (3.baskı). Ankara: Ütopya Yayınları.
- Şırlakoğlu, Altınay. (2004). *Kültürel Yaşam ve Sanata Etkileri Bakımından Sanat Eğitimi ve Sanat Eğitimi Programlarının Önemi*. Yüksek Lisans Tezi, Eskişehir Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Güzel Sanatlar Eğitimi Ana Bilim Dalı, Eskişehir.
- Türe, Nazmiye. (2007). *Eğitimde ve Öğretimde Bir Araç Olarak Görsel Sanatlar Eğitiminin Öğrencilere Sağladığı Katkılar*. Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Güzel Sanatlar Eğitimi Ana Bilim Dalı Resim-İş Öğretmenliği Bilim Dalı, Konya.
- Uçan, Ali. (2002, 08-10 Mayıs). *Türkiye’de Çağdaş Sanat Eğitiminde Öğretmen Yetiştirme Süreci ve Başlıca Yapılanmalar*. Sanat Eğitimi Sempozyumu, Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Resim-İş Eğitimi Anabilim Dalı, Ankara.
- Uçan, Ali. (2004). *Türkiye’de Başlangıcından Günümüze Müzik Öğretmeni Yetiştirmeye Genel Bir Bakış*. 1924-2004 Musiki Muallim Mektebi’nden Günümüze Müzik Öğretmeni Yetiştirme Sempozyumu Bildirisi, 35- 39. Isparta: SDÜ Basımevi.
- Uysal, Arzu. (2007). Araştırmacı Sanat Eleştirisi Yöntemine Göre Maxbeckmann’ın “Gece” Adlı Eserinin Analizi, *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 5(4), 701-715.
- Uysal, Arzu. (2011, 27 - 28 - 29 Nisan). Gelişen Teknolojiler Odağında Değişen-Dönüşen Sanat-Sanat Eğitimi Üzerine Bir Değerlendirme, *1.Sanat ve Tasarım Eğitimi Sempozyumu Bildiri Kitabı, Başkent Üniversitesi, Güzel Sanatlar Tasarım ve Mimarlık Fakültesi*. Deniz Bank Basım-Yayım,647.

- Ümit Davaslıgil. (2004) Erken Çocuklukta Üstün Zekâlı Çocuklara Uygulanacak Farklılaştırılmış Eğitim Programı.(Ed.) Şirin M., Kulaksızoğlu A., Bilgili A., *Üstün Yetenekli Çocuklar Seçilmiş Makaleler Kitabı*, İstanbul: Çocuk Vakfı Yayınları, 289-300.
- Ünver, Enver. (2002). *Sanat Eğitimi*. Ankara: Nobel Yayınları.
- Yeşilyurt, Lütfiye E. (2009). *İlköğretim Okullarındaki İkinci Kademe Görsel Sanatlar Dersi Programının İşlenişinde Karşılaşılan Temel Sorunlar*. Yüksek Lisans Tezi, Onsekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çanakkale.
- Yıldırım, Ali. (1996). Disiplinler arası Öğretim Kavramı ve Programlar Açısından Doğurduğu Sonuçlar. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12, 89–94.
- Yıldırım, Ali ve Şimşek Hasan. (2000). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. (2.Baskı), Ankara: Seçkin Yayınları.
- Yılmaz, Mehmet. (2009). *Sanatın Felsefesi Felsefenin Sanatı, Sanat Nedir* (2.baskı).Ankara: Ütopya Yayınevi.
- Yılmaz, Meliha. (2007). *Görsel Sanatlar Eğitiminde Uygulamalar* (2. Baskı). Ankara: Gündüz Eğitim ve Yayıncılık.
- Yolcu, Enver. (2007). *Sanat Eğitimi Kuramlar ve Yöntemleri*. Ankara: Nobel Yayınları.
- Yükselgün, Öykü. (2010). *İlköğretim Görsel Sanatlar Dersi Öğretim Programındaki "Görsel Sanat Kültürü Öğrenme Alanının Uygulanmasına İlişkin Sınıf Öğretmenlerinin Görüşleri*. Yüksek Lisans Tezi, Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.

EKLER

EK-1:İlkokul ve Ortaokul Görsel Sanatlar Dersi (1-8. Sınıflar) Öğretim Programı

EK-2: Öğretmen Görüşme Formu Kişisel bilgiler

EK-3: Öğretmen Görüşme Formu

EK-4: Öğretmen Görüşme Kodları

EK-1 İLKOKUL VE ORTAOKUL GÖRSEL SANATLAR DERSİ (1-8. Sınıflar) ÖĞRETİM PROGRAMI

GÖRSEL SANATLAR DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN GENEL AMAÇLARI

Öğretim Programı, 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu'nun 2. maddesinde ifade edilen Türk Millî Eğitiminin Genel Amaçları ile Türk Millî Eğitiminin Temel İlkeleri esas alınarak hazırlanmıştır.

Görsel sanatlar kavramı, bazen bir amaca yönelik olarak bazen de estetik kaygılar ile sanatsal düzenleme eleman ve tasarım ilkelerini dikkate alıp, hayal gücü, düşünce, yaratıcılık ve becerinin birleşmesi sonucu ortaya çıkan eserleri ifade eder. Bu eserler mimari yapı, resim, seramik, heykel, tekstil tasarımı, fotoğraf gibi sanat eserleridir.

Görsel sanatlar, bireyin yaşamında ve çevresindeki gereksinimlerindedir. Çünkü o, bireyin yaşadığı toplumda etrafında olup bitenlere karşı kendini farklı biçimlerde ifade edebildiği etkili araçlardan biridir. Görsel sanatlar, insan bilincini yeniden düzenleyebilecek kazanımları sağlayan ve bu sayede duygusal gelişime katkıda bulunarak duyu birliği oluşturan; onun yaratıcılık ve üretkenlik yönünü açığa çıkartarak sanatsal gelişimini teşvik eden; farklı fikirler, ülkeler ve kültürlerle iletişim kurarak onlara saygı duymayı öğreten ve empati gibi değerleri kazandırarak toplumlar arasında köprü vazifesi gören; kültürel mirasa değer vermenin önemini kavratan; estetik değer yargılarının gelişimine katkı yapan; bireylerin görsel okuryazarlığı kazanması, eleştirel düşünmesi ve problem çözmesi için eğitsel süreci organize eden bir alandır. Ayrıca görsel sanatlar, insanlık tarihinin geçmişini bize aktarmakla birlikte kim olduğumuzu, tarihimizi, kültürümüzü ve dünyadaki yerimizi anlamamıza yardımcı olmaktadır. Bireyin görsel sanatlar eğitimi alması onun sadece bir sanatçı veya çok üstün yeteneklere sahip olmasını gerektirmez.

Görsel sanatlar eğitimi bireyin kişisel yaşantısına katacağı olumlu edinimler, küresel anlamda ilişki içerisinde olduğumuz insanlar ve toplumlar açısından avantajlar sağladığından her düzeydeki yaş grubundan bireyler için bir

gereksinimdir. Bu gereksinimler ışığında hazırlanan öğretim programının temel hedefleri;

- Görsel okuryazarlık, algı ve estetik bilincine sahip,
- Görsel sanatlar alanındaki temel kavram ve uygulamalar konusunda bilgi, beceri ve anlayışa sahip,
- Görsel sanatlar ile ilgili tartışmalara etkin olarak katılan ve bu tartışmaları değerlendiren,
- Görsel sanatların doğası ve kökenini inceleyen, değerini sorgulayan,
- Güncel kültür-sanat nesnelere bilinçli olarak izleyen,
- Görsel sanatlara ait kültürel mirasın değerini anlayan ve onları koruyan,
- Görsel sanat çalışmalarında bilgi, malzeme, beceri, teknik ile teknolojiyi etkin ve güvenli bir şekilde kullanarak düşüncelerini ifade eden,
- Görsel sanatları diğer disiplinlerle ilişkilendiren,
- Sanat alanında etik davranış gösteren,
- Sanat alanıyla ilgili meslekleri tanıyan,
- Çevresini inceleyen, ondan esinlenen ve onu gelecek nesillere aktaran,
- Görsel sanatları öğrenmeye ve uygulamaya istekli bireyler yetiştirmektir.

Programda; görsel sanatların doğasında var olan kavramlar bilgisinin elde edilmesini, sanatçının ve sanat eserinin değerinin anlaşılmasını, yetenekli öğrencilerin keşfini, sanat eseri üzerinde tartışma yapılmasını, görsel sanatlara ait kültürel mirasın incelenmesini, onların değerinin fark edilmesini ve koruma bilinci kazandırılmasını, estetik değer yargılarının geliştirilmesini, teknik ve becerinin bir araya getirilerek duygu ve düşüncelerin biçimlendirilmesini sağlayacak kazanımlara yer verilmiştir. Bu kazanımlarda ilkökul seviyesinde sanata dair bilgi ve uygulama çalışmaları genel olarak verilmiş, ortaokul seviyesinde ise öğrencilerin önceden edindikleri bilgi ve beceriler de dikkate alınarak; analiz yapabilen, yorumlayabilen ve değerlendirebilen bir yaklaşım göstermeleri ve özgün çalışmalar oluşturabilmeleri amaçlanmıştır.

Ayrıca, görsel sanatlar dersi programının 1-4. sınıflarında genel olarak duygu ve düşüncelerin sanat yoluyla nasıl ifade edilebildiği, sanatın değerli olduğu, sanat

eserlerinin süreç içerisindeki değişimi ve yapıldıkları yerlerin tanınması; Türk kültüründen ve farklı kültürlerden esinlenilerek yeni fikirler oluşturulması, bu fikirlerin uygulamaya yansıtılırken sanat malzemelerinin ve tekniklerinin kullanılması; oyun ve sorgulama yoluyla öğrenmenin gerçekleşmesi, yerel sanat ürünleri üzerindeki motiflerin incelenmesi, sanata karşı duyarlı olunması ve geçmiş dönemlerde yapılmış sanat eserlerinin günümüz sanatına etkisi üzerine yoğunlaşmıştır.

Görsel Sanatlar dersi programının 5-8. sınıflarında genel olarak edinilen bilgilerin özümsemesi ve sanat eserlerinin daha anlamlı değerlendirilmesi, sanat çalışması oluşturmada ve sanatı takdir etmede kişisel değer ve fikirlerin iletimi; sanatçıların formları, materyalleri ve sembolleri eserlerinde nasıl kullandıklarının analiz edilmesi ve değerlendirilmesi; yaratıcı sürecin araştırılması, analizi ve keşfi, sanat elemanları ve tasarım ilkeleri doğrultusunda geleneksel ve çağdaş sanat materyallerinin kullanılarak tasarım yapılması, görsel sanat dilinin geliştirilmesi, sanatın anlamının ve değerinin araştırılması; görsel sanat çalışması oluşturulurken farklı tekniklerin bir arada kullanılması üzerine odaklanılmıştır.

PROGRAMIN ÖĞRENME ALANLARI

Program üç temel öğrenme alanı üzerine odaklanmıştır:

1. Görsel İletişim ve Biçimlendirme
2. Kültürel Miras
3. Sanat Eleştirisi ve Estetik

1. Görsel İletişim ve Biçimlendirme

Bu alanda öğrencilerin;

- Hayallerini, duygularını ve düşüncelerini biçimlendirerek görsel iletişim kurmaları,
- Biçimlendirmede görsel iletişimin sağlanması için sanatın dilini kullanmaları yanında onu destekleyen yazılı ve sözlü ifadeler oluşturmaları,

- Görsel sanat çalışmalarında sanat elemanları (renk, çizgi, biçim, form, doku, mekân/uzam) ve tasarım ilkelerini (ritim, denge, oran-orantı, vurgu, birlik, çeşitlilik, hareket, zıtlık) kullanmaları,
- Sanat eserlerinin anlamını ve değerini kavraraken kendisinin ve akranlarının oluşturduğu görsel sanat çalışmalarına saygı duymayı öğrenmeleri,
- Görsel sanat çalışmalarını oluştururken öğretim materyallerini (sanat eseri, tıpkıbasım, sanat kitapları vb.), araç-gereçleri (fırça-boya, makas-kâğıt vb.) kullanabilmeleri ve teknik uygulamaları gerçekleştirmeleri,
- Dersle ilgili materyal, malzeme ve gereçlerini gereksiz yere harcamadan aile ekonomisini düşünerek kullanmaları,
- Yeteneklerini açığa çıkartabilecek biçimlendirme çalışmalarını yapmaları,
- Görsel sanat çalışmalarını oluştururken telif hakları gibi konulara ilişkin etik davranışlar göstermeleri ve gerekli güvenlik tedbirlerini dikkate almaları amaçlanmıştır.

2. Kültürel Miras

Bu alanda öğrencilerin:

- Tarihî süreç içerisinde Türk kültürü başta olmak üzere farklı toplum ve kültürlerde ortaya konulan sanat eserlerini ve sanatçıları incelemeleri,
- Sanat ile kültürün birbirini şekillendirdiğini ve yansıttığını kavramaları,
- Müze, ören yerleri, tarihî mekânlar, sanat galerisi, sanatçı atölyeleri ve bunun gibi yerlerdeki kültür-sanat eserlerini incelemeleri,
- Sanatın farklı duygu, düşünce ve inanışları iletmede bir araç olduğunu anlamaları,
- Görsel sanatların geçmiş ile gelecek arasında köprü vazifesi gören araçlardan biri olduğunu kavramaları,
- Müzeler ile görsel sanatları ilişkilendirmeleri,
- Görsel sanatların tarihsel sürecini incelemeleri,
- Kültür-sanat örneklerini incelemeleri, analiz etmeleri ve yorumlamaları amaçlanmıştır.
- Sanat Eleştirisi ve Estetik bu alanda öğrencilerin:

- Sanat eserlerini basitten karmaşığa doğru eser eleştirisi yöntemine (tanımlama, çözümlene, yorumlama ve yargı) göre incelemeleri,
- Görsel sanatlar alanıyla ilgili kavramları ve sanat eserlerinin oluşturulma süreci hakkında öğrendiği bilgileri sanat eseri analizinde kullanmaları,
- Sanat eserinin duygu ve düşünceleri ifade etmedeki gücünü, iletişim kurma kapasitesini analiz etmeleri ve yargıya varmaları,
- Sanat eserini algılamada ön bilgi ve deneyimlerin ne kadar etkili olduğunu kavramaları,
- Sanat eserlerini incelediğinde sanatın anlamı ve değeri konusunda bir yargıya varmaları,
- Sanat eserinin ekonomik değerinin olduğunu fark etmeleri,
- Görsel sanatlarla ilgili tartışmalarda ortaya konulan görüşlerin, sanat eserine yönelik düşüncelerin ve tercihlerin farklı olabileceğini görmeleri,
- Görsel sanat alanındaki etik kuralları bilmeleri amaçlanmıştır.

PROGRAMIN ÖĞRENME-ÖĞRETME YAKLAŞIMI

Öğrenme; her öğrencinin önceden edindiği bilgi, beceri, tutum ve bireysel öğrenme stratejisine dayalı olarak gerçekleşen bir olgu olduğu gibi onun sosyal çevresine, öğrenme amaçlı organize edilen etkinliklere, öğrenme ortamının özelliklerine ve gerçekleştiği kültüre bağlı ve öğrencinin de yükümlülüklerinin olduğu karşılıklı etkileşim sürecidir. Bu noktadan hareketle Görsel Sanatlar Dersi Öğretim Programı'nda öğrenme, öğrencinin öğrenmeye aktif olarak katıldığı, mevcut bilgi ve beceri yapısının öğrenmede önemli rol oynadığı; sorgulama ve araştırmanın temel alındığı; birincil kaynaklardan olan müze, sanat galerisi, ören yerleri vb. ortamlarda inceleme, gözlem ve uygulama yapıldığı; disiplinler arası ilişkilendirme yapma, oyunlaştırma, eleştirel düşünme, iş birliğine bağlı olarak gruplarla birlikte veya bireysel uygulama çalışması yapmanın esas olduğu; öğretmen ve çevre ile etkileşim içinde gerçekleşen; öğrencinin sosyal gelişimini destekleyecek şekilde kazanılan bilgi, beceri ve deneyimlerin kullanılabilirdiği bir süreci ifade etmektedir.

Bu programın başarısı, öğrencilerin yaş ve yeteneklerinin dikkate alındığı, kapasitesini en üst düzeyde kullanabildiği ve öğrenme için gerekli materyal, malzeme ve gereçleri amacına uygun ve etkili olarak seçebildiği; bireysel olduğu kadar iş birliğine dayalı çalışabildiği ve uygun öğrenme ortamlarının hazırlandığı bir sürece bağlıdır. Bu yüzden öğretmenin, öğrencilerin bilgi ve beceri düzeyi ile beklentilerini dikkate alarak bireysel ihtiyaçlarının ve öğrenme stillerinin birbirlerinden farklı olduğu gerçeğinden yola çıkarak öğretim yaklaşımlarını çeşitlendirmesi gerekmektedir.

Özel ihtiyaçları olan öğrenciler için özellikleri, eğitim performansları ve ihtiyaçları doğrultusunda Görsel Sanatlar Dersi Öğretim Programı temel alınarak “Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı (BEP)” hazırlanmalı ve uygulanmalıdır. BEP’te yer alan kazanımların belirlenmesinde, öğrenme-öğretme uygulamalarının yapılmasında ve başarının değerlendirilmesinde öğrencilerin akademik, zihinsel, sosyal, bedensel özellikleri ile bireysel farklılıkları dikkate alınmalıdır.

Öğrencilerin özel ihtiyaçları olduğu durumlarda, ders uygulamalarında gerekli düzenlemeler yapılmalıdır. Özel ihtiyaçlar; öğrenme güçlüğü yaşama, sağlık sorunu ve engelli olma durumlarına bağlı olabileceği gibi üstün yetenekli olma, öğrenme hedeflerine önceden ulaşmış olma gibi gerekçelerden de kaynaklanabilir.

PROGRAMIN ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME YAKLAŞIMI

Görsel Sanatlar Dersi Öğretim Programı’nın amacına ulaşabilmesi için ölçme ve değerlendirme süreci oldukça önemlidir. İçinde dönüt vermeyi barındıran ölçme, öğrenmenin bir parçasıdır. Ölçme ve değerlendirme; öğrencinin öğrenme sürecinin neresinde olduğunu belirlemek, ne bildiği, ne kadar anladığı ve duygu, düşünce, beceri ile deneyimlerini çalışmalarına nasıl yansıtabildiği konularında fikir sahibi olabilmektir.

Görsel sanatlar dersinde ölçme ve değerlendirme süreci, öğrenci merkezli ele alınır. Ölçme ve değerlendirme, öğretim sürecinin tamamını içerdiği gibi sürekli ve çok yönlü de olabilir. Görsel sanatlar dersinde ölçme ve değerlendirme, süreç ve görsel sanat çalışması odaklı olduğundan ilk dersten son derse kadar düzenli olarak

gerçekleştirilir. Öğrencilerin hazırbulunuşluk düzeyi, gelişim süreci, edindiği kazanımların birbirinden farklı olabileceği göz önünde bulundurulduğunda süreç ve sonuçtaki düzeylerinin farklılık gösterebileceği dikkate alınmalıdır. Bu nedenle ölçme ve değerlendirme sürecinde her öğrenci kendi başlangıç ve gelişim düzeylerine göre değerlendirilmelidir.

Ölçme ve değerlendirmede çeşitli ölçme araçlarından (doğru-yanlış, kısa cevaplı, çoktan seçmeli, kontrol listesi, dereceleme tipi gözlem formları, öz ve akran değerlendirme formları, rubrikler, grup değerlendirme formları, proje değerlendirme formu, performans değerlendirme formu, sunum dosyası, eskiz defteri vb.) yararlanılır.

1. SINIF GÖRSEL SANATLAR DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI

Birinci sınıfta öğrencilerin, duygu ve düşüncelerin görsel sanatlar yoluyla nasıl ifade edilebildiğini öğrenmeleri üzerinde durulur. Öğrencilere yaptıkları görsel sanat çalışmasının değerli olduğu fark ettirilir. Öğrencilerin çalışmalarını ortaya koyarken hikâyelerden, oyunlardan, olaylardan ve yaratıcı üretim araçlarından yararlanmaları sağlanır. Ayrıca insanların sanat eserlerini farklı algılayabilecekleri konusuna vurgu yapılır.

1.1. Görsel İletişim ve Biçimlendirme

1.1.1. Görsel sanat çalışmalarını oluştururken uygulama basamaklarını bilir.

Görsel sanat çalışması oluşturma süreci; duygu, düşünce, gözlem, malzemenin belirlenmesi ve biçimlendirme basamaklarını içerir.

1.1.2. Görsel sanat çalışmalarında farklı materyal, malzeme, gereç ve teknikleri kullanır.

1.1.3. Duygu ve düşüncelerini görsel sanat çalışmasına yansıtır.

1.1.4. Görsel sanat çalışmalarını temalardan, konulardan, fikirlerden, şiirlerden, hikâyelerden esinlenerek oluşturur.

1.1.5. İki boyutlu yüzey üzerinde biçimleri düzenler.

Kare, daire, üçgen vb. biçimler oluşturularak, renkli fon kartonu üzerinde düzenlenmesi sağlanır.

1.1.6. Görsel sanat çalışmasında figür mekân ilişkisini bilir.

Öğrencilerin mekân içerisinde rol aldığı bir oyun tasarlanır. Oyun anındaki mekân içerisinde yer alan nesnelere ile kendileri arasındaki yakınlık, uzaklık, büyüklük ve küçüklük ilişkileri belirtilir.

1.1.7. Görsel sanat çalışmasında büyük-küçük ilişkilerini kullanır.

1.1.8. Çevresindeki objeleri ve figürleri gözlemleyerek çizimlerini yapar.

1.1.9. Üç boyutlu çalışma oluşturur.

Bu çalışmalar oluşturulurken kesme, yapıştırma, elle şekillendirme gibi teknikler kullanılarak origami vb. çalışmalar oluşturulabilir.

1.1.10. Görsel sanat çalışmasını oluştururken sanat elemanlarını ve tasarım ilkelerini kullanır.

Renk: Ana renkler

Çizgi: Zikzak, nokta, dalgalı, spiral

Biçim/Şekil: Geometrik, organik .

1.2. Kültürel Miras

1.2.1. Sanatın, kültürün bir parçası olduğunu fark eder.

1.2.2. Müze, sanat galerisi, sanatçı atölyesi, öğrenme yeri vb. ile ilgili izlenimlerini söyler.

1.3. Sanat Eleştirisi ve Estetik

1.3.1. Yapay objelerle doğal objeleri ayırt eder.

Sanat eserleri de dâhil olmak üzere çevresindeki yapay (insan yapımı) ve doğal nesnelere tanımları sağlanır. Nesnelere incelendikten sonra, bu nesnelere üzerindeki sanatın renk, çizgi ve biçim/şekil gibi elemanları gösterilir.

1.3.2. Sanat eserinin biçimsel özelliklerini söyler.

Sanat eseri öğrencinin yaş ve düzeyine göre seçilir; renk, çizgi, biçim/şekil açısından incelenir.

1.3.3. Sanat eserleri arasındaki farklılıkları belirtir.

Seçilen iki sanat eseri arasındaki farklılıklar üzerinde durulur. Sınıfa bir heykel ve yağlı boya tablo getirilir veya görselleri gösterilir. Öğrencilere gördükleri bu iki eser arasında farklılıkların ne olduğunu söylemeleri istenir. Öğretmen öğrencilerin söylediklerini tahtaya yazar. Tahtaya yazılan görüşlere ilişkin fikirlerini sorar. Öğretmen daha sonra iki sanat eseri arasındaki farkın ne olduğunu açıklar.

2. SINIF GÖRSEL SANATLAR DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI

Öğrencilerin ikinci sınıf görsel sanatlar dersinde deneyimlerinden, okul ile yakın çevresinden, Türk kültüründen ve farklı kültürlerden esinlenerek yeni fikirler oluşturmaları üzerinde durulur. Bu fikirlerini uygulamaya yansıtırken sanat malzemelerini ve tekniklerini kullanmaları sağlanır.

2.1. Görsel İletişim ve Biçimlendirme

2.1.1. Görsel sanat çalışmasını oluştururken karşılaştığı sorunlara çeşitli çözüm yolları arar.

Belirlenen konuyu nasıl ifade edeceği, mekânı nasıl oluşturacağı, hangi renkleri, çizgiyi, biçimi/şekli, formu kullanacağı sorgulattırılır.

2.1.2. Görsel sanat çalışmasında hayallerini betimler. Hayal kurmanın ne olduğu örneklendirilerek öğrencilere bununla ilgili çalışma yaptırılır.

2.1.3. Görsel sanat çalışmasını oluştururken farklı yazılı kaynak, kavram ve temalardan esinlenir.

2.1.4. Görsel sanat çalışmalarında ön ve arka planı kullanır.

2.1.5. Görsel sanat çalışmalarında ölçü ve oran-orantıya göre objeleri yerleştirir.

2.1.6. Görsel sanat çalışmalarını oluşturmak için gözleme dayalı çizimler yapar.

2.1.7. Günlük yaşamından esinlenerek görsel sanat çalışmasını oluşturur.

2.1.8. Farklı materyalleri kullanarak üç boyutlu çalışmalar yapar.

Bu çalışmalar oluşturulurken elle şekillendirme tekniği kullanılabilir. Bu kapsamda basit şekilde hayvan, meyve ve mutfak eşyaları gibi şekillendirmeler yapılabilir.

2.1.9. Görsel sanat çalışmasını oluştururken sanat elemanlarını ve tasarım ilkelerini kullanır.

Renk: Ara renkler

Form: Üç boyut (küp, silindir, piramit, koni, küre)

Çizgi: Dikey, yatay, diyagonal

Biçim/Şekil: İki boyutlu geometrik ve organik.

2.2. Kültürel Miras

2.2.1. Farklı kültürlerle ait motifleri belirler. Özellikle sembolik anlamlar taşıyan motifler seçilir.

2.2.2. Türk kültürüne ait mimari elemanları tanır.

Cumba, kerpiç, dikdörtgen pencere, avlu, çatı, tavan, kapı gibi mimari elemanlar gösterilir.

2.2.3. Diğer kültürlerle ait mimari elemanları tanır.

Geleneksel Japon evleri, Eskimo evleri, vb. yaşam mekânları örnek gösterilir.

2.2.4. Müze, sanat galerisi, sanatçı atölyesi, ören yeri vb. mekânların önemini bilir.

2.2.5. El sanatlarını tanır.

2.3. Sanat Eleştirisi ve Estetik

2.3.1. Sanat eserinin konusunu fark eder.

Öğretmen öğrencilerine farklı konuları içeren eser örneklerini gösterir. Eserlerde ne gördükleri sorulur. Bunlar bir konuya göre sınıflandırıldığında portre, natüremort ve peyzajın hangileri olabileceği sorulur. Öğrencilerden gelen yanıtlar tahtaya yazılır. Öğretmen içeriklerine göre sadece insan başının yer aldığı eserlere portre; meyve, kâse, sürahi, kumaş vb. nesnelerin birlikte

kullanıldığı eserlere natürmort; doğa ve manzara görsellerini içeren eserlere de peyzaj konulu eserler denildiğini belirtir.

2.3.2. Kendisinin ve akranlarının çalışmalarındaki fikirleri ve duyguları yorumlar.

Öğrencilerden görsel sanat çalışmalarında neyi yansıtmak istediklerini söylemeleri ve sınıf arkadaşlarının çalışmalarında neyi yansıttıkları hakkında fikir yürütmeleri istenebilir.

3. SINIF GÖRSEL SANATLAR DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI

Öğrencilerin üçüncü sınıf görsel sanatlar dersinde sorgulama yoluyla öğrenmeleri üzerine yoğunlaşılır. Öğrencilerin görsel sanat çalışmasını oluşturma sürecinde fikir üretmeleri, uygulama ve değerlendirme yapmaları sağlanır. Öğrencilerin farklı kültürlerdeki sanat ile mimari örneklerini incelemeleri üzerinde durulur.

3.1. Görsel İletişim ve Biçimlendirme

3.1.1. Görsel sanat çalışmasını oluştururken uygulama basamaklarını kullanır.

Beyin fırtınası ile başlayan, tasarlama ve görsel sanat çalışmasını oluşturmaya kadar devam eden sürecin bilinmesi ve uygulanması sağlanır.

3.1.2. Görsel sanat çalışmasını oluştururken ifadeci yaklaşım kullanır.

Öğrencilerin karne sevinci, spor etkinliklerinden duyduğu heyecanı vb. duyguları çalışmalarına yansıtılmaları istenebilir.

3.1.3. Görsel sanat çalışmasını yaparken güncel kaynaklardan esinlenerek fikirler geliştirir.

Sözlü, yazılı ve görsel kaynaklar incelenir.

3.1.4. Gözleme dayalı çizimlerinde geometrik ve organik biçimleri kullanır.

Gözleme dayalı çizimlerde çiçek, yaprak, deniz kabuğu vb. nesnelere geometrik ve organik biçimleri kullanılır.

3.1.5. İki boyutlu çalışmasında ön, orta, arka planı tanımlayarak kullanır.

3.1.6. Ekleme ve çıkarma yoluyla farklı malzemeleri kullanarak üç boyutlu çalışmalar yapar.

Ahşap, metal, kumaş, atık vb. malzemeler kullanılarak üç boyutlu çalışma yapılması sağlanır.

3.1.7. Görsel sanat çalışmalarını oluştururken sanat elemanlarını ve tasarım ilkelerini kullanır.

Renk: Sıcak, soğuk

Mekân: Pozitif-negatif

Denge: Simetrik, asimetrik, merkezî

Kontrast: Koyu-açık ve zıt renkler gibi.

3.2. Kültürel Miras

3.2.1. Sanat eserleri ile el sanatlarının farklı kültürleri ve dönemleri nasıl yansıttığını tartışır.

3.2.2. Kendi kültürüne ve diğer kültürlere ait sanat eserlerini karşılaştırır.

Müze, sanat galerisi, sanatçı atölyesi, ören yeri vb. yerlere planlı ziyaretler yapılır. Bu imkânların bulunmadığı yerlerde tıpkıbasımlardan, belgesellerden, vb. materyallerden yararlanır.

3.2.3. Sanat eserlerinin form ve fonksiyonu arasındaki ilişkiyi inceler.

3.3. Sanat Eleştirisi ve Estetik

3.3.1. Yerel kültüre ait motifleri fark eder.

Mimari, resim, halı, kilim, takı, çini vb. eserler üzerindeki sembolik anlamlar taşıyan motifler üzerinde durulur. Osman Hamdi Bey, Nuri İyem, Malik Aksel, Mustafa Pilevneli, Nuri Abaç, Erol Akyavaş, Bedri Rahmi Eyüboğlu, Turgut Zaim gibi sanatçıların eserleri; Sivas Divriği Ulu Camii ve Şifahanesi, Erzurum Çifte Minareli Medrese, Dolmabahçe Sarayı gibi yapıların kapılarındaki motifler; Türk süsleme sanatlarında yer alan lale, karanfil, hayat ağacı gibi motifler gösterilir.

3.3.2. Portre, peyzaj, natürmort ve betimsel sanat eseri örneklerini inceler.

Portre, peyzaj, natürmort ve betimsel sanat eserlerine örnek olarak Osman Hamdi Bey'in Portreleri, Nazmi Ziya'nın Peyzajları, Mahmut Cüda ve Feyhaman Duran'ın Natürmortları, Sami Yetik'in Kurtuluş Savaşı'nı konu edinen eserleri verilebilir.

3.3.3. Sanat eserinde kullanılan sanat elemanlarını ve tasarım ilkelerini gösterir.

Bu seviyeye kadar öğrenilen sanat elemanlarının ve tasarım ilkelerinin eser üzerinde gösterilmesi ve söylenmesi sağlanır.

3.3.4. İncelediği sanat eseri hakkındaki yargısını ifade eder.

Burada tanımlama, çözümlleme, yorumlama ve yargı aşaması üzerinde durulur.

Tanımlama: Eserde neler görüyorsunuz? Eserde hangi malzemeler kullanılmıştır? Bu hangi sanat formu dur? Hangi renkleri görüyorsunuz?

Çözümleme: Renkler nasıl düzenlenmiştir? Eserde sıcak renkleri mi soğuk renkleri mi hâkim? Eserde hangi çizgiler kullanılmıştır? (düz, eğri, kırık, zikzak, hepsi). Eserde denge nasıl oluşturulmuştur? Eserde mekân nasıl oluşturulmuştur? (düz, üst üste; derin vb).

Yorumlama: Eser size ne hissettiriyor? Eser ne gibi bir ses veriyor? Eserde ne anlatılmak isteniyor? Bu esere bir isim vermek isteseydiniz ne verirdiniz? Sanat eserinin ismi çalışmanın içeriğini yansıtıyor mu?

Yargı: Bu eser değerli midir? Niçin? Bu eseri odana asmak ister misin? Niçin? Bu eser ile tıpkıbasımı arasındaki fark nedir?

3.3.5. Sanat eseri ve sanat değeri olmayan nesnelere arasındaki farkları ifade eder.

3.3.6. Sanat eserinin bir değere sahip olduğunu fark eder.

Bir sanat eserinin öğrenci seviyesine göre duyuşsal, ekonomik, politik, tarihî ve bunun gibi unsurlar açısından değerlendirilmesinin gerekçeleri üzerinde durulur.

3.3.7. Sanat alanındaki etik kuralları bilir.

4. SINIF GÖRSEL SANATLAR DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI

Dördüncü sınıf görsel sanatlar dersinde sanata karşı duyarlı olmayı sağlamanın yanı sıra sanat elemanları ve tasarım ilkeleri üzerinde durulur. Öğrencilerin kendi görsel sanat çalışmalarındaki düşüncelerini, bu düşüncelerini ortaya koyarken kullandığı materyalleri ve çalışmasının ana fikrini açıklamaları sağlanır. Öğrencilerin geçmiş dönemlerde yapılmış olan sanat eserlerinin günümüz kültürüne etkisini incelemeleri üzerine yoğunlaşılır.

4.1. Görsel İletişim ve Biçimlendirme

4.1.1. Görsel sanat çalışmasını oluştururken biçimlendirme basamaklarını kullanır.

4.1.2. Edindiği bilgi ve tecrübelerini görsel sanat çalışmasında gösterir.

4.1.3. Görsel sanat çalışmasını oluştururken hayal gücünü kullanır.

4.1.4. Deneyimlerini farklı fikirler, sanat formları ve kültürel temalarla ilişkilendirerek görsel sanat çalışması oluşturur.

4.1.5. Görsel sanat çalışmasında kompozisyon birliğini oluşturmak için seçimler yapar.

Görsel sanat çalışmasında sanat elemanları ve tasarım ilkelerinden uygun olanların seçilmesi sağlanır.

4.1.6. İki boyutlu yüzey üzerinde derinlik etkisi yaratır.

Oluşturulan biçimlerle derinlik etkisi sağlamak için üst üste yerleştirme, ölçüde değişiklik ve kompozisyonda yer değişikliği kullanılır.

4.1.7. Gözleme dayalı çizimlerinde kontur çizgisini ve gölgeleme tekniklerini kullanır.

Kontur, tek çizgi olarak ele alınmalıdır.

4.1.8. Farklı materyalleri kullanarak üç boyutlu çalışmalar yapar.

4.2.4. numaralı kazanımda belirtildiği gibi müzelerdeki farklı kültürlere ait eserler incelendikten sonra öğrencilerde oluşan fikirler doğrultusunda (kil vb. malzemelerle) uygulamalar yaptırılır. Ayrıca Kültürel Miras başlığı altındaki 4.1.9. numaralı kazanımda belirtilen renk ve doku elemanlarını çalışmasında gösterir.

4.1.9. Görsel sanat çalışmalarını oluştururken sanat elemanlarını ve tasarım ilkelerini kullanır.

Renk: Rengin türleri, açık, koyu, yoğun

Doku: Gerçek, yapay

Değer (valör): Bir rengin şiddeti, derecelendirme ve gölgelendirme

Çeşitlilik: Bir veya birden fazla sanat elemanının ilgi yaratmak için bir arada kullanılması.

4.2. Kültürel Miras

4.2.1. Sanatçı ve zanaatkârın rollerini tanımlar.

4.2.2. Türk kültürüne ve diğer kültürlere ait sanat eserleri ve mimari yapıların belirgin özelliklerini karşılaştırır.

4.2.3. Farklı kültürlerde yapılmış sanat eserlerinin genel özelliklerini karşılaştırır.

Türk kültürü başta olmak üzere Avrupa, Asya, Afrika vb. kültürlere ait sanat eserlerinden örnekler incelenir.

4.2.4. Müzedeki farklı kültürlere ait sanat eserlerindeki ortak özellikleri belirler.

Müze, sanat galerisi, sanatçı atölyesi, öğrenme yeri vb. yerlere planlı ziyaretler yapılır. Bu imkânların bulunmadığı yerlerde tıpkıbasımlardan, belgesellerden, vb. materyallerden yararlanır.

4.2.5. Görsel sanat alanındaki meslekleri tanıtır.

Fotoğraf sanatçısı, heykeltıraş, ressam, mimar, illüstratör, tasarımcı gibi meslekleri inceler.

5. SINIF GÖRSEL SANATLAR DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI

Beşinci sınıf görsel sanatlar dersinde öğrencilerin edindikleri bilgileri özümsemeleri ve sanat eserlerinin daha anlamlı değerlendirilmeleri üzerine yoğunlaşılır. Bu düzeyde görsel sanat çalışması oluşturmada ve sanatı takdir etmede kişisel değer ve fikirlerin iletimi üzerine vurgu yapılır. Öğrencilerin, çalışmalarında sanat elemanları ve tasarım ilkelerini kullanmaları üzerinde durulur.

5.1. Görsel İletişim ve Biçimlendirme

5.1.1. Görsel sanat çalışmasını oluştururken uygulama basamaklarını kullanır.

Beyin fırtınası ile başlayan, fikirleri sentezleme, tasarlama, eskiz yapma, detaylandırma ve görsel sanat çalışmasını oluşturmaya kadar devam eden sürecin bilinmesi ve uygulanması sağlanır.

5.1.2. Görsel sanat çalışmasında mekân olgusunu göstermek için ölçü ve oranı kullanır.

5.1.3. Görsel sanat çalışmasında hava perspektifini kullanır.

5.1.4. Gözlemlerinden yola çıkarak orantılarına uygun insan figürü çizer.

5.1.5. Görsel sanat çalışmasında farklı malzemeleri kullanır.

Okulun imkânlarına göre video, bilgisayar, fotoğraf makinesi, tablet vb. tercih edilebilir.

5.1.6. Üç boyutlu sanat malzemelerini kullanarak rölyef veya heykel oluşturur.

5.1.7. Görsel sanat çalışmalarını oluştururken sanat elemanlarını ve tasarım ilkelerini kullanır.

Renk: Öğrencinin oluşturduğu renkler, açık, koyu, ton

Form: İç bükey, dış bükey, negatif, pozitif

Doku: Yüzey süslemesi Değer (valör): Bir rengin şiddeti, derecelendirilme

Denge: Simetrik, asimetrik.

5.2. Kültürel Miras

5.2.1. Farklı kültürlerin sanatı ve sanatçıları arasındaki benzerlik ve farklılıkları açıklar.

Türk kültürü başta olmak üzere Avrupa, Asya, Afrika vb. kültürlerle ait sanatçı ve eserlerinden örnekler incelenir.

5.2.2. Geçmişte ve günümüzde yapılmış olan sanat eserleri arasındaki farklılıkları belirler.

5.2.3. Müzeler ile görsel sanatları ilişkilendirir.

Müze, müze türleri ve müzelerin kültürel mirasa katkıları üzerinde durulur.

5.2.4. Kullanılan sanat malzemeleri ile görsel sanat alanındaki meslekler arasında ilişki kurar.

Heykeltıraşın eserlerini oluşturmak için kil, metal, taş, bronz, alçı, ahşap vb. malzemeleri kullandığı örneğindeki gibi sanat alanındaki meslekler ve kullanılan malzemeler üzerinde durulur.

5.3. Sanat Eleştirisi ve Estetik

5.3.1. Doğal ve inşa edilmiş çevreyi karşılaştırır.

5.3.2. Seçilen sanat eserinin görsel özelliklerini analiz eder.

5.3.3. Seçilen sanat eserinin içeriğini yorumlar.

5.3.4. Bir sanat eserini yapıldığı dönem ve şartlara göre analiz eder.

Eseri incelenen sanatçının içinde bulunduğu çevre ve şartlar, sanat eserinin işlevi, sanatçıyı etkileyen dinsel, düşünsel, kültürel özellikler araştırılır.

5.3.5. Kendi görsel sanat çalışmasını analiz eder.

İçinde bulunduğu çevre ve şartlara göre oluşturduğu çalışmasını ifade etmesi sağlanır.

6. SINIF GÖRSEL SANATLAR DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI

Altıncı sınıf görsel sanatlar dersinde öğrencilerin sanat elemanları ve tasarım ilkelerini kullanarak duygu ve düşüncelerini çalışmalarına yansıtılmaları sağlanır. Sanatçıların formları, materyalleri ve sembolleri eserlerinde nasıl kullandıklarının analiz edilmesi ve değerlendirilmesi üzerinde durulur.

6.1. Görsel İletişim ve Biçimlendirme

6.1.1. Öğrenciler görsel sanat çalışmalarından oluşan bir sunum dosyası oluşturur.

Beyin fırtınası ile başlayan; fikirleri sentezleme, tasarlama, eskiz yapma, detaylandırma ve görsel sanat çalışmasını oluşturmaya kadar devam eden süreci yansıtan sunum dosyası hazırlanır.

6.1.2. Görsel sanat çalışmasını oluştururken farklı materyalleri ve teknikleri kullanır.

6.1.3. Görsel sanat çalışmasındaki fikirlerini ve deneyimlerini; yazılı, sözlü, ritmik, drama vb. yöntemlerle aktarır.

6.1.4. Seçilen tema ve konu doğrultusunda fikirlerini görsel sanat çalışmasına yansıtır.

Fen bilimleri dersi 6.sınıf kazanımları içerisinde yer alan hücre konusu ile görsel sanatlar dersi doku kavramı (6.1.8) ilişkilendirilir. Bu kapsamda fen bilimleri dersinde görmüş oldukları farklı hücre dokularından esinlenilerek öğrencilerin yüzeysel dokular oluşturmaları sağlanır.

6.1.5. Görsel sanat çalışmasında perspektifi kullanır.

Bu kazanımda mekânda derinlik etkisi yaratmak için çizgi perspektifi kullanılır.

6.1.6. Gözleme dayalı kısa ve uzun süreli çizimler yapar.

6.1.7. Üç boyutlu çalışmalar oluşturmak için oyma, asamblaj veya modelleme tekniklerini kullanır.

Asamblajın doğal, endüstriyel nesnelerin ya da bunların parçalarının yeni bir düzen içerisinde bir araya getirilmesi ile oluşturduğu vurgulanır.

6.1.8. Görsel sanat çalışmasında farklı el sanatları alanlarını bir arada kullanır.

Görsel sanat çalışması oluşturulurken ebru ile kaligrafi, ebru ile katı', takı ve örme vb. farklı Türk el sanatları alanları bir arada kullanılır.

6.1.9. Görsel sanat çalışmalarını oluştururken sanat elemanlarını ve tasarım ilkelerini kullanır.

6.2. Kültürel Miras

6.2.1. Bir sanatçının eserlerinde seçtiği konuyu, kullandığı materyal ve tekniği açıklar.

6.2.2. Etnografya müzelerindeki ürünler aracılığıyla el sanatları örneklerini inceler.

Etnografya müzesinin bulunmadığı yerlerde tıpkıbasımlardan, belgesellerden vb. materyallerden yararlanır.

6.2.3. Toplumda el sanatlarının rolünü fark eder.

6.2.4. Müzelerdeki eserler aracılığıyla Anadolu uygarlıklarını tanır.

6.2.5. Görsel sanatlar, tarih ve kültürün birbirlerini nasıl etkilediğini fark eder.

6.2.6. Görsel sanatlardaki meslekler arasındaki benzerlik ve farklılıkları söyler.

6.3. Sanat Eleştirisi ve Estetik

6.3.1. Sanat eserini tanımlarken, çözümlerken, yorumlarken ve yargılarken eleştirel düşünme becerilerini kullanır.

Sanat eserini inceleme, sanatçının neyi anlatmak istediğinin ve nasıl anlattığının olabildiğince detaylı açıklanmasıdır. İncelemenin sonunda "Bu eser başarılı mı? Neden başarılı?" sorularına cevap verilir.

6.3.2. Sanatçının eserinde yansıttığı duygu ve düşünceleri açıklar.

6.3.3. Görsel dilin kişisel ifadeleri aktarmadaki etkisini açıklar.

İncelenen sanat eserindeki özellikle sanat elemanları ve tasarım ilkelerinin ifadeleri aktarmadaki rolü üzerinde durulur.

6.3.4. Sanatçıların niçin sanat eseri oluşturduklarını tartışır.

6.3.5. Kişisel fikirlerin ve değer yargısının sanat eserinin değerlendirilmesindeki etkisini açıklar.

6.3.6. Sanat eserinin kişisel hisleri, duyguları ve estetik tepkiyi nasıl harekete geçirdiğini açıklar.

7. SINIF GÖRSEL SANATLAR DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI

Yedinci sınıf görsel sanatlar dersinde yaratıcı sürecin araştırılması, analizi ve keşfi üzerinde durulur. Öğrencilerin sanat elemanları ve tasarım ilkeleri doğrultusunda geleneksel ve çağdaş sanat materyallerini kullanarak tasarım yapmaları sağlanır. Öğrencilerin sanat eserlerindeki tema, konu ve sembolleri değerlendirirken sorgulama becerisini kullanarak görsel sanat dilini geliştirmeleri üzerine vurgu yapılır. Öğrenciler, sanatın anlamını ve değerini araştırmaları için teşvik edilirler.

7.1. Görsel İletişim ve Biçimlendirme

7.1.1. Görsel sanat çalışmalarını oluşturmak için araştırmaya dayalı uygulama sürecinin basamaklarını eskiz defterinde gösterir.

7.1.2. Görsel sanat çalışmasında sanat tekniklerini ustalıkla kullanır.

7.1.3. Yaşantısının herhangi bir anını hikâyeleştirerek görsel sanat çalışmasına yansıtır.

Öğrenci daha önce yaşadığı olaylardan esinlenerek hikâye oluşturur ve bunu biçimlendirir.

7.1.4. Görsel sanat çalışmasında geleneksel ve çağdaş malzemeler ile teknikleri kullanır.

Geleneksel malzemeler olarak kuru boya, suluboya, pastel boya, fırça vb.; çağdaş malzemeler olarak video, bilgisayar, fotoğraf makinesi, tablet vb. tercih edilebilir.

7.1.5. Görsel sanat çalışmasında farklı perspektif tekniklerini kullanır.

Mekânda derinlik etkisi yaratmak için çizgi ve hava (renk) perspektifi birlikte kullanılır.

7.1.6. Gözleme dayalı çizimlerinde farklı teknikleri uygular.

7.1.7. Farklı malzeme ve teknikleri kullanarak üç boyutlu çalışma yapar.

7.1.8. Görsel sanat çalışmalarını oluştururken sanat elemanlarını ve tasarım ilkelerini kullanır.

Renk: Kromatik renk ilişkileri

Kroma: Bir rengin parlaklıktan donukluğa veya ışıltılı hâlden griliğe doğru geçişi

Çizgi: Zıtlık, derecelendirme

Mekân: Boşluk, doluluk

Vurgu: Odak nokta, baskın

Oran-orantı: Gerçekçi, abartılı.

7.2. Kültürel Miras

7.2.1. Sanat eserlerindeki üslupları fark eder.

7.2.2. Sanat ve kültürün birbirini nasıl etkilediğini analiz eder.

7.2.3. Sanatçıların topluma sağladığı katkıları açıklar. Sanatçıların kültürel, sosyal, ekonomik, eğitsel vb. açılardan topluma yaptığı katkıları tartışılır.

7.2.4. Tarihî olayların sanat eserleri üzerindeki etkisini inceler.

7.3. Sanat Eleştirisi ve Estetik

7.3.1. Sanat eserinde ele alınan tema, konu ve sembolleri tanımlar.

7.3.2. Sanat eserini değerlendirmek için sanat eleştirisi yöntemini kullanır.

Burada 3. Sınıfın 3.3.3'nolu kazanımında sanat eleştirisi kısmında yer alan sorulara ek olarak aşağıdaki sorulara da yer verilir.

Tanımlama: Eserdeki ana dokuyu nasıl adlandırırsınız? (yapay mı, doğal mı?) Eserde etkin olan biçimler hangileridir? (geometrik, organik, her ikisi) Hangi gereçler kullanılmıştır? Eser hangi teknikle yapılmıştır? Sanat eserinin sanatçısının ismi nedir? Bu ne tür bir sanat eseridir? (grafik tasarım, seramik, heykel, resim, baskı resim vb) Bu eser ne zaman yapılmıştır? Bu sanat eserinin yapıldığı tarihsel dönemde yer alan bazı önemli olayları sıralayınız.

Çözümleme: Işık ve renk değerleri nasıl oluşturulmuş? Eser nereden bakılarak yapılmıştır? Eserde size en yakın ve en uzak şey nedir? Neden öyle

görüyorsunuz? Eserde biçimler nasıl düzenlenmiş? Eserde değer (valör) nasıl kullanılmış? (açık, koyu, orta ya da yüksek kontrast). Eserde görülen nesnelere ya da figürler gerçek büyüklüğünde mi yapılmış? Eser heykel ise hafif mi, yoksa ağır mı görünüyor?

Yorumlama: Eserin ana teması nedir? Sanatçı bu sanat eserini neden yapmış olabilir? Sanat eserinde farklı anlamlar taşıyan semboller var mıdır? Varsa nelerdir? Eser size göre hangi nesneye benzeyen bir koku hissi veriyor? Eser size göre hangi nesneye benzeyen bir tad veriyor? Eser size göre hangi nesneye benzeyen bir görüntü uyandırıyor? Eserin insanlara anlatmak istediği özel bir mesajı var mıdır? Bu ne olabilir? Esere baktığınızda çizgiler, renkler ve şekiller size ne hissettiriyor?

Yargı: Bu eser güzel midir? Niçin? Bu eser sana soğuk mu geliyor? Sizce bu eser tarihi değer taşır mı? Sizce bu eserin bir işlevi var mıdır? Niçin? Bu eserden hoşlandınız mı? Niçin? Eserin başarılı olduğunu düşünüyor musunuz? Bu eser müzeye konulmaya değer bir eser mi? Bu eser evinizin hangi odası için uygun olurdu? Niçin? Bir kişi niçin bunun gibi (eleştirisi yapılan eser) bir sanat eseri yapmak ister? Eserin türüne ve öğrenci düzeyine göre gerekli görüldüğünde sorular arttırılabilir.

7.3.3. Sanatçıların eserlerini oluşturma süreçlerini karşılaştırır.

Sınıfta gruplar oluşturulup her gruba farklı sanat eserlerinin (resim, heykel, tasarım, seramik vb.) oluşturma sürecini araştırmaları istenebilir. Elde edilen bilgilerin sınıfta paylaşılması sağlanır.

7.3.4. Görsel sanat eserlerindeki sanatçının üslubunu fark eder.

7.3.5. Kişisel ve bağlamsal bilgiler temelinde sanat eserini inceler

7.3.6. Sanat eserinde sosyal ve kültürel inanışların etkisini yorumlar.

Farklı kültürdeki inanışların, sosyal çevrenin eser üzerine etkisi yorumlanır.

7.3.7. Çağdaş medyadaki imaj, yazı ve sembol gibi unsurların yönlendirici etkisini tanıtır.

7.3.8. Bilgi ve deneyimlerin sanat eserine yönelik bakış açısını nasıl etkilediğini ifade eder.

8. SINIF GÖRSEL SANATLAR DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI

Sekizinci sınıf görsel sanatlar dersinde daha önce öğrenilen bilgi, beceri ve deneyimlerin özümsemesi üzerine odaklanılır. Öğrencilerin görsel sanat çalışmalarını oluştururken farklı teknikleri bir arada kullanmaları sağlanır. Öğrencilerin sanat eseri konusundaki yargılarını geliştirebilmeleri için sanatın amacı, anlamı ve değeri üzerine sorgulama yapılmasına yoğunlaşılır.

8.1. Görsel İletişim ve Biçimlendirme

8.1.1. Görsel sanat çalışması oluşturma sürecini eskiz defterinde gösterir.

8.1.2. Görsel sanat çalışması oluşturma kaynağı olarak bir süreç dosyası geliştirir.

8.1.3. Görsel sanat çalışmasını oluşturmak için güncel sanattan yararlanır.

8.1.4. Yazı ve görsel kullanarak görsel sanat çalışması oluşturur.

8.1.5. Güncel olayları görsel sanat çalışmasına yansıtır.

Ekonomi, doğal afetler, çevre duyarlılığı, iş sağlığı güvenliği, bilimsel gelişmeler, teknolojik gelişmeler vb. konulardan yararlanılabilir.

8.1.6. Görsel sanat çalışmasında farklı perspektif tekniklerini kullanır.

Mekânda derinlik etkisi yaratmak için tek kaçışlı / iki kaçışlı perspektif ve hava perspektifi birlikte kullanılır.

8.1.7. Gözleme dayalı çizimlerinde farklı bakış açılarını gösterir.

Çizimler; kuş bakışı, balıkgözü, solucan bakışı, karşıdan bakış gibi farklı bakış açılarıyla oluşturulur.

8.1.8. Farklı teknik ve materyalleri bir arada kullanarak üç boyutlu çalışma yapar.

8.1.9. Görsel sanat çalışmalarını oluştururken sanat elemanlarını ve tasarım ilkelerini kullanır.

Renk: Zıtlık ilişkisi

Değer: Gölgeleme

Oran-orantı: Oran ilişkileri

Birlik: Uyum Çeşitlilik: Bir veya daha fazla sanat elemanının uyumlu birlikteliği.

8.2. Kültürel Miras

8.2.1. Sanat eserinin sosyal, politik ve ekonomik faktörlerden nasıl etkilendiğini tanımlar.

8.2.2. Sanatçıların toplumda üstlendiği rolleri bilir.

8.2.3. Dönem, üslup, kullanılan malzemelere göre sanat eserlerinin özelliklerini karşılaştırır.

8.2.4. Müzelerdeki eserlerin korunmasının önemini kavrar.

8.3. Sanat Eleştirisi ve Estetik

8.3.1. Sanat eserindeki görsel dili düzenlemenin ifadeleri aktarmadaki etkisini analiz eder. Sanat elemanları ve tasarım ilkeleri bağlamında sanat eserleri incelenir.

8.3.2. Bir sanat eserinin değerlendirilmesinde bilgi ve deneyimlerin etkisini fark eder.

8.3.3. Sanatla ilişkili olarak estetiğin ne olduğunu ifade eder.

8.3.4. Kendisinin ve akranlarının çalışmalarını analiz eder.

8.3.5. Sanatın tanımlamasını ifade eder. Sanatın farklı zaman dilimlerindeki tanımlarının, türlerinin ve değişiminin tartışılması sağlanır.

8.3.6. Çağdaş medyadaki imaj, yazı ve sembol gibi unsurların etkisini analiz eder.

8.3.7. Popüler kültürün günümüz görsel sanatlarına etkisini fark eder.

EK-2 ÖĞRETMEN GÖRÜŞME FORMU KİŞİSEL BİLGİLER

1. Cinsiyetiniz: a. Kadın b. Erkek

2. Yaşınız: a. 20-30 b. 31-35 c. 36-40 d. 40 ve üstü

3. Eğitim durumunuz:

a. Lisans Tamamlama

b. Eğitim Fakültesi

c. Güzel Sanatlar Fakültesi

d. Diğer (Lütfen Belirtiniz):.....

4. Mesleki deneyiminiz:

a. 1-5 yıl

b. 6-15 yıl

c. 16-20 yıl

d. 21 ve üzeri

EK-3 ÖĞRETMEN GÖRÜŞME FORMU

Sevgili meslektaşım;

Öncelikle görüşme için zaman ayırmanıza teşekkür ederim. Bu çalışmada amacım, görsel sanatlar öğretmenlerinin görsel sanatlar dersine ve programa ilişkin görüş ve önerilerinizi almaktır. Sizin görüş ve önerileriniz benim çalışmamın temelini oluşturmaktadır.

Yenilenen görsel sanatlar programına ilişkin görüş ve önerilerinizi almak için yedi soruluk bir anket hazırladım. Araştırma verileri istediğiniz anda size tarafımda ulaştırılacaktır. Görüşmemiz ya da anket cevaplarınızın benim dışımda kimseye gösterilmeyeceğine söz veriyorum.

Araştırmacı

Makbule ÖZCAN

Görüşme Tarihi:

E mail: cizgi_hayat@hotmail.com

Tel:0 541 527 10 64

ÖĞRETMEN GÖRÜŞME FORMU

1. Görsel Sanatlar dersinin eğitimdeki önemi hakkında neler düşünüyorsunuz?
2. Yeni hazırlanan Görsel Sanatlar programının içeriğine ilişkin düşünceleriniz nelerdir?
3. Görsel Sanatlar ders programındaki yapılan değişiklikleri gerekli görüyor musunuz?
4. Yeni Görsel Sanatlar ders programının yöntem ve tekniklerine ilişkin görüşleriniz nelerdir?
5. Görsel Sanatlar programının öğrenci gelişim düzeyine katkısı hakkında ne düşünüyorsunuz?
6. Yeni Görsel Sanatlar programını uygulamada yaşadığınız sorunlar nelerdir?
7. Uygulanan programdaki sorunlara yönelik çözüm önerileriniz nelerdir?

EK-4 ÖĞRETMEN GÖRÜŞME FORMU KODLARI

1. Görsel Sanatlar dersinin eğitimdeki önemi hakkında neler düşünüyorsunuz?

- a) Öğrencilerin dersi sevmesini sağlar
- b) Öğrencide estetik duyarlılık geliştirir
- c) Öğrencide dört disiplini geliştirir (sanat tarihi, sanat eleştirisi, estetik, uygulama)
- d) Hayal gücünü ve çizme yeteneğini geliştirmeye katkı sağlar
- e) Diğer derslere yardımcı olur.

2.Yenilenen Görsel Sanatlar programının içeriğine(öğrenme alanı) ilişkin düşünceleriniz nelerdir?

- a) Sade ve anlaşılır olması gerekir
- b) Öğretmen rehber ve danışman konumunda olmalıdır
- c) Farklı materyaller kullanmayı desteklemelidir
- d) Grup ve bireysel çalışmaya imkân vermesi istenir
- e) Dört disiplini(sanat tarihi, sanat eleştirisi, estetik, uygulama) kazandırır
- f) Zaman yönetimi açısından ekonomik olmasına öncelik verilmelidir
- g) Karmaşık ve ayrıntılı olmasından kaçınılmalıdır.

3. Görsel Sanatlar ders programındaki yapılan değişiklikleri gerekli görüyorsunuz, neden?

- a) Evet, çünkü önceki ders programına göre aydınlatıcı ve faydalı
- b) Evet, çünkü kazanımlar daha anlaşılır
- c) Evet, çünkü derslerin sınıf düzeylerine göre belirlenmiştir
- d) Hayır, çünkü önceki program ile arasında bir fark yok

4. Yenilenen Görsel Sanatlar ders programının yöntem ve teknikleri hakkında görüşleriniz nelerdir?

- a) Aktif olmayı sağlayan teknik ve yöntemlerdir
- a) Yetenek ve ilgiye uygun yöntem ve teknik ve yöntemlerdir
- b) Çoklu zekâyâ uygun tekniklerdir
- c) Sınıf ortamı, ekonomiye uygun teknik ve yöntemlerdir
- d) Diğer derslerle etkileşimli teknik ve yöntemlerdir

5. Görsel Sanatlar programının öğrenci gelişim düzeyine katkısı hakkında ne düşünüyorsunuz?

- a) Yaratıcılığı geliştirmesi
- b) Öz güven ve öz disiplini pekiştirir
- c) Çevresine ve olaylara daha duyarlı bakmasını sağlar
- d) Kültür eğitimine katkı sağlar
- e) Öğrencinin araştırmacı ve bilgiye ulaşmasını kolaylaştırır
- f) Merak ve heyecan duygusu artırır

6.Yenilenen Görsel Sanatlar programını uygulamada yaşadığımız sorunlar nelerdir?

- a) Öğretmenin sürekli aktif olmasını gerektirmesi
- b) Etkinlikleri sınıf seviyesine uygun ulamaması
- c) Derslerin masraflı araç gereç gerektirmesi
- d) Konuların kavraması için yeterli sürenin bulunmaması
- e) Derse ilişkin uygun mekânın olmaması
- f) Sınıfın kalabalığı sebebiyle grup çalışmasının yapılamaması
- g) Program hakkında yeterli bilginin olmaması

7. Uygulanan programdaki sorunlara yönelik çözüm önerileriniz nelerdir?

- a) Programın öğretmenlere daha iyi tanıtılması
- b) Ders amacına göre ve daha iyi uygulanabilmesi için mekân sağlanmalı
- c) Görsel Sanatlar ders saatinin arttırılması
- d) Malzemeler, araç ve gereç yetersizliğinin giderilmeli
- e) Derslerin öğrenci gelişim düzeyine uygun verilmeli
- f) Sergilere ve yarışmalara ağırlık verilmeli
- g) Dersin önemi hakkında bilgilendirilmeli(okul-aile-öğrenci)
- h) Derse gereken ilgi arttırılmalı

 KONYA	T.C. NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü	 NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
--	---	---

ÖZGEÇMİŞ

Adı Soyadı:	Makbule ÖZCAN	İmza:		
Doğum Yeri:	Aksaray			
Doğum Tarihi:	06/11/1989			
Medeni Durumu:	Bekâr			
Öğrenim Durumu				
Derece	Okulun Adı	Program	Yer	Yıl
İlköğretim	Atatürk İO.		Yeşilova kasabası	2001
Ortaöğretim	İbrahim Etem OO.		Yeşilova kasabası	2004
Lise	Aksaray Anadolu AGSL		Aksaray	2008
Lisans	Necmettin Erbakan Üniversitesi	Resim-iş öğretmenliği	Konya	2012
Yüksek Lisans	Necmettin Erbakan Üniversitesi	Güzel Sanatlar Eğitimi	Konya	
Becerileri:				
İlgi Alanları:	Müzik, edebiyat, illüstrasyon ve fotoğraf			
İş Deneyimi:	2015-2017	Konya Büyükşehir Belediyesi Meslek Edindirme Kursları (KOMEK) Usta Öğretici		
Aldığı Ödüller:	2008,Bursa Sanat Dünyası ‘Küresel Isınma Konulu’ Anadolu Güzel Sanatlar Liseler arası Resim Yarışması, ‘Başarı Ödülü’. 2008,Bursa Sanat Dünyası Anadolu Güzel Sanat Liseler Arası Resim Yarışması, ‘Sergilenmeye Değer’ Ödülü. 2012, 12.Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Resim Yarışması, ‘Sergilenmeye Değer’ Ödülü.			
Hakkımda bilgi almak için önerebileceğim şahıslar:				
Tel:	0541 527 10 64			
Adres	Yeşilova Kasabası, Parabaşlı Mahallesi, Kaymaz Sokak. No:1 Merkez/AKSARAY			